

ΑΒΒΑΚΟΥΜ
Ο
ΑΝΥΠΟΔΗΤΟΣ

ΑΒΒΑΚΟΥΜ
Ο
ΑΝΥΠΟΔΗΤΟΣ

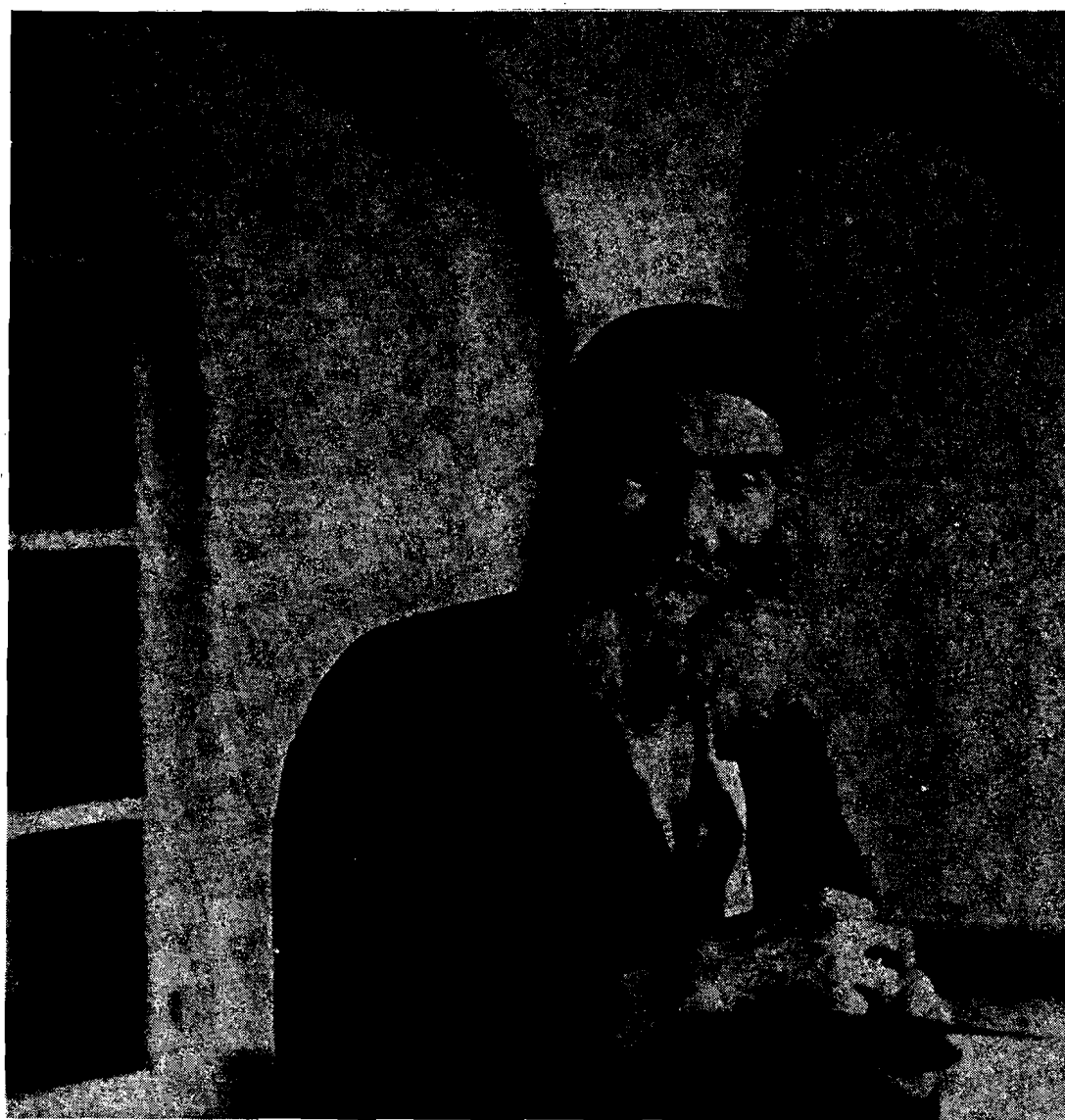
Ἔκδοσις Β΄

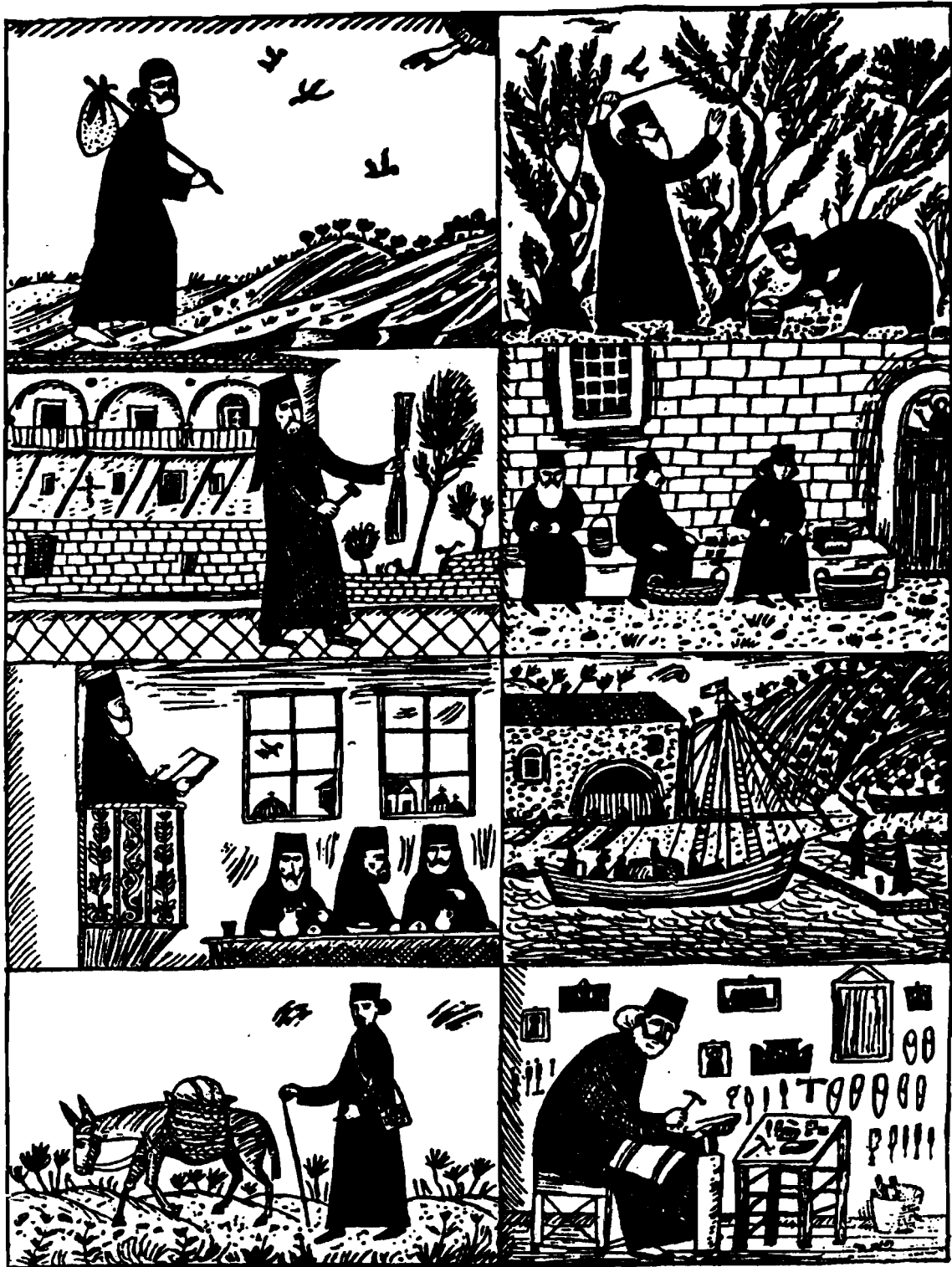
ΑΘΗΝΑΙ 1988

Ὁ γέρο-Ἀββακούμ ἐπιστρέφων ἀπό τό ἡ-
συχαστήριόν του στήν Μ.Λαύρα (1975), τρία χρό-
νια πρίν ἀναχωρήσει γιά τούς οὐρανούς. Τήν ρά-
βδον τήν φέρει ὡς ὁδηγόν, λόγῳ τῆς ἀσθενοῦς ὁ-
ράσεώς του, καθῶς καί τό μανδήλι, γιά νά σκου-
πίζη τόν ἰδρῶτα, πού ὀπωσδήποτε τόν ἐνοχλοῦσε
νά βλέπη, ἔστω καί θαμπά. Οἱ ἔσω ὄμως ὀφθαλμοί
τῆς ψυχῆς του ἦσαν ἀείποτε λάμποντες, ὀδηγοῦν-
τες αὐτόν εἰς ὁδοῦς Κυρίου καί εἰς τρίβους
τῶν προσταγμάτων αὐτοῦ.

Ἄββακούμ
ὁ
Ἄνυπόδητος

Ἀββακούμ
Μοναχὸς Λαυρηώτης

Θεοδωρήτου Μοναχοῦ
Ἀγιορείτου

ΑΒΡΑΚΟΥΜ Ο ΑΝΥΠΟΔΗΤΟΣ

1894 - 1978

Σκηνές ἀπό τόν ἔνθεον βίον τοῦ ἀειμνή-
στου Γέροντος, ὅπως τίς ἔζησαν αὐτόπται
μάρτυρες καί ὡς ὁ ἴδιος διηγεῖται εἰς
ἀγαπητούς του προσκυνητάς.

Ἄγλον Ὄρος - Ἀθῆναι 1988

"Αὐτός γνωρίζει πράγματα, τὰ ὅποια γνωρίζουν συνήθως μόνο Καθηγηταὶ Πανεπιστημίου. Αὐτός μπορεῖ νὰ κάνη κάθε σοφὸ νὰ ντρέπεται. Εἶναι πτωχὸς ἀλλὰ κατέχει περισσότερα ἀπ' ὅτι ὅλοι οἱ σοφοὶ καὶ διανοούμενοι τοῦ κόσμου. Αὐτός εἶναι πραγματικὰ φωτισμένος".

Ν. Λούβαρις, Ἀκαδημαϊκός.

"Θεὶα χάρις! Μνήμη ἀπέραντος· οὔτε ἀκουσα, οὔτε θά ξανακούσω".

Ἰ. Καρμύρης, Ἀκαδημαϊκός.

Η συγγραφή τοῦ βίου ἐνός συγχρόνου Ἀγιορείτου, ὁ ὁποῖος μόλις πρὶν 6 χρόνια ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ, δέν ἀποτελεῖ εὐκολόν ἔργον. Αὐτό πού μᾶς ἠνάγκασε νά σπεύσωμε κάπως στήν προσπάθειά μας αὐτή, ἦταν ἡ ἐπιθυμία μας νά προλάβωμεν ἐν ζωῇ ὅλους ὄσους ἐγνώρισαν ἀπό κοντά τόν Γέροντα Ἀββακούμ, διότι οἱ πατέρες φεύγουν καθημερινῶς, φεύγουν καί παίρνουν μαζί τους ὅλη τήν πλουσία ἐμπειρία τοῦ παλαιοῦ Ὄρους, τοῦ ἔχοντος νά ἐπιδείξη σημεῖα μεγάλα καί παλαίσματα ὑπερφυῆ τῶν ἀρνησικόσμων κατόικων του.

Ὁ ἀείμνηστος Γερο-Ἀββακούμ ὑπῆρξε ἕνας θαυμαστός συνδυασμός μεγάλης ἀσκητικότητος μετὰ "κοινωνικῆς" προσφορᾶς, ἀγάπης δηλαδή ἐμπράκτου πρὸς τόν ἄνθρωπον, τόν συγκεκριμένον ἄνθρωπον, εἴτε πρόκειται γιά μοναχόν, εἴτε γιά λαϊκόν προσκυνητήν. Καίτοι ἐκ νεότητός του ἔλαβε πλουσίαν τήν ἀνωθεν Χάριν, δέν ἔπαυσε παρά ταῦτα οὐδέ στιγμή νά προσφέρῃ καί ὁ ἴδιος τό κατά δύναμιν, ὑπακούσας ἐκ καρδίας εἰς τήν φωνήν τοῦ Εὐαγγελίου τήν λέγουσαν: "Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται καί βιασταί ἀρπάζουσιν αὐτήν".

Ἀμαθῆς τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου τούτου ζοῦσε καί ἀνέπνεε μόνον ὅσα ἔχουν σχέσιν μέ τόν οὐρανόν καί τήν σωτηρίαν μας. Ἦτο ὁ συνετός ἔμπορος τῆς παραβολῆς πού ἐπώλησε τά πάντα προκειμένου νά ἀγοράσῃ τόν πολύτιμον μαργαρίτην, τήν ἀνωθεν βασιλείαν. Πόσο, ἀλήθεια, εἶναι σοφοί οἱ μαθηταί τοῦ Εὐαγγελίου καί πόσον μωροί οἱ σοφοί καί γραμματεῖς τοῦ αἰῶνος τούτου!

Μέ τήν ἀσκητικὴν του πολιτείαν ἐπάταξε κατά κράτος τήν φιλαυτίαν καί τόν ἐγωισμόν, ἀναπνέων καί κατέχων μόνον τόν Χριστόν, ὡς ἐτόλμησε νά πῆ κάποτε. Πολύ σύντομα ἐγινε διά τούς συμμοναστάς του καί τούς πολυαρίθμους προσκυνητάς σύμβολο καί παράδειγμα ἀσκητικότητος, ἀπλότητος καί ἀγάπης, ὥστε μετὰ τόν θάνατόν του νά παίρνουν οἱ ξένοι χῶμα ἀπό τόν τάφο του, γιά νά τό μεταφέρουν ὡς εὐλογία εἰς τήν πατρίδα τους! Αὐτό οὐ-

δέποτε ήκούσθη είς τά χρονικά του "Ορους¹.

Οί άλλοδαποί προσκυνηταί - έρευνηταί τόν έβλεπαν σάν μιá ζῶσα διαμαρτυρία καί αντίθεσι στό περιβάλλον του, ή δψις του όποιου τούς ύπενθύμιζε τόν άγιο Πρόδρομο, τούς διά Χριστόν σαλούς, τόν δικό τους Φραγκίσκο τής 'Ασσίζης καί τούς άγίους τῶν βυζαντινῶν είκόνων².

"Όταν έφευγε από τόν βίον αυτόν ό άλλος μεγάλος ζηλωτής 'Αγιορείτης, Καλλίνικος ό Κατουνακιώτης³, τότε άρχιζε τά πνευματικά του παλαίσματα ό π. 'Αββακούμ στήν έρημική Βίγλα. Καί όταν ό π. 'Ιερώνυμος Αίγίνης, ό τρίτος μεγάλος άστέρας στό στερέωμα τῶν παλαιοημερολογιτῶν άββάδων εύρίσκετο είς τό ζενίθ τής πνευματικῆς του προσφορᾶς⁴, στήν Μ. Λαύρα έμεσουράνει τό άξιον τέκνον τής Σύμης, άμφότεροι κρουνοί θείας παρηγορίας διά τούς 'Ορθοδόξους πιστούς.

'Ο άγιος Χρυσόστομος στήν ιγ' όμιλία του στήν Γένεσιν προτρέπει τούς πιστούς πού θέλουν ν' άποφύγουν τήν κόλασιν καί νά έπιτύχουν τής βασιλείας τῶν Ούρανῶν νά κοσμοῦνται από δύο πράγματα: "δογμάτων όρθότητι καί βίου έπιμελεία". 'Ο άείμνηστος Γέροντας τό έτήρησε αυτό ως κόρην όφθαλμοῦ. Δέν άρκέστηκε στήν άτομική του άσκησι καί άρετή, ούτε στίς προσευχές καί τά δάκρυά του, αλλά μόλις άντελήφθη τήν καινοτομίαν καί αίρεσιν του αιῶνος μας, από τό 1924 καί έξῆς, άμέσως άντέδρασε πατερικῶ τῷ τρόπῳ, μέ άποτέλεσμα μέχρι του θανάτου του νά φέρη άγογγύστως τόν όνειδισμόν καί τάς ποικίλας ταλαιπωρίας πού συνεπάγεται ή συμφώνως πρός τάς ιεράς Παραδόσεις τής Έκκλησίας μας ζωή. 'Η παρουσία του ήταν για όλους ένα ζωντανό κήρυγμα πού έλεγε: άγαπήσατε τόν Χριστόν για ν' άγαπήσετε καί τόν πλησίον. Καί αγαπά τόν Χριστόν μόνον αυτός πού εργάζεται τίς έντολές του. Καί για νά τίς εργάζεται ό ίδιος άπαθῶς καί ως θέλει ό θεός χρησιμοποιοῦσε ως φίλτρον τήν άσκησίν του, ή όποία τόν έξήγνιζε καί έφώτιζεν, ᾧστε νά έκλέγη πάντοτε τό εύάρεστον καί τέλειον.

'Η άλήθεια είναι ότι πόνεσε πολύ στήν ζωή του, έκλαυσε καί έθρήνησε στήν μοναξιά του, αλλά έν τῷ δακρυώδη βίῳ του αί παρακλήσεις του θεοῦ δέν έπαυσαν ούτε στιγμή νά εύφραίνουν τήν καρδιά του. " 'Ο άνθρωπος γεννήθηκε για τήν χαρά, όχι για τήν θλίψι, θά πῆ σέ κάποιους έπισήμους έπισκέπτας του. Γιατί παίρνει τήν χαρά του από τά είδωλα; Πιστέψτε, πληρώνουν για τήν χαρά τους. 'Η

χαρά ὅμως τοῦ θεοῦ δέν κοστίζει τίποτα. Δέν ἔχω τίποτα ἄλλο παρά τόν Χριστό καί τήν χαρά!"¹⁵ Ἔτσι χωρίς νά τό θέλη ἀπεκάλυψε ὅτι εἶχε φθάσει στά μέτρα τοῦ ἀληθινοῦ μοναχοῦ, τοῦ εὐφραινομένου ἀπό τόν ἐν τῇ καρδίᾳ του οἰκοῦντα Χριστόν.

"Οὐδέποτε εἶπα ψέμμα ἢ ἄστεϊο" εἶπε ἄλλοτε σέ ἐπισκέπτῃν του, φανερώων οὕτω ἐν τῇ ἀπλότητί του ἄγνωστα στούς πολλούς παλαίσματα τοῦ ὀσιακοῦ του βίου.

Ἡ συγγραφή τῆς παρούσης βιογραφίας δέν ἀποβλέπει εἰς τήν προβολήν ἐνός νέου ἀγίου κατά τήν συνήθειαν τῶν ἡμερῶν μας. Ἀποτελεῖ ἀπότισιν χρέους πρός τόν ἱλαρώτατον Γέροντα τῆς Βίγλας πού κατήχησε ἡμᾶς τούς νεωτέρους μοναχοὺς νά μὴ χωρίζουμε, νά μὴ διασπᾶμε τήν ὁλότητα τῆς ὀρθοδόξου ἀληθείας καί Παραδόσεως, ἀλλά νά τήν δεχώμεθα καί νά τήν φυλάττωμεν ὁλόκληρη καί καθαρή, μέ τά κομποσχοίνια καί τίς νηστεῖες τῆς, μέ τίς ἀγρυπνίες καί τίς ξενητεῖες τῆς, ἀλλά καί μέ τούς ἔως θανάτου ἀγῶνες τῆς, ὅταν κινδυνεύῃ ἀπό νοθεῖες καί παραχαράξεις, ἐξωτερικῆς ἢ ἐσωτερικῆς, ὅπως συμβαίνει στίς ἡμέρες μας τόσο πληθωρικᾶ. Αὐτό μᾶς τό ἐδίδαξε ὁ ταπεινός π. Ἀββακούμ μέ ἔργο καί λόγο, χωρίς φανατισμούς, μέ σταθερότητα ὁμολογητοῦ καί πραότητα ὀσίου. Ὅλοι οἱ ἄλλοι μᾶς μίλησαν διαφορετικᾶ μᾶς εἰρωνεύθησαν ὅταν θελήσαμε νά τόν μιμηθοῦμε, μᾶς ἠπείλησαν, ὅταν ἀρχίσαμε νά ὀμιλοῦμε...

Ὁ ἀνυπόδητος ὅμως Γέροντας τῆς Βίγλας, αὐτός πού ἀπό σύντονη σπουδή καί πόθο εἶχε ἀφομοιώσει τούς πρό αὐτοῦ γνησίους φορεῖς τῆς ὀρθοδόξου ζωῆς καί συνομιλοῦσε τόσο οἰκεῖα μέ τόν θεόν, μᾶς στήριξε καί μᾶς νουθέτησε, ὥστε νά μὴ δεχθοῦμε νά πιοῦμε ποτέ νερωμένο τό κρασί τῆς πίστεως, ἀλλά πάντοτε ἄκρατο καί ἀγνό, ὅπως ἐβγαίνει καί τό δικό του, ὅταν μόνος του πατοῦσε τά σταφύλια τῆς Μονῆς του...

Τοῦ εἶμεθα ἰσόβια εὐγνώμονες, διότι στό πρόσωπό του εἶδαμε ἐπί τέλους τά λόγια νά παίρνουν σάρκα, νά γίνονται ψωμί φρέσκο καί ἀγνό, ἱκανό νά χορτάσῃ τήν πεῖνα μας. Γι' αὐτό ἡ ἀπουσία του γίνεται καθημερινῶς πιά αἰσθητή, διότι ἀπό τότε πού ἔφυγε ἀπό κοντά μας ἡ θέσις του παραμένει κενή, ἐνῶ ὁ λιμός συνεχίζεται καί ἡ δίψα κορυφούται...

Τελειώνοντας αἰσθανόμεθα ὑποχρέωσιν νά εὐχαριστήσωμεν θερμῶς ὅλους ἐκείνους πού μᾶς ἐβοήθησαν μέ συνεργασίες, φωτογραφίες καί ὑποδεί-

Ξεις διά τήν ολοκλήρωσιν τοῦ παρόντος. Ἐκ τῶν πολλῶν ἀναφέρομεν ἐνδεικτικῶς τόν πανοσιολ. ἀρχιμ. π. Αὐγουστῖνον Κατσαμπίρη, τόν πνευματικόν παπα-Νεκτάριον ἀπό τόν ἅγιον Νεῖλον, τόν Λαυριώτην ἱερομόναχον π. Βασίλειον, τούς ἀγιορείτας Μοναχούς π. Σάββαν Φουντήν, π. Παῦλον ἀπό τήν Βίγλαν, π. Ἐφραίμ καί Βαρθολομαῖον, τούς Λαυριώτας, π. Πέτρον, ἐκκλησιαστικόν τοῦ Πρωτάτου, τήν ἀνεψιάν τοῦ Γέροντος κ. Εἰρήνην Παντελιοῦ καί τούς κυρίους Ν. Μπαζώνη, Ρόδιον Δημητρίου καί Σάββαν Παπαθεμελῆν.

Ἰδιαιτέρως εὐχαριστοῦμεν τούς εὐλαβεστάτους ἐν Χριστῷ ἀδελφούς καί λίαν ἠγαπημένους εἰς τόν π. Ἀββακούμ Κ. Ἀρμενάκη καί Σ. Τσιτσιρίδη, εἰς τούς ὁποίους ὁ ἀείμνηστος Γέροντας ἕνα μῆνα προτοῦ κοιμηθεῖ διηγήθη μεταξύ πολλῶν ἄλλων καί ὄλον τόν ἐν "κόσμῳ" βίον του μέχρι τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ἀφίξεώς του.

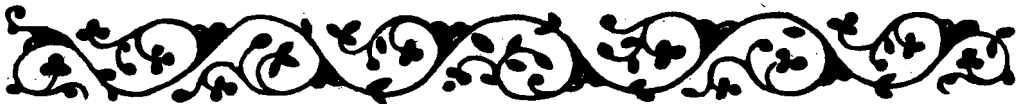
Εὐχόμεθα ἡ παροῦσα συγγραφή νά γίνῃ αἰτία νά ἀκολουθήσουν ἄλλες πληρέστερες γιά τόν ἀλησμόνητον Γέροντα, πού μέ τόν ἐνθεον βίον του ἐκόσμησε τό "περιβόλι τῆς Παναγίας" ἐπί ἑξήκοντα συνεχῆ ἔτη. Εἶθε αἱ πρεσβεῖαι του πρὸς τόν Κύριον νά συγκρατήσουν ἐτι πλέον τήν ἐρχομένην ὀργήν Του διά τά ἀφιλόθεα ἔργα μας.

Θ. Μ. Σκήτη "Εἰσοδίων" (Καψάλας)
Ἁγίου Ὄρους, Αὐγουστός 1984.

Σημειώσεις Προλεγόμενων:

1. Τό χῶμα αὐτό τό ἔδειξαν μετὰ περισσῆς χαρᾶς Γερμανοί προσκυνηταί εἰς τόν ὁσ. Μοναχόν π. Πέτρον (Σκλάβον), τόν σημερινόν ἐκκλησιαστικόν τοῦ Πρωτάτου, ὁ ὅποιος περιχαρῆς μᾶς τό ἀνέφερε, διότι εἶχε ζήσει 50 σχεδόν ἔτη πλησίον τοῦ π. Ἀββακούμ.
2. IRENICON, 1961, σ. 355-6.
3. Καλλίνικος ὁ ἡσυχαστής, ἔκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, Ὁρωποῦ.
4. Ὁ Γέρων Ἱερώνυμος τῆς Αἰγίνης, ὑπό Σ. Νούση, Ἀθήναι 1979².

Erhart Kastner, Die Studententrommel von heiligen Berg Athos, Frankfurt 1956, σ. 93. Ἐκυκλοφόρησε καί ἐν Ἀγγλικῇ μεταφράσει ὑπό τόν τίτλον: MOUNT ATHOS: The call from sleep, London 1969. Τά περί π. Ἀββακούμ εἰς τās σελ. 100-109.

Α. Ίερά νεότης.

πατήρ Ἀββακούμ, ὁ κατὰ κόσμον Ἀντώνιος Γαϊτάνος¹ ἐγεννήθη τὸ 1894 εἰς τὴν Σύμην τῆς Δωδεκανήσου ἀπὸ γονεῖς μὲ φόβον Θεοῦ, Γεώργιον καὶ Εἰρήνην. Ἦτο ὁ πρωτότοκος τοῦ εὐσεβοῦς ζεύγους μὲ τὰ ἐξῆς ἀδέλφια: Χαριτωμένην, Παναγιώτην, Χρῆστον, Σπύρον, καὶ Βασίλειον.

Ὁ πατήρ του ἦτο σφουγγαράς, κατὰ τὴν τότε συνήθειαν τοῦ τόπου. Τὸ καλοκαίρι τὸν ἀπασχολοῦσε ἡ θάλασσα, ὅπως καὶ ὄλους σχεδὸν τοὺς ἄνδρες τοῦ νησιοῦ, τὸν δὲ χειμῶνα "δούλευε" δυὸ μαγαζιά, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἰδίου π. Ἀββακούμ. "Δυὸ μαγαζιά εἶχε ὁ πατέρας μου. Μετὰ τὴν θάλασσα, τὸν χειμῶνα, τὰ δούλευε. Πήγαινε κάτω στὰ σφουγγάρια μὲ τὴν πέτρα, ὄχι μὲ τὴν μηχανή πού εἶναι τώρα. Σαράντα ὄργυιές πήγαινε κάτω. Ἅγιος ἄνθρωπος".

Τὸ "Ἀντωνάκη", ὅπως τὸν ἀποκαλοῦσαν, μεγάλωσε στὴν γειτονιά τῆς Λεμονίτισσας (ἐκ τοῦ Παναγία Ἐλεημονήτρια, Ναός τῶν Εἰσοδίων), μιά ἀραιοκατοικημένη, ἀλλὰ ὁμορφη συνοικία τῆς τότε ἀνθούσης Σύμης μὲ τοὺς 18.000 κατοίκους. Ἀπὸ μικρὸς "ἐζωγρήθη" ἀπὸ τὴν ἐνοριακὴ ζωὴ τοῦ Ναοῦ τῆς γειτονιᾶς του πού εὐρίσκετο λίγα μέτρα πρὸ πέρα ἀπὸ τὸ σπίτι του. Καθημερινῶς αἰσθανότανε τὴν ἀνάγκη νὰ παρευρίσκεται στὴν "Παναγία". Μεγαλώνοντας ἀρχισε νὰ κάνη τὸν ἱεροψάλτη, ψάλλων δηλαδὴ στοὺς ἐσπερινούς καὶ τοὺς ὄρθρους τῶν καθημερινῶν, διότι τίς ἑορτές καὶ τίς Κυριακές ἔψαλαν ἔμπειροι ἱεροψάλται εἰς τοὺς ναοὺς τοῦ νησιοῦ. Τίς ἡμέρες ἐκεῖνες πού δὲν ἔψαλε, βοηθοῦσε στὸ ἱερό τὸν λειτουργὸν καὶ καθοδηγοῦσε καὶ τὰ παιδιὰ πού ἤρχοντο νὰ ντυθοῦν "διακάκια", ἐπιβάλλοντας ἀπόλυτον τάξι καὶ ἱεροπρέπειαν κατὰ τὴν ὥραν τῆς θείας Λειτουργίας.

1. Ὑπάρχει καὶ ἡ γραφή Γαϊτανιός, ἀλλ' ὡς μᾶς ἐπληροφόρησε ἡ ἀνεψιά τοῦ Γέροντος κ. Εἰρήνη Παντελιοῦ, αὕτη ἀποτελεῖ παραλλαγή τοῦ ἀνωτέρω ἀληθοῦς ἐπωνύμου του.

Διηγούνται χαρακτηριστικῶς, ὅτι ὅταν κάποτε ἓνα ἀπό τὰ παιδιά τοῦ ἱεροῦ ἔκανε μιά ἀταξία, τὸ μικρὸ Ἀντωνάκη τὸ ὑποχρέωσε νὰ παραμείνη καθ' ὅλην τὴν διάρκειά τῆς λειτουργίας γονατιστὸ κάτωθεν τοῦ "χωνευτηρίου" τοῦ ἱεροῦ! Τὸ ἄτακτο διακάκι μεγαλώνοντας ἔγινε φιλόλογος καὶ τὸ διηγείτο μετὰ πολλῆς νοσταλγίας τὸ γεγονὸς αὐτὸ σὲ πατριῶτες του, οἱ ὁποῖοι μᾶς τὸ μετέφεραν.

Ντυμένος μ' ἓνα μεγάλο σακκάκι, εἶδος παλτοῦ - κάτι δηλαδὴ μεταξὺ λαϊκῆς καὶ μοναχικῆς ἐνδυμασίας - διέφερε στὴν περιβολὴ ἀπὸ τοὺς ὁμηλικούς του. Συχνὰ ἔκανε τὸ Σταυρὸ του καὶ σφίγγοντας τοὺς δύο βραχίονές του καὶ σκύβοντας τὴν κεφαλή, ἔλεγε: "Τὸ Χριστουδάκι μου, τὸ Χριστουδάκι μου", πού στὴν Συμιακὴ διάλεκτο θέλει νὰ πῆ: " Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ θεὸς μου"! Ὁ ἴδιος ἐπίσης διηγείτο, ὅτι ὅταν ἔβλεπε τὸ λάβαρο μὲ τὴν ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ, ἐφλέγετο ἡ παιδικὴ του καρδιά ν' ἀγκαλιάσῃ τὸν Χριστόν. Σημεῖα δηλαδὴ πού ἐφανέρωναν τὸν μελλοντικὸν μοναχόν, τὸν ἐραστήν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ.

Πολύ τοῦ ἄρεσε νὰ πηγαίνη ἐκδρομὲς στὰ ἐξωκκλήσια τοῦ νησιοῦ του, τὰ ὁποῖα ὑπερέβαιναν τὶς δύο ἑκατοντάδες! Ἡ μητέρα του τοῦ ἔβαζε σὲ μιά σακκοῦλα λίγες ἐλιές, ψωμί καὶ ὅ,τι ἄλλο ὑπῆρχε τῆς ἐποχῆς γιὰ τὸ γεῦμα του. Στὸ δρόμο ὅμως περνοῦσε ἀπὸ λαγκάδια καὶ βουναλάκια καὶ συναντοῦσε ἀρκετούς χωρικούς, καὶ ὁποῖος τοῦ ζητοῦσε λίγο ψωμί τὸ

Ὁ Ναός τῶν "Εἰσοδίων" ὁ ἐπιλεγόμενος τῆς "Ἐλεμονήτριας" καὶ ἀποψις τῆς ἐνορίας τοῦ Γέροντος.

ἔδινε εὐχαρίστως. Μιά μέρα εἶχε πάει πολύ μακριά, στόν "Ἅγιο Θεολόγο", δύο καί πλέον ὥρες ἀπό τό σπίτι του. Ἀφοῦ, μετὰ τό ἀναμα τῶν κανδηλιῶν, προσευχήθηκε ἀρκετή ὥρα, ὕστερα ἔνοιωσε νά πεινάη καί αὐθόρμητα πῆγε πρὸς τήν σακκούλα του, λησμονώντας ὅτι στόν δρόμο τήν εἶχε ἀδειάσει μοιράζοντας τό περιεχόμενό της στούς διαφόρους χωρικούς πού συνήντησε. Γυρίζοντας τότε στήν θέσι του τό μάτι του ἔπεσε πρὸς τό παραθύρι τοῦ ναῖσκου, ὅπου βλέπει ἕνα κομμάτι ψωμί πού ἄχνιζε, σάν νά εἶχε βγῆ πρίν λίγη ὥρα ἀπό τό φούρνο! Τό ἔφαγε εὐχαριστώντας τόν Θεόν ἀπό τήν καρδιά του.

Ἡ Συμιώτισσα οἰκοδέσποινα κ. Κυρά Νικολή διηγεῖται ὡς ἑξῆς, πῶς ἡ μητέρα της Εἰρήνη απέκτησε τό πρῶτο της παιδί.

"Ἡ μητέρα μου ὅταν παντρεύτηκε δέν απέκτησε παιδί. Καί πῆρε πιά τήν ἀπόφαση ὅτι δέν θ' ἀποκτοῦσε. Τό Ἀντωνάκη τότε ἦταν 10 - 11 περίπου χρόνων καί πήγαινε συχνά στό σπίτι τῆς μητέρας μου καί τῆς ἔλεγε: "Ρηνάκι πᾶρε μιὰ εἰκόνα τοῦ Ἁλφανούρη". Καί ἐκείνη τοῦ ἀπαντοῦσε: "Φύγε Ἀντωνάκη, δέν θέλω εἰκόνα". Τό Ἀντωνάκη ὁμως ἐπέμενε. Μιά μέρα τῆς λέει: "Πᾶρε τήν εἰκόνα τοῦ Ἁλφανούρη καί θά δῆς, θ' ἀποκτήσης γυιό καί θά τόν ὀνομάσης Φανούρη". Ἔτσι καί ἔγινε! Πῆρε μιὰ εἰκονίτσα καί μετὰ ἀπό λίγο χρονικό διάστημα διεπίστωσε ὅτι ἦτο ἔγκυος καί ἐγέννησε γυιό πού τόν ὠνόμασε Φανούρη, γιά νά ἀκολουθήσουν: ἐγώ (ἡ Κυρά), ἡ Εὐαγγελία, ὁ Γιάννης καί ὁ Βασίλης".

Μεγαλώνοντας ἔγινε βοηθός ἀγιογράφου. Τό μόνο πού τοῦ ἐπέτρεπε νά κάνη ὁ πρῶτος του μάστορας ἦταν νά τρίβη τά χρώματα. Αὐτός ὁμως στό σπίτι του "δούλευε τά χρώματα καί ἔφιαχνε σχέδια". Ἀργότερα θά τόν βοηθήση πολύ ἡ τέχνη του αὐτή νά πραγματοποιήση τούς ἱεροῦς του πόθους. Ὄταν κάποτε ὁ μάστοράς του πῆγε στήν Ρόδο γιά ἐργασία, ὁ Ἀντώνιος συνέχισε τήν τέχνη κοντά στόν παπα-Νικόλα τόν Δρομέον, ὁ ὁποῖος ἦτο ἱκανός τεχνίτης καί ζητοῦσε κάποιον νά τοῦ παραδώσῃ τά μυστικά τῆς ἀγιογραφίας, μιὰ καί ἔβλεπε ὅτι τό τέλος του πλησίαζε. "Πράγματι, αὐτός μοῦ παρέδωκε τήν τέχνη", διηγεῖται ὁ π. Ἀββακούμ. "Ὅλα τά σώματα τά ἔκανα ἐγώ, ὄχι ὁμως τό πρόσωπον".

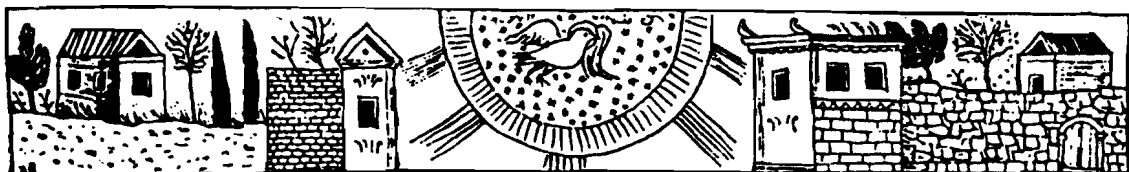
Μετὰ ἀπό τρεῖς σχεδόν μῆνες ὁ παπα-Νικόλας ἐκοιμήθη. Ὁ Ἀντώνιος συνέχισε μόνος του νά ἀσκῆται, καί σύντομα ἄρχισε νά πωλῆ τά ἔργα του πρὸς 25 δραχμές τό "κομμάτι". Καί ἔλεγε μέ καμάρι: "Ἀπ' ἐκεῖ ἔβγαλα 25 μετζίτια. Τέσσερα μετζί-

τια κάνουν μιά λίρα Τουρκίας".

Τό ἐργαστήρι του ἦτο στόν "όντᾶ" πού ὑπῆρχε στό περίβολο τῆς Λεμονίτισσας. Ἐκεῖ τόν εὑρίσκαν τά παιδιά τῆς γειτονιάς πού πήγαιναν νά τόν θαυμάσουν ἐργαζόμενον. Αὐτός μαζί μέ τήν καλή συζήτησι τούς ἔδινε καί χρώματα γιά ν'ἀσχολοῦνται καί αὐτά μέ τήν ἀγιογραφία. Σάν ἀγιογράφος, φυσικά πολύ νέος, δέν ἄφησε ἔργα τέχνης, ἀλλά πίστεως. Μέ ἀπλότητα πού ἐμπνέει εἶναι ζωγραφισμένες οἱ πιά πολλές του εἰκόνες, οἱ ὁποῖες σχεδόν ὅλες ἱστοροῦν τόν νεοφανῆ Ἅγιον Φανούριον τόν θαυματουργόν, τόν προστάτην του ἁγίου.

Ἡ φορητή εἰκόνα τοῦ προσκυνηταρίου τοῦ "Ἁγίου Φανουρίου" εἰς Σύμην Δωδεκανήσου, ἔργον τοῦ ἀειμνήστου Γέροντος.

Β. Θεία ὄπτασία

ιγά-σιγά ὁ κόσμος ἔμαθε ὅτι ὁ Ἄντωνιος ἔγινε πιά ἀγιογράφος. Οἱ παραγγελίες του ἀρχισαν νά πληθαίνουν. Μιά μέρα τόν ἐπεσκέφθησαν οἱ ἐπίτροποι τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, πού εἶναι στό λιμανάκι, καί τόν παρακάλεσαν νά τούς κάνη τήν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Φανουρίου διά τόν Ναόν, ὥστε νά γίνη "διμάρτυρος". Μέ χαρά ἀνέλαβε τήν παραγγελία καί σέ λίγο καιρό τήν πῆγε ὁ ἴδιος τήν εἰκόνα στόν Ναόν. "Ἐκεῖ, διηγείται, μοῦ ἦλθε ἕνας ἔρωτας νά κάνω ἰδιαίτερα τόν Ἄγιον Φανούριον".

Τό νά γίνη ὁμως κανεῖς κτήτωρ ἑνός Ναοῦ εἶναι ἕνας λόγος· γιά νά γίνη αὐτό πρᾶξις καί ἔργο καί μάλιστα μέ τίς οἰκονομικές δυνατότητες τοῦ νεαροῦ ἀγιογράφου μας, ἦτο κάτι ἐξαιρετικά δύσκολο, τό σχεδόν ἀδύνατον. Μιά νύκτα, καί ἐνῶ εἶχε ἀποκοιμηθῆ ὑπολογίζοντας μέ τό νοῦ του τίς διαστάσεις τοῦ Ναοῦ, βλέπει στόν ὕπνο του τόν Ἄγιον Φανούριον, ἀκριβῶς ὅπως ἦτο ζωγραφισμένος εἰς τήν Ἐκκλησίαν πού ὑπηρετοῦσε. "Βγῆκε ὁ Ἅγιος ἀπό τήν εἰκόνα καί γίνεταί ζωντανός, μέ πιάνει ἀπό τό χέρι καί μέ πῆγε στόν τόπο πού πρέπει νά γίνη ἡ Ἐκκλησία του. Ἐδῶ θά μέ κτίσης, μοῦ εἶπε". Ἡ περιοχή πού τοῦ ἔδειξε ἦτο ἕνα "λαγκαδάκι σάν τήν Βίγλα τοῦ Ἁγίου Ὀρους, ἀλλά πολύ πιό ὑψημένο".

Τό ὄνειρό του δέν τό φανέρωσε πουθενά· μόνο ρώτησε τήν θειά του σέ ποῖόν ἀνήκει αὐτό τό χωράφι.

- Εἶναι τοῦ Μαριοῦ τῆς Σμαραγδιᾶς, ἦταν ἡ ἀπάντησις.

Χωρίς ἀργοπορία τήν ἐπεσκέφθη καί τῆς ζήτησε ν' ἀγοράσῃ τό χωράφι. Ἐκείνη ὁμως ἔφερεν ἀντιρρήσεις, καίτοι τῆς φανέρωσε ὅτι εἶναι θέλημα τοῦ Ἁγίου. Ὁ Ἄντωνιος ἔφυγε ἀπρακτος καί λυπημένος.

Σέ λίγες μέρες ἡ ἰδιοκτήτρια βλέπει στόν ὕπνο της τόν Ἄγιον Φανούριον νά τῆς λήῃ σέ αὐστηρό τόνο:

"Αὔριο νά πᾶς στήν Δημαρχία νά τοῦ κάνης

τό χωράφι"! "Τρόμος καί φόβος έπιασε τήν Μαρία", διηγείται ο π. Άββακούμ. Έτσι τόν Άπρίλιο του 1912 τό χωράφι άλλαζε ιδιοκτήτη. Η τοποθεσία έκαλεΐτο από τούς ντόπιους "Νημουράκι" καί απείχε μία περίπου ώρα από τήν χώρα, τήν πρωτεύουσα δηλαδή τής Σύμης. Ήταν κοντά σέ κάτι περιβόλια, αλλά άσκαφτο καί άγριο 150 περίπου χρόνια.

"Τότε έκανα μία καβάκα, ένα προσκυνητάρι, ίσα νά χωράη ένα άνδρα σκυφτό μέ μία εικόνα του άγιου μέσα, μία άλλη τής Άγίας Τριάδος, τής Παναγίας κλπ." Ήταν ή ταπεινή άπαρχή του ναυδριού που θ' ακολουθοῦσε κατόπιν.

Μερικές γυναΐκες, κατά τήν τότε εύλαβή συνήθεια του τόπου καί γενικώς όλων των νησιών μας, κάθε Σάββατο έσπέρας καί τίς παραμονές των έορτών πήγαιναν καί άναβαν τά κανδήλια στα έρημοκκλήσια του νησιού. Κάποτε, πηγαίνοντας ν' ανάψουν τήν κανδήλα του Άγίου Βασιλείου είδαν καί τό όλόλευκο προσκυνητάρι του Άντωνίου. "Δέν πάμε καί στον Άι Φανούρη, είπαν. Από τότε βούΐξε ο κόσμος" διηγείται χαμογελώντας παιδικά ο γέρο Άββακούμ. Ο Άγιος Φανούριος έτέθη εις τόν κατάλογον των έρημοκκλησιών καί άρχισε νά δέχεται συχνούς έπισκέπτας. "Όσπου ήλθε ή ώρα τής δοκιμασίας.

Γ. 'Ο πειρασμός

υό σχεδόν μήνες κράτησε τό προσκύνημα καί τό άναμα τής κανδήλας του Άγίου Φανουρίου από τίς εύλαβεΐς χωριανές. Ο πειρασμός δέν άντεξε περισσότερο... Ένα πρωΐ, ένω ο Άντώνιος καθάριζε, ως συνήθως, τήν γύρω από τό προσκύνημα περιοχή, βλέπει κάποιον ράσοφόρο ν' άνέρχεται γοργά τήν όμαλή άνηφόρα του προσκυνήματος. Στην άρχή δέν διέκρινε ποιός ήτο, αλλά σέ λίγα λεπτά ή δυνατή του δρασις είχε άναγνωρίσει τόν ανερχόμενον ήτο ο άρχιερατικός έπίτροπος, ο γνωστός σ' όλο τό νησί παπα-Κρητικός. Λεπτή άνησυχία καί μία άνατριχίλα διεπέρασε τό κορμί του νεαρού άγιογράφου. Μπά, τί νά θέλη τέτοια ώρα ένας έπίσημος άνθρωπος σαν αυτόν μέσα στα ξερά χωράφια; Άσφαλώς θ' άνέβαινε για τόν Άγιο Φανούριο!

Προτού προλάβη νά σκεφθῆ περισσότερο, ο βιαστικός έπισκέπτης του είχε πλησιάσει πιά τήν

καβάκα του. Χωρίς καν να τον χαιρετίση, έσκυψε, μπήκε στο προσκυνητάρι και άρχισε να ξεκρεμά μιιά μιιά τις εικόνες. Άφου τις μάζεψε, έκανε δυό βήματα πισόπλατα και βγήκε και πάλι από τό προσκύνημα, και στρεφόμενος προς τόν άμίλητο και ταραγμένο Άντώνιο του λέει:

- Πώς κάνεις τέτοια πράγματα, χωρίς να ρωτήσης τόν Δεσπότη και μένα;

- Μου έμφανίσθηκε ό Άγιος. Κάνε καλά μέ τόν Άγιο, άπάντησε ό Άντώνιος ταραγμένος.

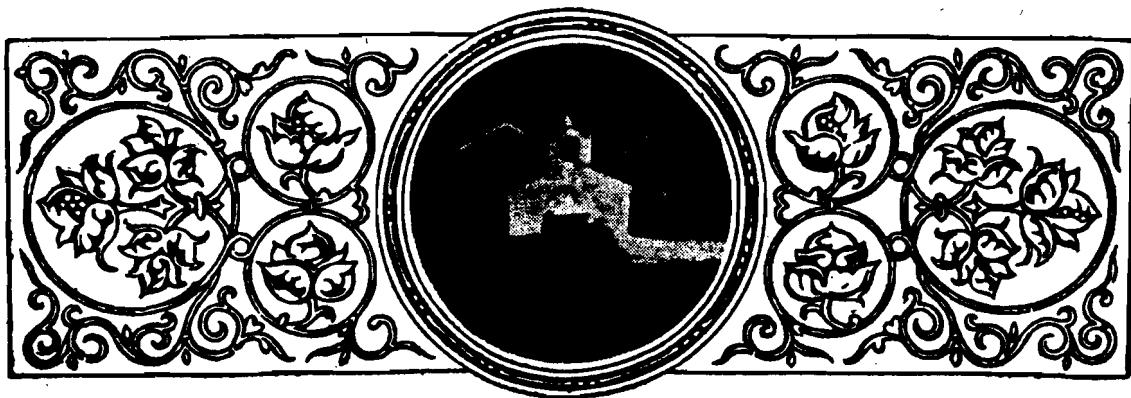
Χωρίς άλλη άπόκρισι ό παπα-Κρητικός μέ τις εικόνες στά χέρια άρχισε να κατεβαίνη προς τήν πόλι, μουρμουρίζοντας: "- Νά μήν ξανάλθης έδω. Θά τά πω όλα στό Δεσπότη".

"Πικρία, διηγείται ό γερο Άββακούμ και λύπη μέ γέμισε αυτό τό πράγμα. Έγώ όμως παρακαλούσα τόν Θεόν και τόν Άγιον. Τί θά κάνω Άγιε; Μου λέει: να έτοιμάζεσαι έσύ μάζευε τά χρήματά σου να πάρης άσβέστη, πέτρες".

Όλο τό καλοκαίρι πέρασε χωρίς ό Άντώνιος ν' ανέβη στό αγαπημένο του προσκύνημα. Φοβήθηκε μήπως τόν πιάσουν οί άνθρωποι του Δεσπότη, και δέν μπορέση να έκτελέση τις έντολές του Άγίου.

Οί γυναίκες όμως συνέχιζαν να πηγαίνουν και να θυμιάζουν, διότι ή καβάκα ήταν στή θέσι της. Αύτά τά μάθαινε ό Άντώνιος από τις ίδιες, αλλά τις έβλεπε και αυτός, διότι συχνάζε σαν έρημίτης στά γύρω παρεκκλήσια της περιλοχής, άφου όπως είπαμε, ήταν γεμάτο τό νησάκι τους άπ' αυτά.

Δεκέμβριο του 1912 αρχίζει μέ τό λοστάρη να βγάξη πέτρες για τόν Ναόν, και να μαζεύη τό κοκκινόχωμα πού ήταν κάτω άπ' αυτές για τό χτίσιμο. Άγόρασε και 10 καντάρια άσβέστη και τόν ανέβαζε λίγο-λίγο κάθε πρωί πού ανέβαινε για δουλειά. Άνοιξε 2-3 λάκκους και τόν έλυωσε. Ένα μεγάλο θάρρος είχε κυριεύσει τόν νεαρό κτήτορα και ούτε έσκέπτετο πιά τούς ανθρώπους της Μητροπόλεως. Ο άρχιερατικός ούτε τόν ξαναενόχλησε. Πώς όμως να τό κάνη αυτό ό παπα-Κρητικός; Τρεις μήνες σχεδόν μετά τό ξήλωμα των εικόνων του Άγίου Φανουρίου, τά δυό του πρωτοπαίδια, παλικάρια ίσαμε έκει πάνω πού ζούσαν στήν Άμερική, πέθαναν αίφνιδίως, χωρίς να μπορέσουν να κάνουν τίποτα οί γιατροί! Μαύρο πένθος γέμισε τό σπίτι του άρχιερατικού. Πικρία άβάστακτη και πρωτόγνωρη. Όλοι τόν λυπήθηκαν, άκόμη και οί γυναίκες πού προσκυνούσαν τόν Άγιο Φανούριο, καιτοι κάποια δέν άντεξε και τό είπε: "Διότι έμπόδισε τόν Άγιον Φανούριον τά έπαθε αυτά..."

Δ'. Τά ἐγκαίνια

Αρχές Μαρτίου τοῦ 1913 ὁ τόπος γύρω ἀπό τόν Ἅγιον Φανούριον εἶχε γεμίσει ὑλικά· πέτρες, χῶμα, σανίδια, ἀσβέστη. Ὁ Ἀντώνιος δέν χόρταινε νά τά βλέπη. Δέν ἔλειπαν πιά παρά τά ἐπιδέξια χέρια πού θά τά δούλευαν γιά νά τά κάνουν "οἶκον Θεοῦ".

Στίς 9 Μαρτίου, ἀνήμερα τῶν Ἁγίων τεσσαράκοντα, στό μαγαζί τοῦ πατέρα του, μετά τήν θ. Λειτουργία, εὐρίσκει τούς ἀνθρώπους πού ζητοῦσε· τρεῖς μάστορες καί ἕνας ἐργάτης γιά τήν λάσπη. Ἡ μεγάλη στιγμή εἶχε φθάσει! Ἐλειπε ὅμως κάτι ἀκόμη πού ὁ νεαρός ἀγιογράφος τό θεωροῦσε πολύ ἀπαραίτητο. Ἡ εὐχή τοῦ πατέρα του γιά τήν ἔναρξι τοῦ ἔργου. Ὅταν ἔκανε τήν σχετική ἐρώτησι στόν πατέρα του ἡ ἀπάντησι πού ἔλαβε, ἦταν κάθε ἄλλο παρά ἐνθαρρυντική.

- "Ἄσε μας στά χάλια μας· μή μᾶς βάζης σέ μπελά.

- Βρέ πατέρα μου φανερώθηκε ὁ Ἅγιος, τοῦ ἔλεγε ὁ Ἀντώνιος. Μόνο τήν εὐχή σου θέλω. Οἱ μάστοροι εἶναι ἔτοιμοι. Σκέφθηκε ὦρα πολλή καί τελικῶς γυρνώντας πρὸς τήν γυναῖκα του εἶπε:

- "Ἄς τοῦ δώκουμε τήν εὐχή νά δοῦμε τί θά κάνη. Πήγαινε, παιδί μου, νά σέ φωτίση ὁ Θεός καί ὁ Ἅγιος. Μέ τήν εὐχή μου!

Μετά δύο μέρες στό λαγκαδάκι τοῦ Ἁγίου Φανουρίου, μπροστά στούς ἐργάτες καί τόν Ἀντώνιον, ἀντήχησε ζωηρά ἡ φωνή τοῦ Παριανοῦ ἱερομονάχου Μελετίου: "Ἐπί Σέ τοίνυν καί ἡμεῖς σήμερον, τόν θεμελιοῦντα τήν γῆν ἐπί τήν ἀσφάλειαν αὐτῆς, τόν Ναόν τοῦτον τῆς δόξης Σου ἐδράζομεν, Κύριε, καί Σέ ἱκετεύομεν καί παρακαλοῦμεν... Στερέωσον καί

τόν οἶκον τοῦτον εἰς αἰῶνα αἰῶνος..."

Κατόπιν ἀφοῦ ἐχάραξε τόν λίθον πού τοῦ πρόσφερε ὁ Ἀντώνιος μέ τό σημεῖον τοῦ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, τόν ἔθεσε εἰς τά θεμέλια ἐπιλέγων: "Ἐπί τήν ἀσάλευτον, Χριστέ, πέτραν τῶν ἐντολῶν Σου, τήν Ἐκκλησίαν Σου στερέωσον".

Ὁ Μάστρο Κώστας ἄρχισε τό κτίσιμο μέ τούς βοηθούς του ὄλο κέφι. Τήν τέταρτη ἡμέρα τά τεῖχια τοῦ ναυδρίου εἶχαν φθάσει στό ὕψος πού θά ἔπρεπε νά τεθῆ ὁ θόλος. Ἐκεῖ σταμάτησαν. Κατέβηκαν στά σπίτια τους καί ἔφτιαξαν τά καλούπια γιά τήν κάμαρα. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Ἀντώνιος ἐφρόντισε ν' ἀγοράσῃ 100 μόδια Σαντορινιό χῶμα ἀπαραίτητο γιά τόν θόλο τοῦ Ναοῦ. Ἡ δεύτερη ἐπιχείρησις εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τό ἀποτελεῖωμα τοῦ κτίσματος. Ἐλειπέ τώρα τό τέμπλον καί ἡ διακόσμησις γενικά ἡ ἐσωτερική. Αὐτά ὅμως δέν θ' ἀργήσουν νά γίνουν, μιά καί ὁ κτήτωρ ἦταν φίλεργος καί ζηλωτής. Τό μεγάλο ἐμπόδιο γιά τήν ἀξιοποίησι ὄλης αὐτῆς τῆς προσπάθειας ἦτο ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ ἀρχιερατικοῦ καί συνεπῶς ἡ μή δυνατότης νά γίνῃ ἀγιασμός διά τήν κανονικήν λειτουργίαν τοῦ ναυδρίου.

Μέ τήν ἐλπίδα εἰς τόν θεόν καί τόν Ἅγιον ὁ Ἀντώνιος δέν ἀπέκαμε. Μέ τήν συνεχῆ ἐργασία του ἠλπίζε νά οἰκονομίσῃ συντόμως τά ἔξοδα πού ἔλειπαν, ὥστε τό κτίσμα νά λάβῃ τήν τελική του μορφή. Τά ὑπόλοιπα θά τά τακτοποιοῦσε ὁ Ἅγιος. Καί τό νέον θαῦμα δέν ἄργησε νά γίνῃ!

Μιά μέρα ἐπιστρέφοντας κουρασμένος ἀπό τά χωράφια συναντήθηκε μέ τόν παπα-Σωτήρη.

- Ἐμαθες τά νέα, Ἀντώνιε; Τόν Ἅγιο Φανούριον θά σοῦ τόν ἐγκαινιάσουν τῶν Ἀγίων Πάντων. Νά ἐτοιμάσης!

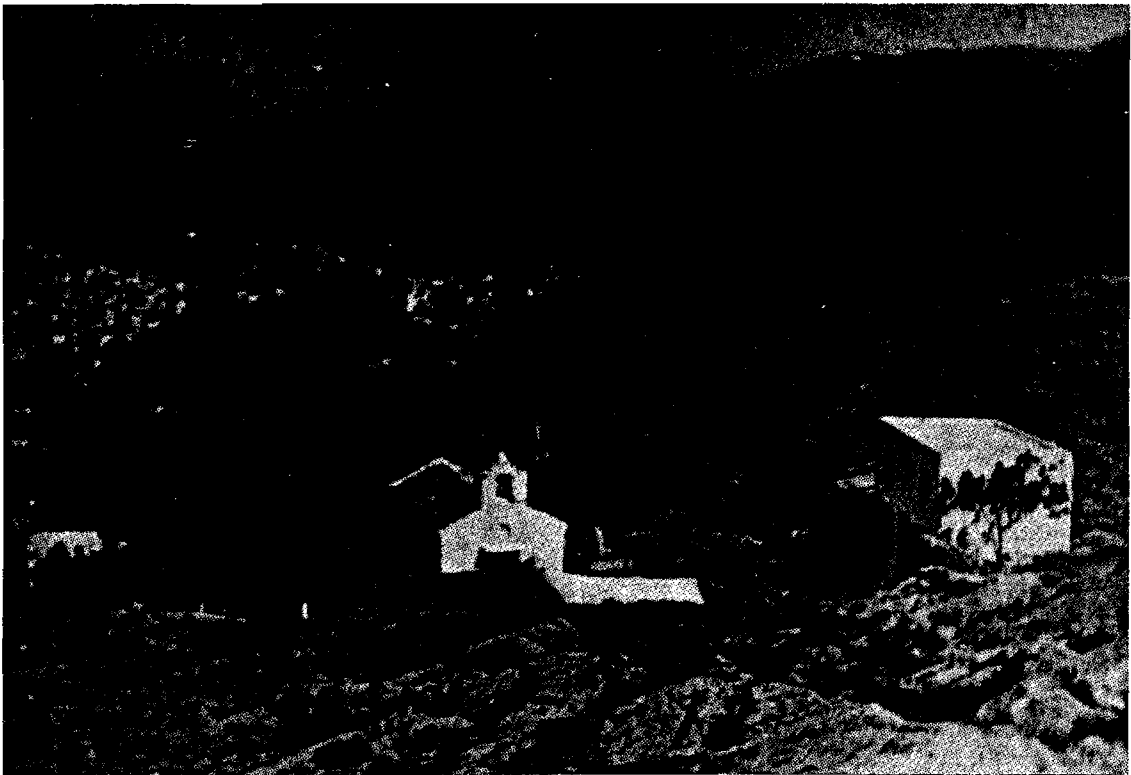
- Ποιά ἡ αἰτία; ἐρωτᾷ ὄλος ἀγωνία ὁ Ἀντώνιος.

- Νά, ὁ ἀρχιερατικός καί ὁ Δήμαρχος σκέφθηκαν νά ἐγκαινιάσουν τόν Ἅγιον Φανούριον καί ἐπί τῇ εὐκαιρίᾳ νά πουλήσουν στήν συγκέντρωσι τοῦ κόσμου καί τίς ὁμολογίες γιά τό νέο βαπόρι πού γίνεται στό Πειραιᾶ. Ἐτσι θά γίνουν δυό καλά. Μόνο ἀποροῦσαν ἂν θά τό δεχθῆ ὁ νοικοκύρης.

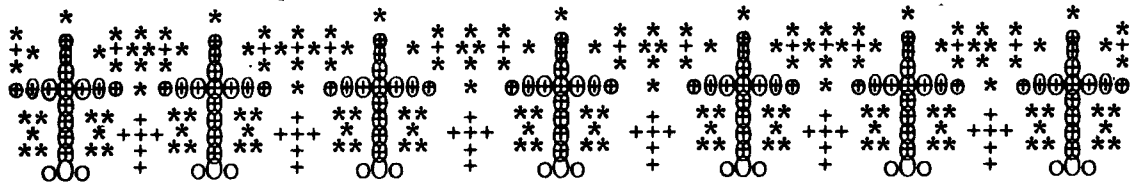
- Καί ὅσα μοῦ δώσουν οἱ γυναῖκες δικά μου, θά τά δώσω καί κεῖνα, ἦτο ἡ ἀπάντησις τοῦ ἀφιλάργυρου ἀγιογράφου.

Πρώτη Ἰουνίου 1914. Μιά κοσμοθάλασσα ἔχει περικυκλώσει τόν Ἅγιο Φανούριον. Χιλιάδες πιστοί ἐτίμησαν τά ἐγκαίνια (ἀγιασμόν). Τριάκοντα ἄρτοι διενεμήθησαν εἰς τούς προσκυνητάς μετά τήν

θ.Λειτουργίαν. Τά σκεύη τοῦ ἱεροῦ, τόν πολυέλαιον, τά λάβαρα, φανάρια κ.λ.π. τά εἶχε δανεισθῆ ὁ Ἀντώνιος ἀπό τήν "Λεμονίτισσα", διότι δέν εἶχε ἀποκτήσει δικά του. Συνεχῶς κουβαλοῦσε νερό γιά τόν κόσμο. Στό τέλος πέρασαν ὄλοι καί τόν συνεχάρησαν προσωπικῶς. Οἱ γυναῖκες τοῦ ἔβαζαν συνεχῶς στά χέρια καί στίς τσέπες εὐλογίες. Μάζεψε 60 μετζίτια, τά ὁποῖα μαζί μέ 5-6 ἰδικά του τά πρόσφερε εὐλογία στήν ἐρανική ἐπιτροπή γιά τό πλοῖο! Γι' αὐτόν ἔφθανε καί περίσσευε ἡ ψυχική ἱκανοποίησις πού δοκίμασε ἐκείνη τήν ἡμέρα. Μεσημέρι πιά ἄρχισε ὁ κόσμος νά σκορπᾶ πρός τήν χώρα, ἐνῶ ὁ Ἀντώνιος παρέμεινε μόνος κοντά στόν προσφιλή "Ἅγιο του. Δυό μῆνες προτοῦ κοιμηθῆ θά διηγεῖται: "Ἐγώ ἔμεινα ἐπάνω μόνος. Χαρά καί ἀγαλλίασις..."

Τό προσκύνημα-ἐξωκκλήσι "Ἅγιος Φανούριος", ἔργον τῶν νεανικῶν χρόνων τοῦ π. Ἀββακούμ. Τό κτίριον εἰς τά δεξιὰ προσετέθη ἀργότερον.

Ε'. «Καί ἐμελέτων ἐν ταῖς ἐντο-
λαῖς σου, ἅς ἠγάπησα σφόδρα.»

πως γίνεται φανερόν ἀπό τῆς προφορικῆς διηγήσεως τοῦ π. Ἀββακούμ μετὰ τὰ ἐγκαί-
νια τοῦ ναυδρίου ὅλη τήν ἡμέρα του τήν διήρχετο στόν Ἅγιο Φανούριο. Ἡ ἡσυχία καί ἡ ἔρημος ἦτο τό φυσικόν περιβάλλον πού ἀνέπαυε τήν ἀπλῆ καί ἀθῶα ψυχὴ του. Τά γράμματά του, ὅπως εἶπαμε στήν ἀρχή, ἦσαν ὀλίγα, γι' αὐτό καί τόν περισσότερο χρόνον τόν ἀφιέρωνε στήν προσευχή, στίς ἀκολουθίες του. Μελέτη Ἁγίας Γραφῆς καί Πατέρων δέν εἶχε γνωρίσει μέχρι τήν ὥρα πού ὑπηρετήσε γι' αὐτό ὁ πειρασμός! Ὅντως, "τοῖς ἀγαπῶσι τόν θεόν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν".

Ἐνα ἡσυχό ἀπόγευμα ἐπισκέφθηκαν τό ἡσυχαστήριό του δυό μαθηταί τοῦ σχολαρχείου, οἱ ὁποῖοι χωρίς πολλές περιστροφές ἄρχισαν νά λένε στόν Ἀντώνιο λόγους ἀσεβείας καί ἀθεΐας. Ποιός ξέρει πῶς ρυπαρό ἔντυπο εἶχαν διαβάσει, ὥστε νά φθάσουν σέ τέτοια κατάπτωσι μέσα στήν νεολογία τους. Ὁ πειρασμός τούς χρησιμοποίησε τώρα γιά νά ταράξη τήν ἡσυχία καί γαλήνια ψυχὴ τοῦ Ἀντωνίου, μιά καί δέν μπόρεσε ὁ ἴδιος διά τῆς φαντασίας νά μολύνη τήν καρδίαν καί τόν νοῦν τοῦ ἀγαθοῦ καί νεαροῦ κτήτορος. Ἡ ἀντίδρασις ἐκ μέρους του ὑπῆρξε ἄμεσος.

- Παλιάνθρωποι, τούς λέει, εἴσθε καί τοῦ Σχολαρχείου. Τί λέτε; Εἴσθε ἄθεοι! Δέν φοβᾶσθε γιά τίς λέξεις αὐτές; Δέν ντρέπεσθε;

- Ἔτσι μᾶς λέει ὁ λογισμός, τοῦ ἀπήντησαν ἐκεῖνοι.

- Ὁ λογισμός εἶναι πλανεμένος. Γρουσουζήδες, παλιάνθρωποι. Μπρός, ἔξω ἀπ' ἐδῶ.

"Τί νά κάνω, λοιπόν, θά βρῶ καί ἄλλους τέ-

τοιους" σκέφθηκε ὁ ἀγαθὸς ἐρημίτης καὶ ἀμέσως ἀποφασίζει νὰ ζητήσῃ τὴν βοήθεια τοῦ παπα-Μελετίου, τοῦ ἱερομονάχου, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ "ὑποψήφιος δεσπότης" κατὰ τοὺς λόγους τοῦ π. Ἀββακούμ.

Ἐκεῖνος τὸν ἔστειλε ἀμέσως σὲ κάτι πλουσίους χωριανούς τους νὰ προμηθευτῇ δύο Παλαιές Διαθήκες καὶ ἄρχισαν ἀμέσως τὰ μαθήματα. Ἐρμηνεῖα καὶ ἀπομνημόνευσι ὀλοκλήρων κεφαλαίων, ἐνῶ παραλλήλως τὸν ἐδίδασκε καὶ στοιχεῖα Γραμματικῆς.

Ὁλος ἐπιθυμία καὶ δίψα γιὰ τὴν γνῶσι τῶν θείων εὐρήκε τώρα τὴν εὐκαιρία νὰ ξεδιψάσῃ στὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Πρωὶ καὶ βράδυ ἀπὸ τότε θά τὸν εὐρισκες μὲ τὰ ἅγια βιβλία στὰ χέρια, ὥστε νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ σ' αὐτόν τὸ ψαλμικόν: "Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν... ἀλλ' ἦ ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσῃ ἡμέρας καὶ νυκτός".

Μὲ εὐγνωμοσύνη καὶ ἀπλότητα θά διηγεῖται λίγες μέρες πρὶν κοιμηθῇ, ὅτι ὁ π. Μελέτιος στάθηκε ὁ πρῶτος του δάσκαλος στὰ θεῖα γράμματα. "Ἐκεῖνος μου τὰ ἔμαθε" ἔλεγε χαρακτηριστικά. "Ἀπὸ τότε, ὄλη ἡ θεῖα Χάρις! Τὰ ξέρω ὅλα ἀπ' ἔξω! Καὶ τὴν Καινὴν, ἄστα πιά." Ἔτσι ἤμουν ἕτοιμος κήρυκας καὶ κήρυττα στὸν κόσμον πρὶν νὰ ἔλθω ἐδῶ ἀκόμα".

Ὅταν δὲ τὸ 1975 δύο νεαροὶ φοιτηταὶ τὸν προέτρεψαν νὰ βγῇ στὸν κόσμον νὰ κηρύξῃ, ὥστε νὰ ὠφεληθοῦν καὶ ἄλλοι, ἀφοῦ ἔχει τέτοιο χάρισμα καὶ τάλαντο, τοὺς ἀπήντησε μὲ ἀπλότητα καὶ σοβαρότητα: "Τὰ κηρύγματα τὰ ἔκανα στὴν νεότητά μου". Καὶ συνέχισε, ὅτι τώρα πρέπει νὰ προσεύχεται γιὰ ὄλους, καὶ τοῦ ἀρκοῦν οἱ 30 καὶ 40 πολλάκις πού τὸν ἐπισκέπτονται καθημερινῶς, ἰδίως τὸ καλοκαίρι, προκειμένου νὰ τὸν συμβουλευθοῦν.

Τὴν δόξα τοῦ κόσμου τὴν ἀπέφευγε συστηματικῶς. Γι' αὐτὸ ἄλλως τε δὲν βγῆκε ἀπὸ τὸ Ὄρος οὔτε μίᾳ φορά, φοβούμενος τὴν βλάβη τῶν ἐπαίνων, καθὼς ὁ ἴδιος τὸ ἐξωμολογήθη στὸν ἀγαπητὸ του π. Ἐφραίμ, τὸν ἐκκλησιαστικὸν τῆς Λαύρας.

ΣΤ΄ Ἡ ἐκ τοῦ κόσμου ἀναχώρησις

πό τό 1914 μέχρι τό 1919 ἡ συνεχής τοῦ Ἁντωνίου φροντίς ἦτο ὁ "Ἅγιος Φανούριος. "Κάθε μέρα παπάς" λέει κάπου στίς βιογραφικές του ἀναμνήσεις, ἐννοώντας ὅτι καθημερινῶς θά εἶχε θ.Λειτουργία ἢ ἔσπερινόν. Πόση ἀληθῶς φλόγα ἀγάπης πρός τόν θεόν θά πρέπη νά ἐκρύπτετο εἰς τά νεανικά στήθη τοῦ νεαροῦ νησιώτη! Ἡ λατρεία τοῦ θεοῦ τόν ἐτρεφεῖ συνομιλία του μέ τόν θεόν ἦτο γι' αὐτόν κάτι τό ἀναγκαῖον καί φυσικόν, ὅπως ἡ τροφή καί τό νερό γιά τό σῶμα.

Σύντομα ὁμοῦς ἦλθε καί ἡ μεγάλη στιγμή γιά τήν ἀναχώρησι. Ὁ ἀετός δέν μποροῦσε πλέον νά ἀναπαυθῆ στήν ἰδιωτική του ἀσκησι καί εὐσέβεια ἔπεθύμει νά δοκιμασθῆ "ἀθλῶν νομίμως", ὅπως μᾶς παρέδωκαν οἱ ἅγιοι Πατέρες, ἐν ὑπακοῇ καί μακράν τοῦ κόσμου, στήν ἡσυχία τῆς ἐρήμου, τήν μητέρα καί τροφόν ὄλων τῶν μεγάλων ψυχῶν.

Τήν πρώτην του γνωριμία μέ τόν μοναχισμόν τήν ὀφείλει σέ μία μοναχή τῆς Σύμης, ἡ ὁποία ἐπέδρασε σημαντικῶς στήν ζωή του. Διηγεῖτο ὁ ἴδιος, ὅτι κατά τήν ἀνακομιδήν τῶν λειψάνων της παρετήρησε "ἐξαίσια εὐωδία στά ὀστά της".

Αὕτη εἶναι ἡ Ὁρθοδοξία μας ἡγεῦσις οὐρανοῦ πού ἀποκτᾶται μέ ἀσκησι καί ἀγιασμόν καί μεταδίδεται μέ τό παράδειγμα κυρίως, ὅπως τό ἀναμαδύο κεριῶν. Ἡ ὄντως ἱερά νεότης τοῦ Ἁντωνίου, ἡ ὁποία ἐκύλισε ἀνάμεσα στίς θ.Λειτουργίες, τήν ἀγιογραφία, τίς ἐκδρομές στά ἐρημοκκλήσια, ἀνάμεσα δηλαδή στήν χάρι τῶν Μυστηρίων, στήν εὐωδία τοῦ θυμιατοῦ, τῶν λουλουδιῶν τοῦ ἀγροῦ καί τῆς θαλάσσης, προεδήλωνε τήν μέλλουσα χαρισματική ζωή του.

Αὐτήν τήν γεῦσιν τοῦ ἱεροῦ θ' αὐξήση ἀργότερα στήν μοναχική του ζωή καί θά τήν μεταδίδῃ αὐθόρμητα καί ἀπλόχερα στούς πολυαρίθμους ἐπισκέπτας καί θαυμαστάς του ἡγεῦσι ἀπλότητος, μυσταγωγίας καί προσευχῆς, γεῦσι ἀσκήσεως καί ζήλου διά τά θεῖα, τό περιβάλλον δηλαδή στό ὁποῖο ἀνεπαύετο καί κολυμβοῦσε νοερῶς ὁ μυστικός δελφίν τῆς Μ.Λαύρας.

Τό καλοκαίρι τοῦ 1919 ἀναχωρεῖ διά τά Ἰ-

εροσόλυμα, γιά νά μονάση στήν ξακουστή Μονή τοῦ Ἁγίου Σάββα. Ἡ δίψα του γιά τόν θεόν τόν τραβοῦσε πρὸς τὰ μεγάλα κεφαλάρτα τῆς ἀσκητικῆς πολιτείας, ἐκεῖ ὅπου ἐπίγειοι ἄγγελοι ὕμνησαν τόν θεόν ἐν ὑπακοῇ καί θλίψει καί ἀσκήσει πολλῇ.

Ἡ πρώτη του στάσις ἦτο ἡ Ρόδος, προκειμένου νά τακτοποιήσῃ τὰ χαρτιά του. Μιά ἀνωμαλία τοῦ καιροῦ γίνεται αἰτία νά παραμείνη κοντά στόν τότε Μητροπολίτη Ἀπόστολο ἐπὶ ἓνα χρόνο." Ἐσκαβα στόν κῆπο, βοηθοῦσα στά ἀρχιερατικά τόν Δεσπότη διηγεῖται στήν προφορική αὐτοβιογραφία του. Τέλος ἦλθε καί ἡ ὥρα τῆς ἀναχωρήσεως, ἀλλά ποῦ χρήματα; Ὁ ἀνάργυρος ἀσκητής προτοῦ φύγη ἀπό τό νησί του τὰ εἶχε δώσει ὅλα εὐλογία γιά τό ὁμολογιακό δάνειο. Μακάριες ψυχές, πού φανερά δείχνουν ὅτι ὁποῖος ἀγαπᾷ εἰλικρινά τόν θεόν, μόνον αὐτός μπορεῖ ν' ἀγαπήσῃ, παρόμοια καί τόν ἄνθρωπο, καί τήν πατρίδα του, καί ὅ,τι εὐγενές καί ὠραῖο. Ἡ θεία ὁμως πρόνοια ἀγρυπνοῦσε...

Μερικοὶ πιστοὶ εἶχαν πληροφορηθῆ ὅτι ὁ νεαρός κηπουρός τοῦ ἐπισκόπου γνωρίζει νά ζωγραφίζῃ εἰκόνες. Ἐτσι τόν παρακαλοῦν ν' ἀναλάβῃ τήν ἀγιογράφησι τοῦ ἁγίου Νικολάου καί τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας, ὡς καί μερικές ἄλλες μικροτέρου μεγέθους. Ἡ ἀμοιβή του θά ἦτο 40 μετζίτια." Ὅσα ἔδωκα ἐλεημοσύνη διπλά καί τρίδιπλα", ἐπεξηγεῖ μέ κάμαρι ὁ γερο Ἀββακούμ. Ἐτσι ὅταν μπῆκε στό καράβι γιά τὰ Ἱεροσόλυμα εἶχε πλέον τῶν χιλίων δραχμῶν μαζί του.

Ὅταν τό πλοῖο ἄραξε στήν Ἰόππη ὁ καπετάνιος ζήτησε νά δῆ τὰ χαρτιά τοῦ Ἀντωνίου. Δυστυχῶς ἦσαν ἀκατάλληλα! Δέν μπορούσε νά κατέβῃ, διότι δέν εἶχε πάρει τήν ἀπαραίτητη βίζα ἀπό τό Ἀγγλικό προξενεῖο τῆς Ρόδου, μιά πού τήν ἐποχὴ ἐκείνη ὅλη σχεδόν ἡ Μ. Ἀνατολή ἦτο Βρεττανικὴ ἀποικία. Ἐτσι ἀναγκάζεται νά προχωρήσῃ πρὸς τήν Ἀλεξάνδρεια. Ἀνήμερα τοῦ Πάσχα κατέβηκε στό λιμάνι της. Ἐπειδὴ τόν εἶδαν ὅτι δέν ἔχει τροφές μαζί του, τό εἶπαν στόν πατριάρχη Φώτιο καί ἐκεῖνος τοῦ ἔστειλε 15 αὐγά καί τρία ψωμιά μέ ἀναγνώστη του.

Τό ἴδιο βράδυ ἀναχώρησε διὰ τό Τριέστι μέ αὐστριακὸ πλοῖο. Ὅταν πλησίασαν τήν Κρήτη, ἀκουσε τοὺς ναῦτες νά λέγουν: Κάντια, Κάντια. Ρωτώντας τόν καπετάνιο, ὁ ὁποῖος ἐγνώριζε ἑλληνικά, ἔμαθε ὅτι εἶναι ἡ Κρήτη καί τοὺς παρακάλεσε νά τόν ξεμπάρκάρουν ἐκεῖ. Τό πλοῖο σταμάτησε στό Ἡράκλειο καί ἔτσι ὁ Ἀντώνιος τήν ἴδια μέρα ἐπεσκέφθη τόν Μητροπολίτη Τίτο. Ἀμέσως ἔγινε ἀγαπητός ἀπὸ τόν ἐ-

πίσκοπον, ὁ ὁποῖος μάλιστα ἠθέλησε νά τόν στείλῃ στό Μοναστήρι τῆς Ἀγκαράθου, ὅπου καί ἐκεῖνος εἶχε γίνει μοναχός. Τά παιδιά ὅμως τῆς γειτονιάς ἐξήγησαν στόν Ἀντώνιον ὅτι ἐκεῖ μόνον Σαββατοκύριακο θά φορᾶ τά ράσα του, διότι τίς λοιπές ἡμέρες οἱ μοναχοί δουλεύουν μέ βράκες καί σκούφους στά χωράφια. Ὁ ὑποψήφιος μοναχός δέν πληροφορεῖται ὅτι τοῦ ταιριάζει μία τέτοια ζωή καί δέν ἀποφασίζει. Ἐπάνω στόν ἀγῶνα τῶν λογισμῶν του τόν πλησιάζει ἕνας γερο-Κρητικός καί τοῦ λέει:

- Γιατί δέν πᾶς στό "Ἅγιον Ὄρος;

- Καί πῶς νά πάω στό "Ἅγιον Ὄρος, ρωτᾷ ὁλος ἀγωνία ὁ Ἀντώνιος. Ὄταν τοῦ ἐξήγησε ἐκεῖνος ἐσκίρτησε ἀπό χαρά, τόν ἀγκαλιάζει καί τοῦ δίδει καί 50 δραχμές εὐλογία.

Σημειωτέον ὅτι στήν Κρήτη ἄρχισε καί τά πρῶτα ὑπαίθρια κηρύγματα του, διότι εἶχε πολύ ζῆλο διά τήν βοήθεια τῶν ἀδελφῶν του. Στόν κόσμο μιλοῦσε πολύ ἀπλᾶ μέ παραδείγματα καί ἀγιογραφικά κείμενα πού ἐρμήνευε μέ ἐντυπωσιακά ἀφωμοιῶσιμο τρόπο. Μεταξύ τῶν ἄλλων ἔλεγε σάν παράδειγμα πρὸς ἀποφυγὴν, ὠρισμένα γεγονότα ἀπό τά ταξίδια του. Στό πρῶτο του κήρυγμα, στόν "κῆπο τῶν τριῶν καμαρῶν", εἶπε μεταξύ τῶν ἄλλων: "Ἐπειδὴ δέν βρέθηκε κανένας νά μέ συμβουλεύσῃ, ὅτι ὤφειλα πρῶτα νά τακτοποιήσω τά χαρτιά μου στό Ἀγγλικό Προξενεῖο, δέν μπόρεσα νά φθάσω στά Ἱεροσόλυμα, στήν Μονή τοῦ Ἁγίου Σάββα, ὅπως εἶχα σκοπό." Ἐτσι καί ὁ καθένας ἀπό σᾶς, ἂν δέν τακτοποιήσῃ τά χαρτιά του ἀπ' ἐδῶ, δέν θά φθάσῃ στήν ἄνω Ἱερουσαλήμ".

Μόλις λοιπόν ἔκλινε ὁ λογισμός του διά τήν ἀναχώρησι πρὸς τό ἱερό βουνό τοῦ Ἀθωνος, ἡ ψυχὴ του ἠρέμησε τελείως. "Μόλις εἶπα διά τό Ἅγιον Ὄρος, ὄλα δεξιὰ. Βρέ ἐκεῖνο, βρέ ἐκεῖνο, ὄλα χαρά. Βρίσκω καί τόν ἀδελφό μου στόν Πειραιᾶ".

Στήν Ἀθήνα ἀνέβηκε γιά λίγο, ὅπου τοῦ ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νά κηρύξῃ καί πάλι τόν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως εἶχε μακρὰ μαλλιά καί γενειάδα καί ἐφαίνετο ὡς μοναχός, ἐκλήθη εἰς ἀνάκρισιν ἀπό τήν Ἀρχιεπισκοπή. Ὁ πρωτοσύγκελλος τόν διέταξε τό συντομώτερον ν' ἀναχωρήσῃ διά τήν Μονή τῆς ἀρεσκείας του, διότι τοῦ ἐφάνη ὑποπτος. Ὁ Ἀντώνιος ὑπήκουσε εὐχαρίστως, διότι οὐδέν τοῦ κόσμου τερπνόν τόν τραβοῦσε. Ἐπιθυμοῦσε ὅσο τό δυνατὸν συντομώτερα ν' ἀρχίσῃ τήν νέαν του ζωή, αὐτὴ πού θά τόν ἐχαρίτωνε καί διά τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος θά τόν μεταμόρφωνε εἰς στρατιώτην Χριστοῦ, στρατιώτην τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ζ'. Ἀγιορείτης

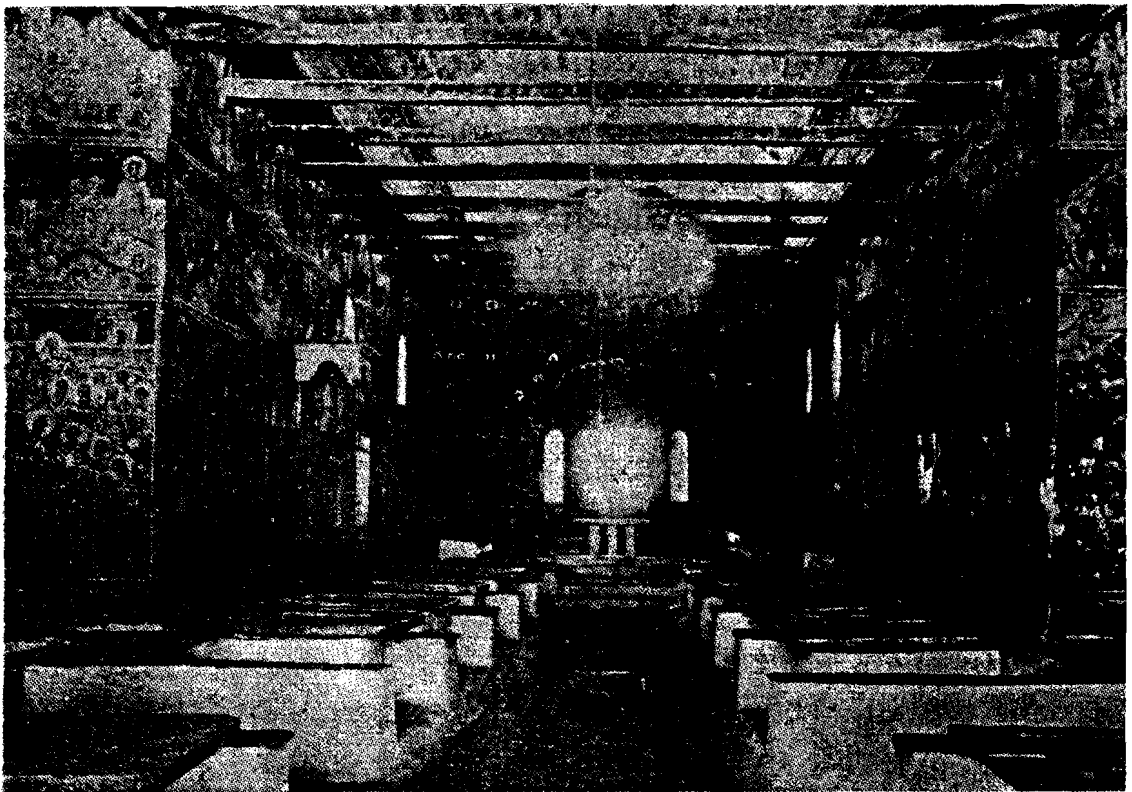

θινόπωρο τοῦ 1920, σέ ἡλικία 26 ἐτῶν ὁ Ἄντωνιος φθάνει μέ πλοῖο εἰς τό Ἅγιον Ὅρος καί μάλιστα εἰς τό Ἱερόν' αὐτοῦ, τήν Ἱεράν Μονήν Μεγίστης Λαύρας. Ἡ ψυχὴ του μαγνητίζεται κυριολεκτικὰ ἀπό τό ἐπιβλητικόν φυσικόν περιβάλλον καί τόν μυστικόν πλοῦτον τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν. Συναισθηματική καί καθαρά φύσις ὡς ἦτο ἀντελήφθη ἀμέσως ὅτι βρῆκε αὐτό, πού ποθοῦσε ἡ ψυχὴ του. Ἄνετα καί ἤρεμα ἀφομοιώθηκε μέ τήν τάξι καί τόν ρυθμό τῆς νέας του ζωῆς, χωρὶς "λογισμούς", πού βασανίζουν συνήθως τοὺς ἀρχαρίους, μορφωμένους καί ἀπλοῦς.

Ἡ μεγαλοπρέπεια καί ἀπλότης κτισμάτων καί φύσεως πού συνθέτουν τόν ἱερόν χῶρον τοῦ Μοναστηρίου ἦσαν ἄλλως τε συγγενῆ στοιχεῖα τῆς ὑπάρξεως τοῦ Ἄντωνίου, γιατί καί ὁ ἴδιος ἦταν φύσει ἀπλός καί ἀπέριττος, συγχρόνως ὁμως καί μεγαλοπρεπής, ὡς θέσει υἱός Θεοῦ μέ πλῆθος χαρίσματα, τὰ ὅποια ὡς καλός οἰκονόμος "εὐαγγελικῶς" θά ἐπολλαπλασίαζε μετ' ὀλίγον.

Δυο-τρεῖς ἐβδομάδες παρέμεινε ὡς φιλοξενούμενος εἰς τό ἀρχονταρῖκι τῆς Μονῆς, γιά νά γνωρίση καί νά τόν γνωρίσουν, πρόσωπα καί πράγματα, μέ τὰ ὅποια θά ἔπρεπε τοῦ λοιποῦ νά ζήση μαζί τους. Μάλιστα τότε ἡ Λαύρα εἶχε 160 περίπου μοναχοὺς ἐντός καί ὑπέρ τοὺς πεντακοσίους εἰς τὰς Σκήτας καί Κελλία τῆς, καί συνεπῶς ἡ ἐπιλογή γιά τήν πρόσληψη νέων μοναχῶν ἦτο ὁπωςδήποτε αὐστηρή.

Ἐνα πρωινό ὁ μοναχός Ὁρέστης, ὁ ὅποιος ἐκτελοῦσε τό διακόνημα τοῦ κλητῆρος, τόν καλεῖ νά παρουσιασθῆ ἐνώπιον τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἀπό τοὺς σεβασμίους Γέροντες πού τήν ἀποτελοῦσαν, ἐπληροφόρηθη ὅτι ἐνεκρίθη ἡ αἴτησίς του καί τόν ἐδέχοντο ὡς ὁ κ λ ι μ ο ν ἀδελφόν τῆς Μονῆς καί ὅτι τοῦ λοιποῦ θά ἐκτελοῦσε τό διακόνημα τοῦ παρατραπεζάρη, βοηθός δηλαδή τοῦ τραπεζάρη, πού ἦταν τότε ὁ γε-

Ἄνω: Ἱ. Μονή Μ. Λαύρας. Εἰς τὸ μέσον περίπου τῆς δεξιᾶς πτέρυγος εὕρισκετο τὸ κελλίον τοῦ Γέροντος.
Κάτω: Ἡ τράπεζα τῆς Μονῆς, ὅπου ἐπὶ 30 ἔτη ὑπηρέτησε ὡς "ἀρχιτρικλινός" ὁ ἀλησμόνητος π. Ἀββακούμ.

ρο-Γαλακτίων. Ἄφου ἔβαλε μετάνοια στόν προΐστάμενόν του καί τούς ἐπιτρόπους ἄρχισε μέ ἔνθεον ζῆλον νά ὑπηρετῆ, ὅπου ἐτάχθη. Καί ἐδῶ ἡ "προσγείωσις" ἦτο ὁμαλωτάτη, χωρίς γογγυσμούς καί ἀντιρρήσεις. Ὅλα τοῦ ἐφαίνοντο ὠραῖα, εἰρηνικά, ἀπολύτως ταιριαστά γι' αὐτόν.

Περιγράφων σέ προσφιλεστάτους του προσκυνητάς, λίγες μέρες πρό τοῦ θανάτου του, τά αἰσθήματα τῶν ἀλησμονήτων ἐκείνων ἡμερῶν, θά ἀναφωνήση: "Τί χαρά ἦταν, λοιπόν, τί ἀγαλλίασις; Τί παράδεισος; Δέν μπορῶ πιά νά σᾶς λέω παραπάνω"! Εἶχε βρῆ ὁ αἰδίμιος αὐτό πού ἐπόθει ἡ ψυχὴ του, γι' αὐτό καί ἐσκίρτα ἔνθους μετά ἀπό 58 ἔτη ἐπὶ τῆ ἀναμνήσει τῶν στιγμῶν ἐκείνων! Μακάριαι ψυχαί, ρακοφοροῦσαι καί πένητες, πολλούς ὅμως πλουτίζουσαι καί ἐκ τῶν ρακίων τῆς ἀμαρτίας ἀπαλλάττουσαι...

Μετά ἀπό δοκιμὴ ἑνός χρόνου, μέσα στόν ὁποῖον ἔδειξε ἀπόλυτη ὑπακοή καί καρτερία, ἡ Σύναξις τῆς Μονῆς ἀποφασίζει νά καρῆ μοναχός. Τό ὄνομα πού τοῦ δίδουν κατά τήν κουρά του εἶναι Ἄββακούμ, τό ὁποῖον στήν Ἑβραϊκὴ σημαίνει: ἀγκαλιά, ἀγκαλιάζω, καί μ' αὐτό πλέον θά γίνῃ γνωστός ἐντός καί ἐκτός τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Καί ὄντως ὁ π. Ἄββακούμ μετ' ὀλίγον θά ἐγίνετο δι' ὅλην τήν ἀδελφότητα μιὰ ἀγκαλιά παρηγορίας, διότι εἶχε τό χάρισμα τῆς παρακλήσεως ἄφθονον. Πολύ σύντομα νεαροί καί παλαιοί μοναχοί θά βρίσκουν κοντά του λόγον ἀληθείας καί παρακλήσεως, ἔκφρασι ζωῆς ἀγάπης καί χριστιανικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἀπό μιὰ καρδιά γεμάτη συμπάθεια καί ἀπλότητα. Αὐτό θά γίνῃ ἀργότερον καί γιὰ τούς πολυπληθεῖς θαυμαστάς του, οἱ ὁποῖοι κατά δεκάδες θά τόν ἐπισκέπτονται καθημερινῶς γιὰ νά βροῦν στά λόγια του βάλαμο παρηγορίας καί ἐνίσχυσι στόν ἀγῶνα τῆς ἀρετῆς. Ἡ ἀγάπη του ἀγκάλιαζε ἀβίαστα τούς πάντας, διότι εἶχε προηγουμένως ὁ ἴδιος ἀγκάλιασει τόν θεόν, τήν πηγὴν πάσης δυνάμεως καί παρακλήσεως.

Η' Ἀγωνιστῆς τῆς ἀληθείας

Ἄχρονα κυλοῦσαν γοργά καί ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Ἀββακούμ, ὄλος χαρά καί ἐνεργητικότητα, σκορποῦσε τριγύρω του αἰσιοδοξία καί ἀγάπη, πνεῦμα αὐταπαρνήσεως καί ἐγκρατείας. Ὡσπου ἔφθασε ἡ ὥρα νά δοκιμασθῆ σκληρά, ὄχι μόνο ὁ ἴδιος, ἀλλά καί ὁλόκληρο τό περιβόλι τῆς Παναγίας, ὅπως πρὶν διακόσια περίπου χρόνια μέ τά Κολλυβαδικά. Αὐτή τή φορά ἡ δοκιμασία ἦτο μεγαλυτέρα καί συνετάραξε σέ λίγους μήνες ὁλόκληρο τό ἱερό βουνό, ἀπό τήν Λαύρα τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου μέχρι τό μικρότερο καλύβι τῆς Ἀθωνικῆς ἐρήμου. Τί εἶχε συμβῆ;

Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖο ἐν συνεργασίᾳ μετά τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας ἀπεφάσισαν τόν Μάρτιον τοῦ 1924 νά ἐφαρμόσουν τό νέον παπικόν ἡμερολόγιον, παρά τίς ἔγγραφες ἀντιδράσεις τῶν ἄλλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί τά ἀντιθέτως ἐντελλόμενα ὑπό τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἀγιορειτικῆ συνείδησις ἀντέδρασε τότε ἀκαριαίως. Μέ μιά φωνή, ὄλοι οἱ πατέρες, Μοναστηρίων, Σκητῶν καί Κελλίων εἶπαν τό ὄχι στήν ἀντικανονικήν αὐτήν καινοτομίαν καί ἠρνήθησαν νά ὑπακούσουν στήν προσταγή τοῦ Πατριαρχείου.

Αὐτή ἦτο ἡ πρώτη φάσις τῆς ἀντιδράσεως, ἡ ὁποία καθημερινῶς ἐλάμβανε καί διαφορετικάς διαστάσεις, λόγω τῆς ρευστότητος τῶν γεγονότων καί τῶν διαφόρων διαδόσεων περί συγκλήσεως Πανορθόξου Συνόδου πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ θέματος κ.λ.π. Ἡ δευτέρα φάσις προεκλήθη διὰ τόν ἐξῆς λόγον: Ἰκανοί ἐκ τῶν πατέρων τοῦ Ὄρους, μετά τήν ἐφαρμογήν τῆς καινοτομίας, ἀπεφάσισαν νά διακόψουν τό μνημόσυνον τοῦ ἐπισκόπου των, δηλαδή τοῦ πατριάρχου, καί νά μή κοινωνοῦν πλέον μετά τοῦ Πατριαρχείου καί μέ ὅσες Ἐκκλησίες ἐδέχθησαν τήν καινοτομίαν, ἢ συνέχισαν τήν κοινωνίαν των μετά τῶν καινοτόμων. Οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν Μοναχῶν δέν συνεφώνησαν μέ αὐτό τό μέτρον, καί ἔτσι προῆλθεν ἡ διαίρεσις, ἡ ὁποία συνεχίζεται μέχρι σήμερα καί μάλι-

στα πλέον έντονος.

Άπό τήν Μονήν τής Μ. Λαύρας άντέδρασαν κατ' αρχάς 24 ίερομόναχοι καί μοναχοί, μεταξύ τών οποίων ήτο καί ό ήσύχιος π. Άββακούμ. Η άντίδρασις ύπήρξε ζωηρά, μέ φωνάς καί διαμαρτυρίας είς τήν αλήν τής Μονής. Ό τόπος τής γαλήνης καί ήρεμίας είχε άρχίσει νά δοκιμάζεται σκληρά.

Ό π. Άββακούμ έκλείσθη είς τό κελλίον του καί μέ τό κομβοσχοίνι του προσήυχετο συνεχώς, ώστε ό θεός νά δώση καί πάλι τήν είρήνη Του είς τό δοκιμαζόμενον Όρος. Οί διαμαρτυρηθέντες πατέρες, μή δεχόμενοι τό μνημόσυνο του πατριάρχου, ένώ παρέμειναν έργαζόμενοι ώς καί πρώτα είς τήν Μονήν, έκκλησιάζοντο ίδιαιτέρως είς παραχωρηθέν μεγάλο παρεκκλήσιον, μή συμπροσευχόμενοι μετά τών λοιπών πατέρων. Ό π. Άββακούμ έξωρίσθη δι' όλίγον είς τό σπήλαιον του Άγίου Άθανασίου στήν Βίγλαν, διά νά κληθῆ καί πάλιν είς τήν Μονήν, καθότι ή άντίδρασις του ύπήρξε εύγενής, ό ίδιος δέ ήτο πολύ αγαπητός στους πατέρας. Τότε του άνετέθη καί τό διακόνημα του νοσοκόμου, δεδομένου ότι ή Μονή διέθετε εύρύχωρον νοσοκομείον διά τούς όπωσδήποτε πολυπληθείς γηραιούς καί άσθενείς μοναχούς της.

Μέ ζήλον πολύ άνέλαβε καί πάλι τό νέο του διακόνημα, ύπηρετών τούς άσθενείς του άκούραστα καί νυχθημερόν. Τό δέ σπουδαιότερον είναι, ότι δέν παρέλειπε μαζί μέ τίς ύπηρεσίες του νά τούς προσφέρη καί τόν λόγον του Θεου διά καταλλήλων άναγνώσεων πρός παρηγορίαν καί όντως ψυχαγωγίαν των. Επί έπτάμησι έτη ύπρέτησε στό νοσοκομείον, επίδειξας άπαραμίλλον ζήλον καί ένεργητικότητα^{1α}.

Καί έδω όμως ό πειρασμός τόν παραμόνευε, μέ άποτέλεσμα, λόγω άκριβώς τών παραδοσιακών του φρονημάτων περί ήμερολογίου νά όδηγηθῆ καί πάλιν είς τήν έξορίαν, είς τό σπήλαιον του Άγίου Άθανασίου. Πολύ σύντομα όμως ήγέρθησαν διαμαρτυρίες έκ μέρους τών άσθενών, διότι ό άντικατάστατης του

1α. Είς μίαν από τās σπανίας έπιστολάς του πρός τόν άδελφόν του Βασίλειον, γράφει:

"Μάθε καί τουτο άδελφέ μου Βασίλειε· είς τό Μοναστήριόν μας μέσα ύπάρχει νοσοκομείον μέγα καί έχρημάτισα άρχινοσοκόμος έπτάμησι χρόνους καί πολλά θαύματα είδα. Καί από τούς άσθενείς, όσοι έχουν τήν έλπίδα τους είς τόν Χριστόν καί είς τήν Παναγίαν, όλοι καλά γίνονται. Καί όσοι έχουν είς τά φάρμακα καί είς τās ένέσεις καλόν δέν βλέπουν. Τās εύχάς νά ζητήτε πάντοτε από τούς στρατιώτας του Χριστου".

Τό σπήλαιον τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου εἰς τὴν Βίγλαν, ὅπου δις ἐξωρίσθη ὁ Γέροντας. Ἡ κάθοδος εἰς αὐτό γίνεται διὰ κλίμακος, ἢ ὅποια ἔχει 220 περίπου σκαλοπάτια.

δέν μπορούσε νά τόν μιμηθῆ εἰς τό πολύμοχθον ἔργον τῆς διακονίας τῶν ἀσθενῶν, ἀφοῦ, ὡς γνωστόν, ὁ π. Ἀββακούμ ἦτο σὺν τοῖς ἄλλοις καί πολύ δυνατός σωματικῶς, οὐδέποτε αἰσθανόμενος κούρασιν.

Ἔτσι, παρακλήσει τῶν ἀσθενῶν, ἐπανῆλθε καί πάλιν συντόμως εἰς τό διακόνημά του, γενόμενος δεκτός μετὰ ἐνθουσιασμοῦ ἀπό τοὺς ἀσθενεῖς καί τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν πατέρας τῆς Μονῆς.

Ἀρχάς τοῦ 1927 ἡ Μονή τῆς Λαύρας ἠθέλησε νά δώσῃ ἕνα τέλος εἰς τὴν συνεχιζομένην διάστασιν τῆς ἀδελφότητος. Πρὸς ἐπιτυχίαν αὐτοῦ ἐκάλεσε ἐγγράφως τὸν Πολιτικὸν Διοικητὴν νά προεδρεύσῃ τῆς συνεδρίας τῆς Γεροντίας τῆς, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἀνεκρίνετο διὰ μίαν ἀκόμη φοράν τό θέμα τῶν ζηλωτῶν πατέρων. Προτάσει τοῦ ζηλωτοῦ ἱατροῦ π. Ἀθανασίου (Καμπανάου) ἐξελέγη ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν ζηλωτῶν τῆς Μονῆς ὁ π. Ἀββακούμ, ὁ ὁποῖος τὴν ὠρισμένην ἡμέραν καί ὥραν παρουσιάσθη εἰς τό Συνοδικόν τῆς Μονῆς, ὅπου παρευρίσκοντο οἱ Γεροντάδες μετὰ τοῦ Διοικητοῦ. Εἰς ἐρώτησιν τοῦ Διοικητοῦ: - Διατί, πάτερ, ἀπεσκιρτήσατε τῆς ἀδελφότητος καί ἐφέρατε τὴν ἀναρχίαν εἰς τὴν Μονήν καί δέν συμπροσεύχεσθε μετὰ τῶν ἄλλων πατέρων; ὁ π. Ἀββακούμ μέ πραότητα καί ταπείνωσιν ἀπήντησεν.

- Κύριε, Διοικητά, ἔχετε μελετήσει τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας τοῦ Πηδαλίου;

- Τί γράφει τό Πηδάλιον, πάτερ, ἀπήντησεν ὁ Διοικητής.

- Ἀφοῦ ἀγνοεῖτε τό περιεχόμενον του, διαβάστε το πρῶτα καί κατόπιν ἐλάτε νά μᾶς κρίνετε.

Ἡ ἀπάντησίς του ἐκρίθη ὑπὸ τῆς Γεροντίας ὡς περιφρόνησις τῆς Ἀρχῆς καί ἐξωρίσθη εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Ξηροποτάμου. Ἔτσι ὁ πτωχὸς Ἀββακούμ ἀπεμακρύνετο διὰ τρίτην φοράν τῆς μετανοίας του! Μετὰ δίμηνον περίπου, ἐπειδὴ ἐπανηγύριζε ἡ Μονή τῆς ἔξορίας του (9 Μαρτίου), προσεκλήθη νά παραστῆ εἰς τὴν ἀγρυπνίαν καί ὁ Πολιτικὸς Διοικητής, ὁ ὁποῖος ἀμέσως μετὰ τὴν ἀγρυπνίαν ἀνεχώρησε ἐπειγόντως διὰ ἡμιόνου πρὸς Καρυάς. Τότε ὁ π. Ἀββακούμ βρῆκε τὴν εὐκαιρία, πιάνωντας τὸν χαλινὸ τοῦ ζώου καί περιπατῶν πλησίον αὐτοῦ, νά τοῦ ἐπεξηγῆ μέ τὸν χαρισματοῦχο τρόπον του, διατί ἀντέδρασαν οἱ Πατέρες τοῦ Ἁγίου Ὄρους στὴν ἡμερολογιακὴ καινοτομία καί τί λέγουν περὶ αὐτῆς τῆς δικαίας ἀντιδράσεως τῶν τὰ κείμενα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἀπλότης του, ἡ μεγάλη γνῶσις του τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί τό παιδικόν καί ἐνθουσιῶδες εἰς τὴν ὁμιλίαν του, ἔπεισαν ἀμέσως τὸν Διοικητὴν, ὅτι πρόκειται περὶ ἀγνοῦ

ιδεολόγου και έναρέτου άνδρός. Μόλις ξφθασε στις Καρυές έζητησε άμέσως νά γίνη ανάκλησις τής έξορίας του. Έτσι μετ' όλίγας ήμέρας τόν έδέχετο και πάλι στην άγκαλιά της ή Μ.Λαύρα.

Μετά τήν έπιστροφήν του όμως, έπειδή οι συναγωνισταί του ζηλωταί πατέρες τής Λαύρας είχαν σχεδόν όλοι φύγει έξ αυτής, άλλοι έκουσίως και άλλοι στανικώς, μερικοί δέ πού απέμειναν ήκολούθησαν τό Καθολικόν, δέν άνεπαύθη και άνεχώρησε μετά τινος έναρέτου παραδελφού του ζηλωτού, όνόματι Γελασίου, και έγκατεστάθησαν προχείρως εις τήν περιοχήν τής άσκητικής Βίγλας. Έκει άρχισαν και τήν οίκοδομήν του ναυδρίου του Αγίου Φανουρίου, ρυθμίζοντες συγχρόνως και τήν γύρω του Ναού περιοχήν δια τήν οίκοδομήν του μελλοντικού Κελλίου. Τό 1939 όμως ο π. Γελάσιος άφήκε τόν π. Άββακούμ δια νά γηροκομήση τόν εις βαθύ γήρας εύρισκόμενον μόνον του Γέροντα Μοναχόν Γαβριήλ, άνδρα μεγάλης άρετής, ο όποιος ειχε ώραϊον Κελλίον εις τήν περιοχήν τής Βίγλας επ' όνόματι τών "Είσοδίων". Εις τό ναυδριον του Κελλίου αυτού έγινε μεγαλόσχημος περί τό 1942 ο π. Άββακούμ από τόν παραδελφόν του Γελάσιον. Τώρα εις τό Κελλίον αυτό άσκούνται οι εύλαβέστατοι ζηλωταί πατέρες Γαβριήλ και π. Παύλος, ο ύποτακτικός του.

Έτσι ή άγάπη του δια τάς παραδόσεις τής Έκκλησίας, ή άνιδιοτελής και άγνή, ή ύπεράνω κόπων και ταλαιπωριών προτιμώσα τήν διακράτησιν του θείου θελήματος, έγινε αίτία νά έξέλθη εις τήν έρημον τής Βίγλας, ή όποία του έδωροφόρησε με τήν σειρά της τόσα πνευματικά άγαθά, όμοϋ βεβαίως μετά τών πικρίδων αυτής και ιδρώτων... Όταν δέ κάποτε τόν έρώτησε ένας πολύ άγαπητός του Λαυριώτης Μοναχός, ο π. Έφραίμ, γιατί έγινε ζηλωτής, ή άπάντησίς του ήτο συγκλονιστική εις είλικρίνειαν και ρεαλισμόν: "Διότι θά μου ζητήση λόγον ο θεός· θά μου πη: Άββακούμ, έσύ πού έγνώριζες τόν νόμον τής Έκκλησίας, πώς τόν κατεπάτησες;" Σημειωτέον ότι τό νέον ήμερολόγιον έχαρακτήριζε ως "θυσία του Κάιν".

Παρ' όλην όμως αυτήν τήν άυστηρότητα πού κρατούσε ο ίδιος, στους άλλους ήτο πολύ έπιεικής, ούδέποτε δηκτικός, σεβόμενος τήν προσωπικήν έλευθερίαν και γνώμην. Η τήρησις του χρυσοϋ αυτού κανόνος έγινε αίτία νά παρεξηγηθῆ από πολλούς συναδέλφους του ζηλωτάς, οι όποιοι μή δυνάμενοι νά προχωρήσουν πέρα του γράμματος και του φαινομένου, έπεθύμουν νά τυποποιήσουν τήν συμπεριφοράν

καί τό ἦθος ἐκάστου ζηλωτοῦ, πρὸς ἀποφυγὴν "παραφωνιῶν"...

Δι' αὐτούς ἦτο παραφωνία ὅταν μερικές φορές ὁ γερο-Ἀββακούμ ἀντεπέδιδε τὸν ἀσπασμὸν σέ μερικούς νεοημερολογίτας ἐπισκόπους ἢ ἱερεῖς, οἱ ὅποιοι πρῶτοι αὐτοὶ ἔσπευδον νά τὸν χειροφιλήσουν. Ἀγνοοῦσαν ὅμως ὅτι κάτω ἀπὸ τὸ φαινομενικόν τραχύ καί ἀγροῖκον τῆς παρουσίας τοῦ π. Ἀββακούμ ἐκρύπτετο μιὰ ψυχὴ παιδική, ἀπλή, εὐγενής, ὄλο ἀγάπη, ἢ ὁποῖα διέθετε ἰδικὰ τῆς μέτρα συμπεριφορᾶς, τὰ ὁποῖα ἐνῶ δέν πρόδιδαν τὴν οὐσίαν, ἐθυσίαζον μόνον τὸν τύπον μέ τελικόν καί πάλιν σκοπὸν τὴν διακονίαν τῆς οὐσίας, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τῆς προσελκύσεως τοῦ ἀσπαζομένου διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς μετριοπαθείας καί οἰκονομίας.

Κάτι παρόμοιον συνέβη ἀναφορικῶς πρὸς τὴν συμπεριφορὰν τοῦ ἀπέναντι τῶν συνασκητῶν καί ἐπισκεπτῶν του. Πολλάκις, μᾶς εἶπαν, τὸν εἶδαν νά θυμῶνῃ καί νά ἐκφράζεται μέ κινήσεις ἀνάρμοστες δι' ἀσκητὴν. Δέν ἠθέλησαν ὅμως ποτέ νά ἐξετάσουν μήπως αὐτὰ ἀποτελοῦσαν εἰλικρινεῖς, ἀνυπόκριτες φωτογραφίες τοῦ χαρακτῆρος τοῦ π. Ἀββακούμ, ὁ ὅποιος ὅπως τὸ παιδί, ἐνῶ θά φωνάξῃ σέ μιὰ στιγμή καί ἴσως καί θά βρίσῃ, τὴν ἐπομένη ἀγκαλιάζει τὸ ἴδιο πρόσωπο καί τὸ προσκαλῆ νά συνεχίσουν τὸ παιχνίδι, χωρὶς κἀν νά θυμηθῇ τί εἶχε συμβῆ πρό στιγμῆς!

Στόν π. Ἀββακούμ δέν μπόρεσε νά βρῆ τόπον ὁ φορμαλισμός, ἢ ὑποκρισία τοῦ τύπου καί τῆς ἐτικέτας, τὰ ὁποῖα στήν πραγματικότητα ἀποτελοῦν ὠραία ταφόπλακα γέμουσα κάτωθεν τῆς ὀστέων καί πάσης ἀκαθαρσίας...

Ὁ γερο-Ἀββακούμ ἦτο ὁ αὐτός ἔξω καί ἔσω. Ἡ ἀσκητικὴ του ἀγωγή, ἢ πολλάκις μέχρις αἵματος ἐγγίσασα, τοῦ εἶχε ἀφαιρέσει ἢ μᾶλλον δέν εἶχε ἀφήσει νά δημιουργηθοῦν ὅλες αὐτές οἱ μανοῦβρες τῶν λεπτοτήτων καί ἀβροφροσυνῶν, τὰ ἐξωτερικά αὐτὰ καί περιφερειακά στολίδια τῆς διαγωγῆς μας, μέ ἀποτέλεσμα νά ἀποστρέφεται ἀκαριαίως, ἴσως καί ἐνστικτωδῶς, κάθε τι τὸ περισσόν καί ἐσφαλμένον, ὅπως θά ἔκανε ἓνας λοχίας στοὺς στρατιῶτες του ἐν καιρῷ μάχης.

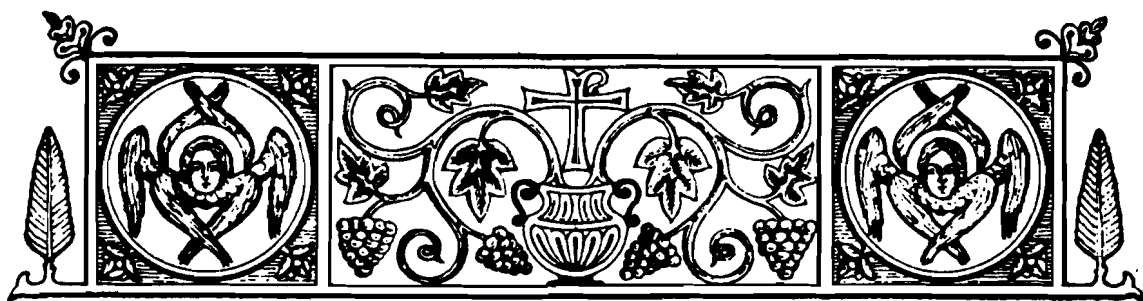
Ὁ ἀσκητὴς τῆς Βίγλας εὐρίσκετο συνεχῶς ἐν πολεμικῇ ἐγρηγόρσει, ἢ ὁποῖα ἔκανε ἄλλους πατέρας τοῦ ἀρχαίου μοναχισμοῦ νά ὁμιλοῦν μόνον τοὺς ἢ καί νά χειρονομοῦν, πρᾶγμα γιὰ τοὺς πολλοὺς... ἀλλόκοτον καί σκανδαλῶδες.

Γι' αὐτό ὠμιλοῦσε καί ζωηρά, πολλάκις καί ἀπότομα, διακόπτοντας χωρὶς οἶκτον τὸν ὁμιλητὴν

του, όταν έτρεπετο εκείνος σέ πράγματα έπουσιώδη, άσχετα ή έχοντα σχέση μέ τήν κατάκρισιν' γι' αυτό θύμωνε και έχειρονόμει σέ άλλη περίπτωση, χωρίς αυτό όμως νά σημαίνη ότι κατέβαινε τό "πάθος" του θυμού στήν καρδιά, ή ότι ή απότομος χειρονομία άπετέλει έκφραση άναιδείας και ύπερηφάνου διαθέσεως. Άπλούστατα ήσαν άπαθείς έκδηλώσεις του χαρακτήρος του, όπως αυτός διεμορφώθη κάτω από τήν σκληρά άσκητική άγωγή δεκαετηρίδων, τής όποιας άγωγής διά νά είμεθα άγευστοι παρερμηνεύουμε και κατηγορούμε τίς έκφράσεις της. Ο π. Άββακούμ ήτο ό αείποτε κατάκοπος μοναχός τών Συναξαρίων, ό συνεχών παλαίων μέ τά πέντε θηρία τών αίσθήσεών του, ώστε δαμάζοντας αυτές νά τάς "παραστήση καθαράς τῷ Χριστῷ", ύπηρετίας του πνεύματος και μόνον. Καιρός όμως νά έπισκεφθοῦμε τόν ωραϊον λειμῶνα τών άρετῶν του Γέροντος, αφήνοντες εις άλλους νά ψάδουν και νά κακολογούν τά άγκάθια τών ποικίλων ρόδων του...

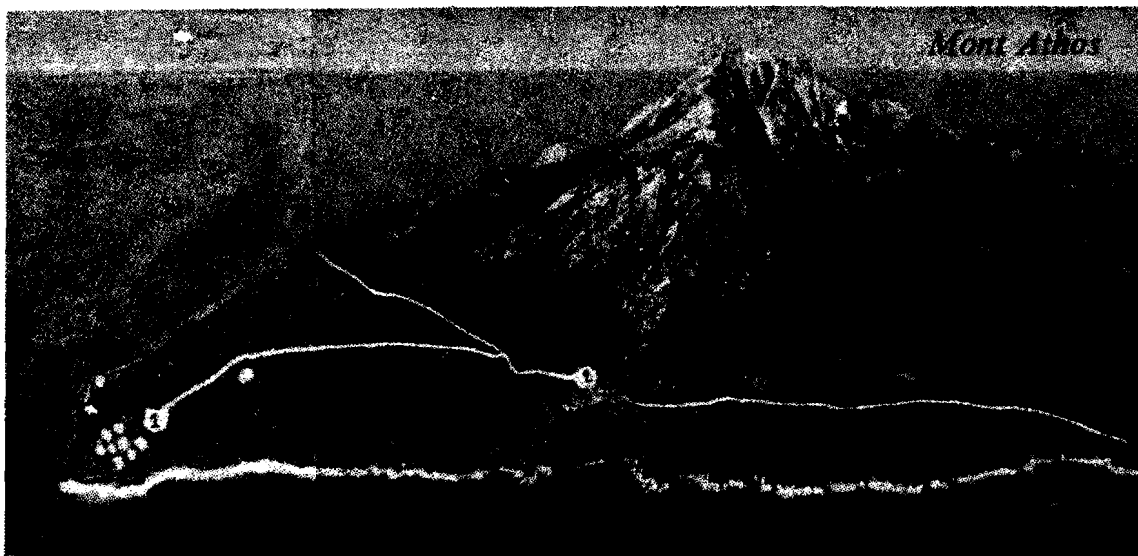
Ο π. Άββακούμ ξεναγων προσκυνητάς εις τήν τράπεζαν τής Μονής.

Θ'. Ἐν προσευχῇ καὶ ἀγρυπνίᾳ

Θσα κι' ἂν γράψῃ κανεῖς γιὰ τόν πόθον καί τήν βίαν τοῦ γέροντος Ἀββακούμ γιὰ τήν προσευχήν, δέν θά μπορέσουν νά ἐκφράσουν τήν πραγματικότητα. Ὅλος ὁ βίος του δέν ἦτο τίποτε ἄλλο, παρά μία "ἐκ βαθέων" δέησις πρὸς τόν θεόν, ὥστε νά διατηρηθῇ εἰς τήν ζωὴν τοῦ πνεύματος καί τοῦ ἁγιασμοῦ.

Γι' αὐτόν ὅλο τό ἡμερονύκτιον ἦτο καιρός προσευχῆς, τῆς γλυκείας ἐπικλήσεως τοῦ: "Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ Υἱέ τοῦ θεοῦ ἐλέησόν με", τῆς συνήθως λεγομένης "νοεράς προσευχῆς". Βεβαίως, κατά κυριολεξίαν, τότε κανεῖς ἐνεργεῖ τήν νοεράν προσευχήν, ὅταν ἐνδιαθέτως, εἰς τήν καρδίαν του δηλαδή, χωρίς νά ἀκούγεται διὰ τῶν χειλέων ἦχος, λέγει τήν ἀνωτέρω ἐπίκλησιν. Ἐπειδή ὁ π. Ἀββακούμ εὐρίσκετο συνήθως πάντοτε ἐν διακονίᾳ, διὰ τοῦτο ἐψυθύριζε ἢ καί ἠχηρότερον ἀνεφώνει, ἐν παντί καιρῷ καί τόπῳ τό περιπόθητον ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐφαρμόζων τό πατερικόν: "σῶμα ἔργασαι διὰ νά τραφῆς, ψυχὴ νῆφε διὰ νά σωθῆς". Διὰ δέ τήν κυρίως νοεράν προσευχήν, μέ πολλή ταπεινοφροσύνη ἔλεγε: "τοιοῦτον δυσκολοκατόρθωτον ἔργον οὐδέποτε ἐνήργησα"! Καί ὁμως ἦτο ὁ θερμότερος ἴσως ἔραστής καί ἐκτελεστής τῆς εὐχῆς τοῦ Ἰησοῦ εἰς ὀλόκληρον τό "Ἅγιον Ὄρος". Ἴδού μερικοὶ ἀπό τούς μάρτυρας: α) Ἡ καθημερινή ζωὴ του, ἡ ὁποία ἦτο μία συνεχῆς δέησις καί ἐν πνεύματι λατρεία τοῦ θεοῦ. β) Οἱ μοναχοὶ πού ἔζησαν κοντά του, οἱ ὁποῖοι τόν ἔβλεπαν πάντοτε προσευχόμενον - ὅταν δέν κατηχοῦσε προσκυνητάς - πλειστάκις δέ ἐν μεσημβρία ἀκόμη νά θυμιᾷ τήν Κουκουζέλισσαν ἢ τό Καθολικόν τῆς Λαύρας κατά τό μεσονυκτικόν, περιερχόμενος ἐξωτερικῶς αὐτό, ἢ τὰ πέριξ τοῦ Κελλίου του εἰς τήν Βίγλαν μέρη, συνεχῶς τήν εὐχήν φέρων εἰς τὰ χεῖλη του.

Πανοραματική θέα τῆς κορυφῆς τοῦ ἱεροῦ ἾΑθωνος. Κάτωθεν εἰς τό μέσον, ἡ Ἱ. Μονή Μ. Λαύρας (2) καί ἀριστερά αὐτῆς, εἰς τό ἄκρον, ἡ Σκήτη τοῦ Τ. Προδρόμου (1) μέ τά κάτωθεν αὐτῆς κελλά τῆς ἀσκητικῆς Βίγλας. Ἡ λευκή γραμμὴ ἀπό τήν Μ. Λαύρα μέχρι τήν Βίγλαν ἀποτελεῖ τό μονοπάτι πού χιλιάδες φορές διῆλθεν ἀνυπόδητος ὁ γερο-Ἄββακούμ! Τό πρὸς τά δεξιὰ τῆς Λαύρας μονοπάτι ὁδηγεῖ στό ἅγισμα τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου.

Πανοραματική ἀποψις τῆς Ἱ. Σκήτης τοῦ Τ. Προδρόμου. Ὁ πρὸς τήν θάλασσαν καί δεξιὰ αὐτῆς χῶρος ἀποτελεῖ τήν περιοχὴν τῆς κυρίως Βίγλας, ὅπου εὐρίσκονται δέκα περίπου ἀσκητικά Καλύβαι, ὡς καί τό ὀνομαστόν σπήλαιον τοῦ Ἁγ. Ἀθανασίου (κάτωθεν τοῦ βέλους). Εἰς τήν περιοχὴν αὐτὴν καί ἐπὶ ὀλοκλήρους δεκαετίας ἠγωνίσθη κατά παθῶν καί δαιμόνων ὁ ἔραστής τῆς βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, π. Ἄββακούμ ὁ ἀνυπόδητος.

Ἐκεῖ μάλιστα στήν Βίγλα, ἡ κάθε πέτρα τοῦ Κελλίου του, ὡς καί τῆς μάνδρας πού τό περιβάλλει σέ μιά περίμετρο 150 περίπου μέτρων, ἔχει νά μαρτυρήσῃ διά τό ἀνωτέρω θεῖον ἔργον τοῦ Γέροντος. Γράφομεν τοῦτο, διότι ὡς μᾶς διηγήθη αὐτόπτης μάρτυς, ὅταν ἔβγαζε τίς πέτρες μία-μία μέ τό λουστάρι του ἀπ' τήν γῆ, σέ κάθε κτύπημα, ἀλλά καί ἐν συνεχείᾳ στήν μεταφορά τους, ἡ εὐχή ἐλέγετο ἀκαταπαύστως, ὥστε δικαίως θά μπορούσε νά χαρακτηρισθῇ ὁ "Ἅγιος Φανούριος ὡς τό "Κελλίον τῆς εὐχῆς".

γ) Τό τῆς εὐχῆς του συνεχές καί ἀένναον τό μαρτυρεῖ ἐπίσης τό καλντερίμι Λαύρας-Προδρόμου, ἡ στρατά τοῦ π. Ἀββακούμ, ὅπως θά μπορούσε κάλλιστα νά ὀνομασθῇ, τήν ὅποیان ἑκατοντάδες φορές τήν διηλθε ἀνυπόδητος καί μέ τήν εὐχήν εἰς τά χεῖλη. Στούς ἤχους τῶν προσευχητικῶν του στεναγμῶν ἐλούοντο οἱ σκῆνοι καί οἱ κουμαριές πού περιβάλλουν τό μονοπάτι, γιά νά τούς ἐκπέμψουν ἀργότερα ὡς ὀσμῆ εὐωδίας πνευματικῆς στούς διερχόμενους προσκυνητάς. Καί εἰς τό σημεῖον αὐτό ἐμιμήθη τούς προκατόχους του βιαστάς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, οἱ ὅποιοι εὐωδίασαν κυριολεκτικῶς τήν ἔρημον μέ τās εὐχάς καί τήν ἀγίαν των βιοτή, ἀλλά περισσότερο, ἴσως, μετά τόν θάνατόν των, μέ τὰ εὐωδιάζοντα λείψανά των! Τά ἀνωτέρω λείψανα ἀγνωστα καί κρυμμένα ἀπ' ὄλους, μαρτυροῦν τήν ὑπαρξί τους μέ τήν ἐκπεμπομένην εὐωδίαν των, ἡ ὁποία μέχρι σήμερον καταπλήσσει τούς εὐλαβεῖς προσκυνητάς καί διαβάτας τῆς ἡγιασμένης αὐτῆς περιοχῆς τῆς Μ. Λαύρας.

δ) Τό μαρτυροῦν τέλος τὰ ἐφθαρμένα κομποσχοίνια του, οἱ ἄφωνοι αὐτοί μάρτυρες τῆς συνεχοῦς προσευχῆς του, τὰ ὁποῖα κυριολεκτικῶς ἔλυωσαν στά δάκτυλά του, καί τὰ ὁποῖα, διά νά μή διαλύσουν, συνεκράτει διά ραψίματος...

Στήν καθημερινή του προσευχή ἐμνημόνευε ὀνομαστί ὄλους τούς πατέρας τῆς Μονῆς του, παρκετός τῶν πολλῶν ἄλλων ὀνομάτων, συγγενῶν καί γνωστῶν του.

Τό 1974 μέ τήν κρίσι τοῦ Κυπριακοῦ ὁ π. Ἀββακούμ εὐρίσκετο συνεχῶς στίς ἐπάλξεις. "Τραβῶ κομποσχοίνι γιά τό στρατό μας κάθε μέρα. Τούς πιστούς μας, τά παιδιά μας, ἀγιάσέ τα Θεέ μου, ἐνίσχυσέ τα καί κραταίωσέ τα κατά τῶν Ἀγαρηνῶν. Καί ἄμα ἀκοῦν οἱ Ἀγαρηνοί τόν στρατόν μας, νά φεύγουν, νά τρέμουν, γιάτί μᾶς ἀδίκησαν πολλά καί ἤλθε ἡ ὥρα πού θά τά πάθουν καί αὐτοί. Διπλά θά πάθουν"! "

"Ὅταν ἐπληροφορήθη ὁμως μετ' ὀλίγον ὅτι καί

ὁ στρατός μας βλασφημεῖ, ἀξιωματικοί καί ὀπλίται, ἔστενοχωρήθη πολύ. Πῆρε ἀμέσως τὸ ὄπλο του, τὸ κομ-
βοσχοῖνι του, καί ἄρχισε νά λέη: "Ταπείνωσέ τους
Χριστέ μου τούς βλασφήμους· μή τούς δίνεις χαρά·
ἐκεῖ ἔλεγχο· γιατί βλασφημοῦν μέ τὸ στόμα τους τὸ
βρωμερό"! Ἡ ἀγάπη του καί ὁ σεβασμός του πρὸς τὸ
ὑπερύμνητο ὄνομα τοῦ Κυρίου μας δέν τοῦ ἐπέτρε-
παν εὐγένειες καί ἀβρότητες· ὁ βλασφημῶν ἔπρεπε νά
παιδευθῆ, οἷοσδήποτε καί ἂν ἦτο.

Ὁ ἔρωσ του ἐπίσης πρὸς τὴν Κυρίαν Θεοτό-
κον ἦτο μέγας καί ἀδιάλειπτος. Ὅταν στίς πο-
ρεῖες του πρὸς τὸν Ἅγιον Φανούριον, ὡς ἐπίσης καί
κατά τίς ἐργασίες του ἐκουράζετο ἀπὸ τὴν εὐχὴν,
τότε ἀρχιζε νά ψάλλῃ τίς παρακλήσεις τῆς Θεοτό-
κου, τίς καταβασίες τῶν ἑορτῶν τῆς, τὰ ἰδιόμελα τῶν
ἐσπερινῶν πού εἶναι ἀφιερωμένα στὴν χάρι τῆς, ὅλα
ἀπὸ στήθους καί ἀπταίστως! Ὅντως λογικόν πτηνόν
τά μεγαλεῖα τοῦ Ποιητοῦ του ἄδον συνεχῶς καί ἀ-
καταπαύστως, μή ἐπιτρέπων οὕτως εἰς τούς πονηροὺς
καί ἀργούς λογισμοὺς νά τὸν μολύνουν.

Ἄγιορείτης συνασκητῆς του στήν Βίγλαν ἐπὶ
μίαν περίπου δεκαπενταετίαν, σέ ἔκτενές σημείωμά
του διὰ τὸν Γέροντα, γράφει καί τὰ ἐξῆς σχετικῶς
μέ τὸν πόθον του διὰ τὴν εὐχὴν καί τὴν ψαλμωδίαν.
" Πολλάκις, τὸ καλοκαίρι κυρίως, ὅταν ἦτο πανσέλη-
νος καί ἔβλεπε καλά, ἐκουβαλοῦσε πέτρες καί σαβοῦ-
ρα μέ τὸν τενεκέ στὸν ὦμο, γιὰ νά φιάξῃ ὀγκώδη σέ
φάρδος καί ὕψος μάνδρα, γιὰ νά "πιάσῃ" τὸν βοριᾶ
καί νά προστατεύσῃ τὸ ἐκκλησάκι καί τὰ κελλιά πού
εἶχε σκοπὸ νά φιάξῃ. Διὰ νά ἀντλή δύναμιν σωμα-
τικὴν καί πνευματικὴν ἐκανοναρχοῦσε ὁ ἴδιος καί
ἔψαλε διάφορα δοξαστικά τῆς Παναγίας καί τῶν Ἁ-
γίων. Τὰ ἔψαλε τόσον εὐκρινῶς, κατανυκτικά καί με-
λωδικά, ὅπου χαιρόσουν νά τὸν ἀκοῦς μέσα στὴν ἀ-
πόλυτη ἡσυχία τῆς νυκτός. Ἰδιαιτέρως μιά βραδυὰ
τὸν παρηκολούθησα ἀρκετὴ ὥρα ἀπὸ μακρόθεν, νά κα-
νοναρχῆ τὸ δοξαστικόν τῶν αἰνῶν τῆς Κοιμήσεως τῆς
Θεοτόκου: "Τῆ ἀθανάτῳ σου κοιμήσει Θεοτόκε, Μῆτερ
τῆς ζωῆς, νεφέλαι τούς ἀποστόλους αἰθερίου διήρ-
παζον. . . ." κ.λ.π. Ἐνόμιζες ὅτι ἄλλος ἐκανοναρχοῦσε
καί ἄλλος ἔψαλε. Δέν εἶναι ὑπερβολὴ νά πῶ, ὅτι μοῦ
φαίνεται ὅτι τὸν ἀκούω τώρα πού τὰ περιγράφω! Ὁ
ἀντίλαλος τῆς κατανυκτικῆς του ψαλμωδίας μοῦ προ-
ξενοῦσε τόσην χαράν, πού δέν ἤθελα νά πάω νά κοι-
μηθῶ".²

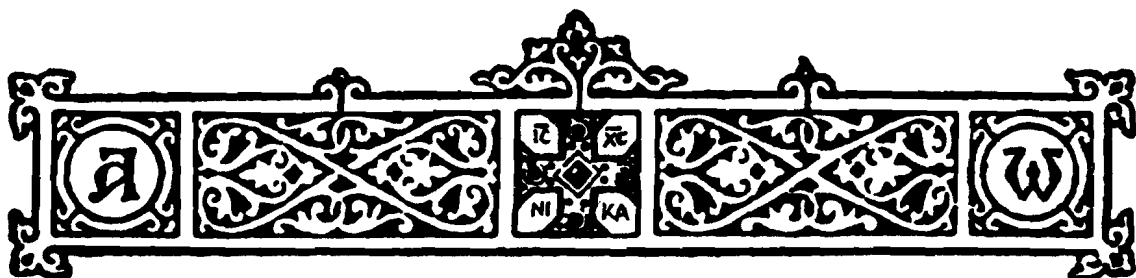
2. Ἐκ τῆς ἐκτενοῦς ἀποσταλείσης συνεργασίας τοῦ γηραιοῦ Ἁ-
γιορείτου Μοναχοῦ π. Σάββα Φουντή, κατοῦκου νῦν Ἀθηνῶν.

Ἄλησμόνητες ἡμέρες καί νύκτες τῆς Βίγλας, ἀγιαζόμεναι ἀπό τὰς προσευχάς καί τούς ὕμνους ὁσίων ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι ἐσυνέχισαν πενόμενοι καί ριγῶντες τό μεγαλεῖον τῆς Ἀγιορειτικῆς ἱστορίας καί ἀνέστησαν παλαιάς δόξας τῆς, ὅταν ἐκοσμοῦσε τόν ἱερόν Ἄθωνα ἕνας Μάξιμος, ἕνας Νήφων, ἕνας Ἀκάκιος.

Καίτοι εἶχεν ὡς καλός μοναχός τήν εὐχήν συνεχῶς εἰς τὰ χεῖλη του, ἐν τούτοις τήν ὠρισμένην ὥραν τοῦ ὄρθρου καί τοῦ ἑσπερινοῦ προσηύχετο ἀπέχων πάσης ἐργασίας. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρομεν, ὅτι ὅταν κάποτε ἔβγαζε πέτρες μέ τό λουστάρι του καί ἦτο ἔτοιμος νά ἐκσπάσῃ μίαν ἐκ τοῦ ἐδάφους, καί ἤκουσε τήν καμπάνα τοῦ Τ. Προδρόμου πού εὐρίσκεται ἐγγύς τοῦ Κελλίου του νά κτυπᾷ γιά ἑσπερινόν, ἀμέσως διέκοψε τήν ἐργασίαν του καί ἔσπευσε νά πλυθῆ γιά ν' ἀρχίσῃ τόν ἑσπερινόν του μετά πάσης κατανύξεως καί ἱεροπρεπείας.

Ἐννοεῖται ὅτι σάν καλός ἐργάτης τῆς προσευχῆς, ὁπού ἦτο, ἀγαποῦσε ὑπερβαλλόντως καί τὰς ἀγρυπνίας, συνεχῶς μελετῶν ἢ εὐχόμενος, ἰδίως τὰς μεγάλας νύκτας τοῦ χειμῶνα. "Νύκτα καί μέρα διάβαζα μέ τήν καρδιά μου" ἔλεγε σέ ἀγαπητούς του προσκυνητάς. Αὐτό θά γίνῃ ἰδιαιτέρως στά ἔτη πού παρέμενε συνεχῶς στήν ἔρημον τῆς Βίγλας, ἦτοι τό 1927-1949. Εἶναι ἡ περίοδος τῆς ἀκροτάτης πενίας, ἡσυχίας καί μελέτης τῶν Γραφῶν καί τῶν Πατέρων ὑπό τοῦ ἀσκητικωτάτου π. Ἀββακούμ. Πέντε σχεδόν ἔτη κατά τήν περίοδον αὐτήν θ' ἀναγκασθῆ νά μείνῃ ἐντός ἐγκαταλελειμένης ἀσβεσταριᾶς, τήν ὁποίαν θά σκεπάσῃ μέ λαμαρῖνες καί θά μετατρέψῃ εἰς κελλίον παραμονῆς του, μέχρι ν' ἀξιωθῆ ἀργότερα ν' ἀγοράσῃ ἕνα ἰδικόν του σαθροκάλυβον. Πραγματικά ἀκτῆμων μοναχός, ὁ ὁποῖος κατά τούς πατέρας, οὐδέν κατέχει εἰμῆ τόν Ἰησοῦν μόνον.

Ι. Ἐργάτης τῆς ἐγκρατείας

Ενας καλός ἐργάτης τῆς προσευχῆς, ὡς ἦτο ὁ π. Ἀββακούμ, ἦτο δυνατόν νά μή ἐγκρατεύεται; "ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται", γράφει ὁ θεῖος Παῦλος, ὁ δέ ἐκ νεότητός του ἀναλωθεὶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν θείων ἀσκητῆς τῆς Βίγλας, ἦτο πολὺ φυσικόν νά ἔχη ἰσόβιον σύντροφον τὴν ἐγκράτειαν. Λίγο ριζάκι βρασμένο, καὶ πολλάκις ἀνάλαδο, ἦτο ἀπὸ τὰ πιό συνήθη του γεύματα.

- Γέροντα, θέλει πλύσιμο, τοῦ εἶπε κάποτε ἕνας ἀδελφός τῆς Λαύρας, ὅταν τὸν εἶδε νά ρίχνη τὸ ρύζι στὴν κατσαρόλα, χωρὶς νά τὸ πλύνῃ προηγουμένως.

- Ὅλα ἅγια μὲ τὴν προσευχή, ἦτο ἡ ἀπάντησις τοῦ π. Ἀββακούμ, ὁ ὅποιος ἐφήρμοζε καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ τὸν λόγον τῆς Γραφῆς: "Πᾶν κτίσμα θεοῦ καλόν, καὶ οὐδέν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον ἁγιαζέται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως".

Ἡ συνεχὴς βία εἰς ὅλα, καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὸ φαγητό καὶ τὸν ὕπνον ἦτο τὸ σύνθημά του. Ὁ παραδελφός του καὶ κατόπιν γενόμενος ἐπίσκοπος Λήμνου Διονύσιος, τὸν χαρακτηρίζει ὡς "μέγαν νηστευτήν", διότι τὸν ἔζησε χρόνια καὶ εἶχε πεῖραν προσωπικὴν τοῦ πράγματος. Τὸ αὐτὸ ἄλλως τε ὁμολογοῦν καὶ ὅλοι οἱ Λαυριῶται πατέρες.

Εἰς τὴν βίαν του αὐτὴν τὸν ἐβοηθοῦσε καὶ ὁ σιδερένιος ὀργανισμός του. Οὐδέποτε εἶπε τὴν λέξιν "κουράστηκα", καίτοι ἔκανε ἐργασία γιὰ δύο καὶ τρία ἄτομα, οὔτε ποτέ του ἠσθένησε. Ὅταν ἐγίνε τραπεζάρης ἡ Λαύρα εἶχε περίπου 150 πατέρες, ἐκτός τῶν ἐργατῶν πού ξύλευαν τὰ δάση τους. Σ' ὅλους ἐτοίμαζε καὶ ἔδινε τὸ ἀνάλογο μερίδιο ψωμοῦ καὶ κρασιοῦ, μαζί μὲ τὸν πνευματικὸ λόγον καὶ τὸ παιδικὸ του χαμόγελο.

Στίς ἀγρυπνίες πού ἐγίνοντο κάθε χρόνο

στήν κορυφή του Ἄθω (6 Αὐγούστου), ὡς καί εἰς τό σπήλαιον τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου (Σάββατον τῆς "Ἀκαθίστου") αὐτός ἦτο ὁ μάγειρας καί ὁ οἰκονόμος. Αὐτός πάλι μόνος του πατοῦσε στό μεγάλο πατητήρι τῶν 35 τόννων τό κρασί τῆς Μονῆς γιά ὄλο τόν χρόνον, ἔργο ὑπεράνθρωπο, τό ὁποῖο ἐκτελοῦσε μέ περισσό ζῆλο καί διάθεσι. Αὐτός ἐπίσης ἔφιαχνε τό ρακί τῆς χρονιάς, πού τόσο συνηθίζεται σάν κέρασμα στό Ὅρος, γιά τούς προσκυνητές καί τούς ἐργάτες. Ὅταν μάλιστα ἄρχισε νά φιάχνη καί τό ἡσυχαστήριον του στήν Βίγλα (1953 καί ἐξῆς), ἐφρόντιζε καί τούς ἐργάτες τούς δικούς του μέ φαγητό καί ὄλα τά χρειώδη, καί πρόφθαινε τά πάντα μέ τήν εὐχή στό στόμα!

Ἐνας μοναχός πού τόν ἐγνώριζε πολύ καλά μᾶς εἶπε τό ἐξῆς χαρακτηριστικό, γιά νά δείξη τό πόσο ἐργάσθηκε γιά τήν μετάνοιά του ὁ ἀείμνηστος Γέροντας. Ὅσο ἀξίζου, εἶπε, τά κτήρια τῆς Λαύρας, ἄλλο τόσο κάνουν καί τά μεροκάματα τοῦ Ἀββακούμ πού ἐργάσθηκε γι' αὐτήν!

Τό κελλάκι του ἦταν πτωχό καί ἀπέριττο, ἀλλ' αὐτός τό ὀνόμαζε παλάτι! Ἡ σύντροφος κακοπάθεια τοῦ βίου του τόν εἶχε κάνει νά ἀρκεῖται στά ἐλάχιστα, καί τό πνεῦμα τῆς εὐγνωμοσύνης τόν ἐδίδασκε νά τά θεωρῇ καί αὐτά πολλά καί τόν ἑαυτόν του ἀνάξιον γιά τόσες εὐλογίες.

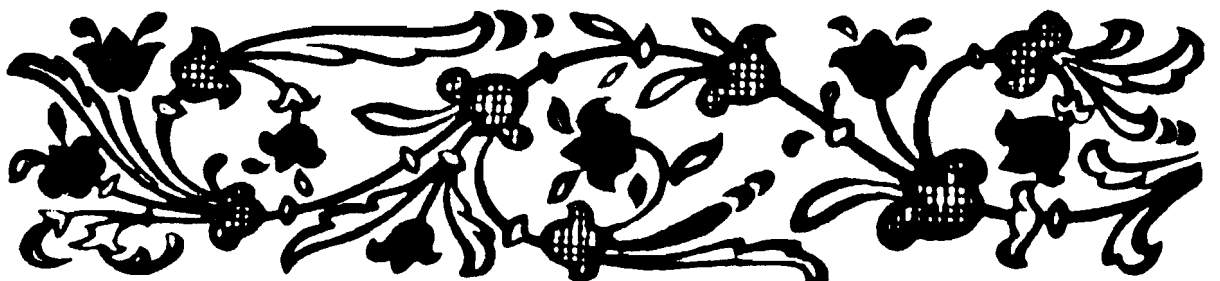
Παντοῦ ἐκυκλοφοροῦσε ἀνυπόδητος, παρεκτός τῶν περιπτώσεων πού εἰσήρχετο εἰς Ἐκκλησίαν ἢ ἐπήγαινε στό Συνοδικόν, ὅπου ἐγίνοντο οἱ Συνάξεις τῶν Γερόντων.

Ἐδῶ θά πρέπη νά σημειωθῇ, ὅτι ἐκ νεότητός του ἐφύλαξε μετά μεγάλης προσοχῆς τήν ἀρετήν τῆς παρθενίας. Ὅταν μάλιστα κάποτε πατοῦσε τά σταφύλια τῆς χρονιάς, κάποιος μοναχός τόν παρετήρησε ὅτι δέν ἦσαν τά πόδια του καθαρά ὅσο ἔπρεπε, καί ὁ ἀπλοῦς Γέροντας ἔσπευσε ν' ἀποκριθῇ: "Καθαρά εἶναι· εἶμαι παρθένος, μή στενοχωριέσαι".

Στά γεράματά του, γύρω στά 65, εἶχε σφοδρούς σαρκικούς πειρασμούς, πρᾶγμα πού τόν ἐξέπληξε καί τόν ἐστενοχώρησε, διότι οὔτε στόν ὕπνον του εἶχε αἰσχράς φαντασίας. Ἐπεδόθη τότε εἰς περισσότεραν προσευχήν, μέ μετάνοιες καί ἐπικλήσεις τῆς Κυρίας Θεοτόκου καί τοῦ Ἁγίου Φανουρίου, ἀλλά ἡ ἀνακούφισις ἦτο προσωρινή. Μετ' ὀλίγον ὁ πειρασμός ἐπανήρχετο! Πέντε ἔτη ἐκράτησε αὐτή ἡ δοκιμασία του, ὡς ὁ ἴδιος τό διηγήθη εἰς παράδελφόν του. Τελικῶς ὁ πειρασμός ὑπεχώρησε καί ὁ ταπεινός Γέροντας εὐχαρίστησε τόν θεόν ἐκ καρδίας.

"Όλος ζωή πορεύεται πρὸς τὸ "Συνοδικόν", ὅπου τὸν ἐκάλεσαν, γι' αὐτὸ φοράει καὶ τὶς παντόφλες του! Τὸ ὄπλον πάντα μαζί του· τὸ κομβοσχοῖνι περασμένο στό λαιμό του.

Ἡ βία καί ἡ ἄσκησις τόσων δεκαετιῶν εἶχαν ἀφήσει ἔντονα τὰ σημεῖα τους στήν ὄλη ἐμφάνιση καί διαγωγή του. Ὅταν μιά φορά ἕνας ἀδελφός τῆς Λάυρας ὠμιλοῦσε μέ μιά ὁμάδα γερμανῶν ἐπισκεπτῶν στήν αὐλή τοῦ Μοναστηριοῦ, συνέβη τήν ὥρα ἐκείνη νά εἰσέρχεται στήν Μονήν, ἐπιστρέφων ἀπό τήν Βίγλαν, ὁ γερο-Ἀββακούμ. Ἀμέσως τότε ἐπὶ τῇ θεᾷ του οἱ γερμανοί ἐγκατέλειψαν τόν συνομιλητή τους καί περιεκύκλωσαν μετὰ θαυμασμοῦ τόν ρακοφοροῦντα μοναχόν, ἐπαναλαμβάνοντες μέ τὰ ὀλίγα ἑλληνικά τους: "Αὐτό πραγματικό ἄσκητή"!

ΙΑ'. Ἀνθρωπος ἀγάπης καί παρακλήσεως

Ολοι ὅσοι τόν ἐζησαν, ἢ ἔστω δι' ὀλίγον ἐγνώρισαν, τόν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ, τόν ἀπεριττον π. Ἀββακούμ, ὅλοι τους μ' ἕνα στόμα ὁμολογοῦν, ὅτι ἐπρόκειτο γιά ζωντανό παράδειγμα ἀνθρώπου ἀγάπης καί παρακλήσεως. "Ὅταν μιλοῦσες μαζί του ἔφευγαν ὄλα", διηγεῖται χαρακτηριστικῶς ἕνας ἀπό τούς νῦν Λαυριώτας πατέρας. "Εἷς τό πρόσωπόν του εἶδον ἕνα Γέροντα μέ καρδίαν μικροῦ παιδιοῦ", γράφει ἕτερος ἐκ τοῦ "κόσμου" ἀρχιμανδρίτης, ὁ ὁποῖος τόν ἐπεσκέπτετο συχνά εἰς τό πτωχικό του κελλάκι τῆς Λάυρας. Ἄλλος δέ θαυμαστής του γράφει πρὸς αὐτόν: "Πότε θά βρεθῶ καί πάλιν κοντά Σας νά κλαύσω καθορῶν τό ἀπλοῦν καί χαρμόσουνον καί ὑπερκόσμιον γέλιο σου". Ἐνας γερμανός λόγιος θά γράψη γι' αὐτόν: "Τό βέβαιο εἶναι ὅτι αὐτός ὁ ἄνθρωπος τραβοῦσε τούς συνανθρώπους του, ὅπως μιά ἰαματική πηγὴ. Στὴ παρουσία του ὄλα ἐφαίνοντο φωτεινότερα. Ἦτο κάτι πού ἀνάγκαζε τόν λυπημένο νά ζητᾷ τό πλησίασμά του καί ἕνα μέρος ἀπὸ τό πλημμύρισμα τῆς χαρᾶς του" ³. Ὁ συμμοναστής του ἐπίσκοπος Τρίκ-

3. Erhart Kastner, Die Studententrommel von heiligen Berg Athos, Frankfurt 1956, σ. 95.

κης Διονύσιος, ἐπιθυμῶν νά περιγράψῃ εἰς σχετικόν ἄρθρον του μοναχούς ἀγάπης ἐν Ἁγίῳ Ὁρει, σημειώνει τὰ ἐξῆς διὰ τόν ἀσκητὴν τῆς Βίγλας.

"Ὁ π. Ἀββακούμ, νηστευτῆς μέγας, κατέχων τὴν Ἁγίαν Γραφήν ὅσον ὀλίγοι, ἀκάματος ἐργάτης τοῦ καλοῦ, μέ πολλήν τὴν αὐταπάρνησιν καὶ αὐτοθυσίαν, ἐδέχθη εἰς τὸ κελλίον του καὶ περιποιήθη στοργικῶς ἐπὶ μῆνας πολλούς, νέον τινα μέ προχωρημένην πνευμονικὴν φυματίωσιν. Κατέφυγεν ὁ δυστυχῆς εἰς τὴν Μονήν. Εἶχε κηρίνην τὴν ὄψιν, ἀποστεωμένον τὸ σῶμα, ἀνεσκαμμένας τὰς παρειάς, βαθουλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς... Ἦμην ἀρχοντάρης. Μοί ἐξέθεσε μέ εἰλικρίνειαν τὴν κατάστασίν του. Τελείως ἀπογοητευμένος, ἴστατο εἰς τὸ χεῖλος τῆς ἀβύσσου τῆς ἀπελπισίας. Ἐζήτει μετὰ δακρύων προστασίαν. Ἄλλως... Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐσκέφθην, ποῖον; Τὸν π. Ἀββακούμ. Μέ πόσῃ συγκλίνησιν τὸ ἤκουσεν! Ἐδέχθη μέ χαρὰν νά τὸν προστατεύσῃ. Τὸν παρέλαβεν εἰς τὸ κελλίον του καὶ τὸν ἐφρόντιζε ὡς φιλόστοργος μήτηρ. Ἐνήστευεν αὐτός, ἔτρεφεν ὅμως μέ κρέας καὶ ἄλλας δυναμωτικὰς τροφὰς τὸν ἀσθενῆ του. Ἐπάλασε σκληρῶς μέ τὴν ἀσθένειαν τοῦ νέου. Ὁ θάνατος τὸν παρέλαβεν ἀπὸ τὰς στοργικὰς του ἀγκάλας ἐν μετаноίᾳ καὶ ἐξομολογήσει"⁴. Ὀλίγον προτοῦ κοιμηθῆ τὸν ἔκανε μοναχόν, ὀνομάσας αὐτὸν Φανούριον.

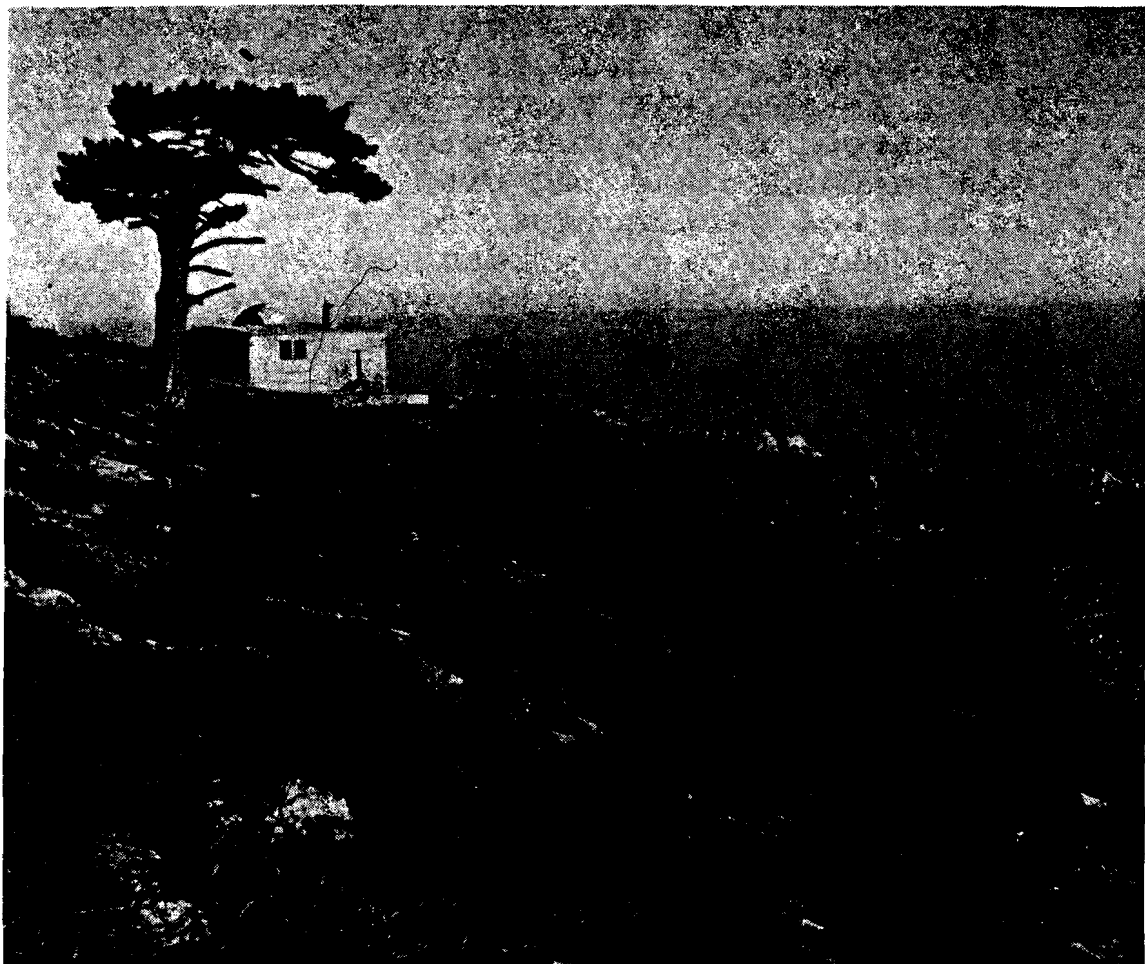
Δέν ὑπῆρξε προσκυνητῆς πού νά τὸν ἐπεσκέφθῃ γιὰ κάποιο ζήτημα καὶ νά μὴ φύγῃ ἀπὸ κοντὰ του ἐν πνευματικῇ εὐθυμίᾳ καὶ ἡλλοιωμένος τὴν καλήν τοῦ πνεύματος ἀλλοίωσιν. Σοῦ μιλοῦσε ὥρες, χωρὶς νά κουράζεται, γιὰ τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ἀγάπην του πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Κάθε λίγο δέ, ὅταν ὠμιλοῦσε γιὰ κάτι τὸ σημαντικόν, ρωτοῦσε: "εἶδες τί ὠραῖο;" Ἐεε, τί ὠραῖο!" Ὅντως ἡ ψυχὴ του διετήρησε τὴν καθαρότητα τῆς παιδικῆς ἡλικίας, γι' αὐτὸ καὶ ἦτο δέκτης εὐαίσθητος τῶν μεγαλείων τοῦ θεοῦ, συνεχῶς θαυμάζων τὸν Κύριον καὶ Δημιουργόν του, εἴτε βλέπων τὴν φύσιν, εἴτε περιγράφων τὴν ἀγάπην καὶ τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, εἴτε ψάλλων τὰ μεγαλεῖα του καὶ τὴν δικαιοσύνην του.

Οὐδέποτε ἠθέλησε νά λυπήσῃ ἄνθρωπον, ἀκόμη καὶ ἐχθρόν του, ὡς συνέβη κάποτε μέ κάποιον λαϊκόν πού τοῦ ἔφτιαξε κουφώματα στό κελλάκι του στή Βίγλα καὶ τοῦ ἐκράτησε 3000 δρχ. περισσότερον ἀπὸ τὰ συμφωνηθέντα. Ἐπειδὴ ἐν συνεχείᾳ ἐργάσθηκε στήν Λαύρα, ὅταν ἐπρόκειτο νά πληρωθῆ, ἠρώτησαν τὸν π. Ἀββακούμ ἐάν ἤθελε νά ἀφαιρέσουν ἀπὸ τὸ

4. Εὐγνώμων μνεῖα καὶ προσφορά, ἐν τόμῳ: Μοναχισμὸς καὶ σύγχρονος κόσμος, Ἀθῆναι 1963, σ. 22-3.

ποσόν τῆς ἀμοιβῆς του τίς 3000 δρχ. πού τοῦ εἶχε ἐκεῖνος κατακρατήσει, καί ἀπήντησε: "Ὅχι, τὰ χαρίζω μὴν τὰ κρατήσετε, διότι αἰσθάνομαι πολλήν χαράν".

Θυμᾶμαι ὅταν ἀνέβηκα γιά πρώτη φορά στήν κορυφή τοῦ Ἄθω (1972) καί σταμάτησα γιά λίγο στήν "Παναγία", τόν τελευταῖο σταθμόν πρὶν ἀπό τήν κορυφή, πού ἀπέχει ἀκόμη μιά καί πλέον ὥρα. Ἐτυχε τότε οἱ πατέρες νά κατασκευάζουν τό κτίσμα ἐξ ὑπαρχῆς, καί ὁ π. Ἀββακούμ εἶχε σταλῆ ἀπό τήν Μονήν του γιά νά προσφέρῃ τίς ὑπηρεσίες του στούς ἐργαζομένους νά μαγειρεύῃ, νά φιάχνῃ καφέδες, νά εἰρηνοποιῆ καί συμβιβάζῃ... Μὲ πόση χαρά μὲ ὑπεδέχθη! Ἀμέσως προσεφέρθη προθυμότατος νά μέ κερᾶσῃ, νά μοῦ πῆ λόγον ἀγάπης καί ζωῆς. Ἦτο τότε 78 ἐτῶν, ἀλλά διετηρεῖτο ἀκμαῖος, ὄλος ζωηράδα καί ἐνεργητικότητα, μόνον πού τό φῶς του εἶχε ἐλαττωθεῖ ἱκανῶς.

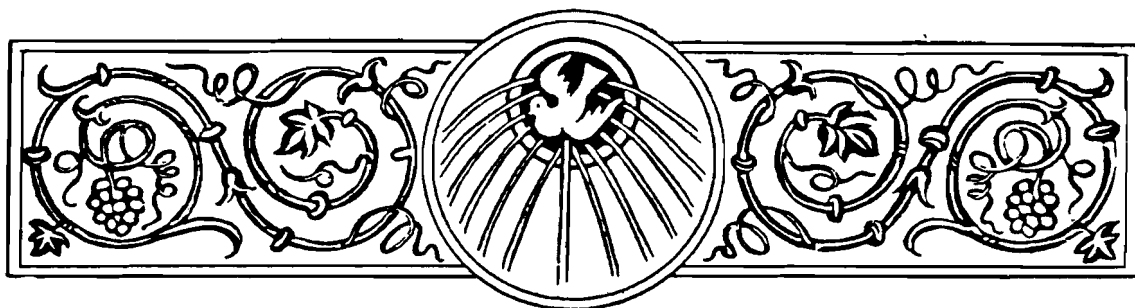
Ἡ "Παναγία", 1 ὥρα κάτωθι τῆς κορυφῆς τοῦ Ὄρους, εἰς τὴν ὁποῖαν γίνεται τῆς Μεταμορφώσεως ἡ τράπεζα διὰ τοὺς πανηγυριστάς τῆς κορυφῆς τοῦ Ἄθω, ὅπου ὑπάρχει Ναός τῆς θείας Μεταμορφώσεως. Τραπεζάρης καί ἐδῶ ὁ ἀκούραστος π. Ἀββακούμ!

Ἄλλοτε πάλι τόν εὐρῆκαν μερικοί προσκυνηταί νά κλαίη στό κελλί του μόνος,καί ὅταν τόν ἐρώτησαν τί συμβαίνει ἐπληροφορήθησαν,ὅτι μόλις πρό ὀλίγου κάποιοι ἄλλοι ἐπισκέπται του τοῦ εἶχαν μιλήσει γιά μερικά τυφλά παιδιά,πού ὑποφέρουν στόν κόσμον καί ὁ Γέροντας δέν μπόρεσε νά συγκρατήσῃ τὰ δάκρυά του! Ἀγάπη ἀληθινή,ἀνιδιοτελής,ἐμπρακτος.

Ὅταν μιλοῦσες μαζί του διέκρινες ἀμέσως ὅτι ἦτο γεμᾶτος ἀπό τό συμπαθές,τό ἐπλεικές, τό φιλόανθρωπον,τό διακριτικόν. Μαέστρος ἀληθινός στό μέτρο καί τήν προσφορά τῆς ἀγάπης του. Τό ἐγνώριζε καλῶς ὅτι εἶναι μεγάλη καί ἱερά ἡ ἀποστολή τοῦ συμβουλευόντος,διά τοῦτο συχνά ἔλεγε στούς κληρικούς ἐπισκέπτας του. "Ὅπως ἱερόν τι πρᾶγμα ἡ συμβουλή ἡ γνώμη ἔνωσις,ἀγάπης καρπός,ταπεινοφροσύνης ἀπόδειξις". Εἰς δέ τούς πνευματικούς ἐτόνιζε ὅτι πρέπει νά εἶναι πλήρεις ἀγάπης καί καταδεκτικότητος,ἀνοχῆς καί πνεύματος εἰρήνης,ὥστε οἵανδήποτε ὦρα κι' ἂν ἔρχεται ὁ πιστός νά τόν ὑποδέχονται μέ τό χαμόγελον καί τό εὐπρόσδεκτον, "ὥστε νά φεύγη εὐχαριστημένος καί νά δοξάζεται ὁ Χριστός"!

Πολύ συχνά ἐπίσης μιλοῦσε καί γιά τήν χαρά πού θά πρέπει νά νοιώθῃ ὁ πιστός χριστιανός στήν ζωή του. Τήν χαρά τήν γνησία καί ἄδολον,τήν χαράν τοῦ Κυρίου καί ὄχι τοῦ κόσμου,γιά τήν ὁποίαν ὁ ἀσκητής τῆς Βίγλας ἔλεγε ἐκ πείρας τὰ ἐξῆς μεγάλα καί ἀληθινά,τά ὁποῖα οὐδείς μοναχός, τουλάχιστον νεώτερος,δέν τόλμησε νά προφέρῃ:" Ἡ χαρά εἶναι σχέσις μέ τόν θεόν,ἡ ἔνωσις μέ αὐτόν. Ὁ ἄνθρωπος γεννήθηκε γιά τήν χαρά,ὄχι γιά τήν θλίψι. Γιατί παίρνει τήν χαρά του ἀπό τὰ εἶδωλα; Πιστέψτε,πληρώνουν γιά τήν χαρά τους. Ἡ χαρά ὁμῶς τοῦ θεοῦ δέν κοστίζει τίποτα. Ἐγώ π.χ.δέν θά μπορούσα νά τήν πληρώσω,διότι δέν ἔχω τίποτα στόν κόσμον. Δέν μιλάω μόνον ἐγώ ἔτσι,ἀλλ' ὅμοια μιλοῦν καί ὅλα μου τ' ἀδέλφια (οἱ μοναχοί),τά ὁποῖα δέν κατέχουν τίποτα,παρά μόνον τόν θεόν. Ὅλοι αὐτοί εἶναι γεμᾶτο χαρά. Ἀδειασα τόν ἑαυτόν μου γιά τόν Χριστό! Δέν ἔχω τίποτα ἄλλο,παρά τόν Χριστόν! Τίποτα ἄλλο παρά τόν Χριστόν καί τήν χαρά. Ἡ φτώχεια εἶναι ὠραία,διότι ἐλαφρώνει,εὐκολύνει. Πρέπει νά εἶναι κανείς ἄδειος,γιά νά εἰσέλθῃ ὁ Χριστός. Ὅταν ὁ Χριστός εἶναι μαζί μου,εἶναι ἡ χαρά ἐντός μου. Σέ κάθε σπηλιά τότε θά πρέπει νά εἶναι χαρά"⁵.

5. Erhart Kastner, μνημ. ἔργον, σ. 93 ἐξ.

ΙΒ' Ὁ χαρισματοῦχος

Πολλά εἶναι τὰ δῶρα μέ τὰ ὁποῖα ἐπροΐκισε ὁ θεός τόν ἀοίδιμο Γέροντα: ὑγεία σιδηρᾶ, μνήμην ἀπέραντον, ἀγάπην ἐξαίρετον τῆς μοναχικῆς πολιτείας, ἀγάπην πρὸς τόν θεόν καί τόν πλησίον, ἀπλότητα καί καθαρότητα βίου καί πολλά ἄλλα, τὰ ὁποῖα εὐκόλως ἀνακαλύπτει ὁ μελετητής τοῦ ἐνθέου βίου του.

Ἀναρίθμητες φορές, στήν πορείαν του πρὸς τήν Βίγλαν, σύνηντήθη μέ φίδια, μικρά καί μεγάλα, χωρίς ποτέ οὐδένα νά τόν βλάψη. Ὄταν κάποτε, σέ καιρό θέρους, ἔκανε χαλάζι στήν περιοχή Κερασιᾶς μέχρι τήν Βίγλαν, καί πιά πέρα, μέ ἀποτέλεσμα νά καταστραφοῦν τὰ κλήματα τῶν πατέρων, γιά τὰ κλήματα τοῦ γερο-Ἀββακούμ ἔγινε ἐξαίρεσις τό κακό σταμάτησε στήν ἀρχή τῆς μάνδρας τοῦ Κελλίου του γιά νά συνεχίση πιά πέρα τήν παρουσία του!... Σημειωτέον ὅτι πολλά ἀπό τὰ σταφύλια αὐτά πωλοῦσε στήν Μονήν του καί μέ τίς εἰσπράξεις αὐτές, καί μερικές εὐλογίες γνωστῶν του, συνέχιζε τό χτίσιμο τοῦ Κελλίου του, τό ὁποῖον μόλις τό 1965 μπόρεσε νά

Γενική ἀποψις τοῦ Ἁγίου Φανουρίου, τοῦ τελευταίου του ἡσυχαστηρίου εἰς τήν Βίγλαν.

σκεπάση, γιά νά μείνη τελικῶς ἀτελείωτο μέχρι τόν θάνατό του! Προτίμησε νά μή τό δῆ τελειωμένο, παρά νά ἐπιβαρύνη τούς πολυπληθεῖς θαυμαστάς του οἰκονομικῶς. Ἡ διάκρισις καί τό "μέτρον" ἦσαν καταφανῆ στήν ὅλη διαγωγῆ του.

Ἡ πίστις του ἦτο μεγάλη καί βεβαία. Τά πάντα ἐγκατέλιπε στήν πρόνοια τοῦ θεοῦ, τῆς Κυρίας Θεοτόκου καί τοῦ Ἁγίου Φανουρίου. Φάρμακα δέν ἐχρησιμοποίησε ποτέ του. Ὄταν δέ τελευταῖα ἐπάτησε ἕνα καρφί καί ἐπρίσθηκε τό πόδι του, καί ἐν συνεχείᾳ ἐμαύρισε μέ συνεχῆ ἄνοδο τοῦ πριξίματος πρὸς τό γόνατο, καί πάλιν ἠρνήθη νά χρησιμοποιήσῃ τά φάρμακα πού τοῦ ἔδωσαν. "Ἐχουμε τήν Παναγία", ἔλεγε, "αὐτή μᾶς ὑποσχέθηκε ὅτι θά εἶναι ἰατρός μας". Καί πράγματι! Ἐνῶ τό πρήξιμο εἶχε περάσει τό γόνατό του, μετ' ὀλίγον ἄρχισε νά ὑποχωρῇ γιά νά ἐξαφανισθῇ τελείως μετ' ὀλίγας ἡμέρας! Ὄντως ὁ γερο-Ἀββακούμ ἔπλεε μέσα στό ὑπερφυσικό, ὅπως τό ψάρι στό νερό. Ἐνας κληρικός θεολόγος, εἰς ἐπιστολήν του πρὸς ἡμᾶς, γράφει σ' ἕνα σημεῖο τά ἔξης διὰ τήν ὑψηλὴν πολιτείαν τοῦ Γέροντα. "Κατά τήν συζήτησιν δέν περιαιτολογοῦσε. Διά τόν ἑαυτόν του ὠμιλοῦσε πολύ ταπεινά. Δι' αὐτό καί ἀναφερόμενος εἰς διάφορα καταπληκτικά καί ὑπερφυσικά γεγονότα τῆς ζωῆς του, δέν ὠμίλει εὐθέως, ἀλλά μέ προσοχή καί ἐπιφυλακτικότητα καί μέ διάφορα ὑπονοούμενα. Ἐκεῖνο τό ὁποῖον εἶπε σαφῶς εἶναι ὅτι εἶδε ὀφθαλμοφανῶς τήν Παναγία μας, μίαν Μ. Τετάρτη εἰς τόν πρόναον τῆς Ἐκκλησίας, προτοῦ ἀρχίσει τό εὐχέλαιον, καί ἐνῶ εὐρίσκετο μόνος εἰς αὐτόν." Ἐπασχε τότε ἀπό τά πόδια του, τά ὁποῖα ἦσαν πρισμένα ἀπό τήν ὀρθοστασίαν τῆς προσευχῆς⁶. Ἐπαρουσιάσθη ἐμπρός του ἡ Παναγία ὡς βασίλισσα καί τοῦ ἐσταύρωσε τά πόδια, ὅπως χρίει ὁ ἱερεὺς μέ τό εὐχέλαιον, καί ἀμέσως ἐξηφανίσθη. Ἀπό τότε τά πρισμένα πόδια του ἔγιναν καλά! Περί παρομοίων ὑπερφυσικῶν γεγονότων εἶχε πολλά νά πῆ, ἀλλά διὰ λόγους ταπεινοφροσύνης σιωποῦσε. Μόνον ἔλεγε καί ἐπαναλάμβανε: "Τί νά σοῦ πῶ, μόνον αὐτά; Μόνον αὐτά;" Ἄς ἔχει δόξαν ὁ Πανάγαθος θεός, ὁ ὁποῖος καί εἰς τὰς χαλεπὰς ἡμέρας μας, μᾶς στέλλει τούς Ἁγίους του διὰ νά μᾶς παρηγορήσουν καί νά μᾶς βοηθήσουν νά μετανοήσωμεν διὰ νά ἐπιτύχωμεν τήν σωτηρίαν μας"^{6α}.

6. Τό πιθανώτερον εἶναι ὅτι τό πρήξιμο προήρχετο ἀπό τό πάτημα τοῦ καρφιού, πού ἀναφέραμε πρὸ πάνω.

6α. Ἐκ τῆς ἐκτενοῦς συνεργασίας τοῦ πανοσ. ἀρχιμ. π. Αὐγουστίνου Κατσαμπίρη.

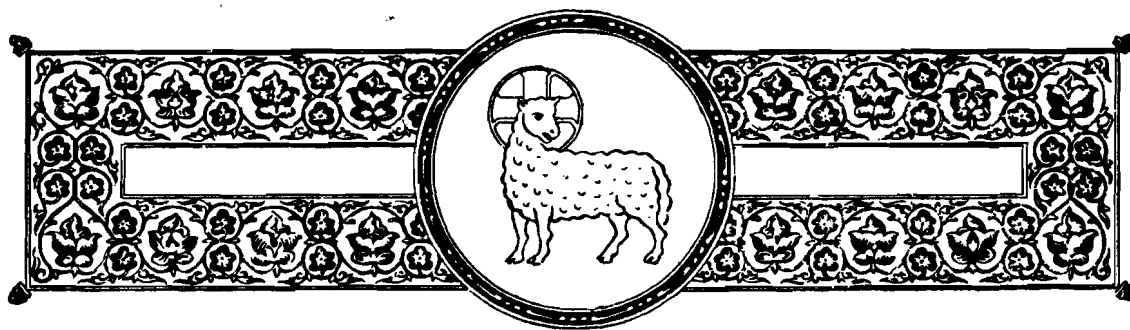
Ἄγιορείτης δὲ ἀρχιμανδρίτης εἰς γνωστὸν τοῦ βιβλίου περὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους, γράφει: "Καὶ θαύματα δὲ παράδοξα ἐνήργησεν ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς χάριτος τῆς θεοτόκου προσευχόμενος ὁ Γέρων Ἀββακούμ, διότι καὶ ἐν καιρῷ ἐλλείψεως καὶ ἀνάγκης πολὺ ἄρτον παρουσιάσεν ἐν τῇ ἀποθήκῃ, καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ καθ' ἣν οὗτος ἐκάρη μοναχός, οἴνου μὴ ὑπάρχοντος, προσήραξαν ἀπροσδοκῆτως δύο πλοῖα, οἱ δὲ ναυτικοὶ προεσεκόμισαν οἶνον ἀφθονον εἰς τὴν Μονὴν, πρὸς κοινὴν πάντων τῶν ἐν τῇ Μονῇ χαρὰν καὶ πανήγυριν"⁷.

Κάποτε τὸ κρασί τῆς Μονῆς ἐφαίνετο ὅτι δὲν θά φθάσῃ γιὰ ὅλη τὴ χρονιά. Οἱ Γεροντάδες τότε τοῦ εἶπαν νὰ βάλῃ λίγο νερό, ὥστε νὰ προέλθῃ μία ἰσορροπία μέχρι τῆ νέας σοδειᾶ. Ἐρνήθη κατηγορηματικῶς! "Ἡ Παναγία μας ὡς Οἰκονόμισσα θά τὰ οἰκονομήσῃ", εἶπε μετὰ μεγάλης πίστεως. Καὶ πράγματι! Ὅχι μόνον ἐκείνη τὴν χρονιά, ἀλλὰ ὅσο καιρὸ ἦτο στό διακόνημα αὐτό, οὐδέποτε παρετηρήθη ἔλλειψις στόν "εὐφραίνοντα τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων" οἶνον τῆς Λαύρας. Ἦτο δυνατόν ἡ Κυρία Θεοτόκος νὰ λυπήσῃ τὸ ἠγαπημένο της παιδί, τὸν ἀπλοῦν καὶ χαριέστατον π. Ἀββακούμ;

Οἱ περὶ χαρισμάτων λόγοι τοῦ θείου Ἀποστόλου, πού ἀναφέρονται εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολήν του, πόσο ταιριάζουν εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ γέροντος Ἀββακούμ. "Ἐχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως, εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ, εἴτε ὁ διδάσκων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, εἴτε ὁ παρακαλῶν ἐν τῇ παρακλήσει, ὁ μεταδιδούς, ἐν ἀπλότητι, ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν, ἐν ἰλαρότητι" (12,6-8). Ἀλλὰ καὶ τὴν κορωνίδα τῶν ἀρετῶν καὶ χαρισμάτων, τὴν ἀγάπην, εἰς πόσον μέγalon βαθμόν δὲν κατεῖχεν ὁ ἀξιωμακάριστος Γέροντας, καθὼς μαρτυροῦν ὅλοι ὅσοι τὸν ἐγνώρισαν.

7. Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Μουστάκα, Τὸ Ἅγιον Ὄρος Ἄθω, Ἀθῆναι 1957, σ.48.

ΙΓ' Ὁ π. Ἀββακούμ καί οἱ προσκυνηταί

Οσοι ἀπό τούς προσκυνητάς τῆς Μ.Λαύρας ἐπεσκέπτοντο τόν π. Ἀββακούμ στό Κελλάκι του, ἤ στό ἡσυχαστήριό του στήν μακρυνή Βίγλα, οἱ περισσότεροι ζητοῦσαν ν' ἀκούσουν λόγο παρακλήσεως, λόγον πού θά τούς ἀνεκούφιζε ψυχικά καί θά ἔρριχνε φῶς παρηγοριᾶς καί ἐνισχύσεως στά ποικίλα προβλήματα τους. Καί μόνο παρουσία του καί ἡ γεμάτο ἀγάπη καί πνευματική ἰλαρότητα φωνή του ἦσαν ἱκανά νά γεμίσουν μέ θυμηδία καί πνευματικήν εἰρήνην τόν συνομιλητή του. Ἐνας κληρικός πού ἐγεύθη ἱκανῶς τήν χάριν αὐτήν, γράφει: "Εἰς τό πρόσωπόν του εἶδον ἕνα γέροντα μέ καρδιά μικροῦ παιδιοῦ. Ἡ καλωσύνη του καί ἡ πραότης του, ἡ ἀπλότης του καί ἡ ταπεινοφροσύνη του, ἡ ἐγκάρδιος ἀγάπη του καί τό μέγιστον ἐνδιαφέρον του διά τήν βοήθειαν καί σωτηρίαν καί ἄλλων ἀνθρώπων, ὡς καί πολλά ἄλλα πνευματικά προσόντα μέ τά ὁποῖα ἐκοσμεῖτο, δέν περιγράφονται. Ἀπό τόν ἀπλοῦν αὐτόν μοναχόν πολύ ἐνισχύθη καί ὠφελήθη πνευματικῶς... Ὁ π. Ἀββακούμ ἦτο ἄνθρωπος χωρίς δόλον εἰς τήν καρδίαν του. Εἰς αὐτόν ἐφαρμόζεται ἀπολύτως ὁ λόγος τοῦ Κυρίου: "Ἴδε ἀληθῶς ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι".

Μεταξύ τῶν ἐπισκεπτῶν του ὑπῆρχαν καί οἱ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων, Καθηγηταί Πανεπιστημίων, Ἐπίσκοποι, στρατηγοί, φοιτηταί κ.λ.π., οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἄλλες ἀπαιτήσεις καί ἄλλου εἴδους ἐρωτήσεις νά ὑποβάλλουν στόν ἀσκητή μας.

Ἐνας ἐξ αὐτῶν ἦτο καί ὁ γνωστός καθηγητής Νικόλαος Λούβαρις, ὁ ὁποῖος τόν ἐπεσκέφθη περί τό 1955 μαζί μ' ἕνα συνάδελφό του γερμανό. Ἀφοῦ ὁ

γέροντας έλυσε τήν άπορίαν του γερμανου, άναφορικώς πρός τό ποία εΐναι ή βλασφημία κατά του Άγιου Πνεύματος, έστράφη πρός τόν έλληνα καθηγητή και μέ τό πνευματικό εκείνο χαμόγελο εις τά χείλη, τόν έρώτησε:

- Τί θέλεις έσύ κ. Νικόλαε;

- Νά μου πής π. Άββακούμ, που άναφέρει περί Όρθοδοξίας ή Π. Διαθήκη, διότι μέ έρώτησαν μερικοί φοιτηταί και δέν ειχα τί νά τούς άπαντήσω, καιτοι έψαξα πολύ στόν Ίερεμία και Ήσαΐα.

- "Όχι, όχι, δέν εΐναι τόσο ψηλά, του άπεκρίθη άμέσως ό γέροντας. Εΐναι γύρω στό τρίτο μέ τέταρτο κεφάλαιο τής Γενέσεως, λοιπόν άκουσον. "Άδάμ δέ έγνω τήν γυναΐκα αυτου, και συλλαβουσα ξ-

Ό π. Άββακούμ τό 1958, εις τό παλαιόν κελλάκι του στή Βίγλα, προτου μεταφερθῆ εις τόν "Άγιον Φανούριον. "Έδω έχω μάθει ό,τι γνωρίζω, έννοω τήν Άγίαν Γραφήν και τήν διδασκαλίαν τών Πατέρων", ειπε στόν Καθηγητήν Κ. Καβαρνόν, που τόν έπεσκέφθη τό 1958. "Ένα καιρό έμενα έδω συνεχώς επί 10 έτη και έμελέτησα πάρα πολύ". (C. Cavarnos, *Anchored in God*, Athens 1959, p. 171). Αυτά εΐναι τά σπουδαστήρια τής Όρθοδοξίας έρημος, ήσυχία, κακοπάθεια, τά τελείως αντίθετα τών συγχρόνων μεθόδων σπουδῆς τής Ιερᾶς έπιστήμης τής θεολογίας, μέ άποτέλεσμα τό σημερινόν χάος...

τεκε τόν Κάιν καί εἶπεν·έκτησάμην ἄνθρωπον διά τοῦ θεοῦ.καί προσέθηκε τεκεῖν τόν ἀδελφόν αὐτοῦ, τόν "Αβελ.καί ἐγένετο "Αβελ ποιμήν προβάτων,Κάιν δέ ἦν ἐργαζόμενος τήν γῆν. Καί ἐγένετο μεθ' ἡμέρας ἤνεγκε Κάιν ἀπό τῶν καρπῶν τῆς γῆς θυσίαν τῷ Κυρίῳ,καί "Αβελ ἤνεγκε καί αὐτός ἀπό τῶν πρωτοτόκων τῶν προβάτων αὐτοῦ καί ἀπό τῶν στεάτων αὐτῶν.καί ἐπεῖδεν ὁ θεός ἐπί "Αβελ καί ἐπί τοῖς δώροις αὐτοῦ,ἐπί δέ Κάιν καί ἐπί ταῖς θυσίαις αὐτοῦ οὐ προσέσχε.καί ἐλυπήθη Κάιν λίαν, καί συνέπεσε τῷ προσώπῳ αὐτοῦ.Καί εἶπε Κύριος ὁ θεός τῷ Κάιν·Ἰνα τί περίλυπος ἐγένου,καί Ἰνα τί συνέπεσε τό πρόσωπόν σου; οὐκ ἔάν ὁρθῶς προσενέγκης,ὀρθῶς δέ μή διέλης,ἤμαρτες; ἡσύχασον"(Γεν. Α'.1-7)

Μόλις σταμάτησε ὁ γέροντας τήν ἀπό στήθους ἀπαγγελίαν τῆς ἀνωτέρω ἀγιογραφικῆς περικοπῆς,τόν ἀγκάλιασε σεμνῶς ὁ Λούβαρις καί τόν ἐφίλησε γεμᾶτος χαρά,διότι ἔνοιωσε διάχυτη τήν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στόν ἀνυπόδητον συνομιλητήν του. Ὁ γερο-Ἀββακούμ τοῦ ἀνέφερε ἐν συνεχείᾳ δύο ἀκόμη Γραφικά χωρία πού ὁμιλοῦν διά τό θέμα του καί τά ὁποῖα εὐρίσκονται στίς Παροιμίες τοῦ Σολομῶντος·τό ἕνα ἔλεγε: "Καρδία ὀρθή ζητεῖ αἴσθησιν... (15,14) καί τό δεύτερον: "Ὁ ζητῶν τόν Κύριον εὐρήσει γνῶσιν μετὰ δικαιοσύνης,οἱ δέ ὀρθῶς ζητοῦντες αὐτόν εὐρήσουσιν εἰρήνην"(16,8).

Στό τέλος τῆς συναντήσεως αὐτῆς ὁ Λούβαρις ἀναγκάσθηκε νά ὁμολογήσῃ:"Αὐτός γνωρίζει πράγματα,τά ὁποῖα γνωρίζουν συνήθως μόνο Καθηγηταί Πανεπιστημίου. Αὐτός μπορεῖ νά κάνη κάθε σοφό νά ντρέπεται. Εἶναι πτωχός ἀλλά κατέχει περιρυσότερα ἀπ' ὅ,τι ὅλοι οἱ σοφοί καί διανοούμενοι τοῦ κόσμου. Αὐτός εἶναι πραγματικά φωτισμένος".⁸

Εἶναι περιττόν νά τονισθῇ μετὰ πόσου θαυμασμοῦ ἔκτοτε ὁ Λούβαρις περιέβαλλε τόν γέροντα, συνεχῶς στέλλοντάς του χαιρετισμούς μέ τούς γνωστούς του,πού ἤρχοντο εἰς τόν "Αθωνα.

Τό 1958 τόν ἐπεσκέφθη ὁ ἄρχων διδάσκαλος τοῦ Γένους,ὁ ἐπίτιμος Διευθυντής τοῦ Λυκείου Κοραῆς τῆς Κρήτης Ε.Πετράκης,ὁ ὁποῖος τοῦ πῆρε τήν κατωτέρω συνέντευξιν.

- Πάτερ Ἀββακούμ εἶπατε ὅτι γιά νά γίνη κανεῖς μοναχός πρέπει νά ἔχη κλησιν ἀπό τόν θε-

8.Erhart Kastner,μνημ.ἔργον,σελ.93,96.

όν, πρέπει νά ἔχη φυσικήν προδιάθεσιν πρὸς τοῦτο. Ποία εἶναι ἡ οὐσία τῆς μοναχικῆς αὐτῆς κλήσεως;

Ἄπ: Ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ ἐκδηλουμένη διὰ ταπεινώσεως καὶ ὑπακοῆς.

Ἐρ: Ἀφοῦ δέν ἔρχονται τώρα ἀρκετοί νά ἀφιερωθοῦν στήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ δέν θά ἔπρεπε νά προσαρμοσθοῦν οἱ Κανονισμοί πρὸς τὰς σημερινὰς συνθήκας;

Ἄπ: Ἄν γιά νά προσελκύσωμεν ἀνθρώπους πού δέν ἔχουν κλήσιν ἀπό τόν Θεόν κάναμε ἀβαρίας καί ἀλλάξαμε τούς κανόνας, θά ἐκάναμε ὅτι καί οἱ Φαρισαῖοι πού περιῆγον τήν θάλασσαν καί τήν ξηράν τοῦ ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον, καί ὅταν τό πετύχαιναν τόν ἔκαναν "υἷόν γεέννης διπλότερον αὐτῶν", δηλαδή θά καταστρέψαμε τούς ἀνθρώπους αὐτούς. Δέν γίνεται κανείς μοναχός ἂν δέν τῷχει ἐκ φύσεως στήν ψυχή του.

Ἐρ: Τί θά ἀπογίνου, πῶς θά σωθοῦν, οἱ πολλοί ἐκεῖνοι πού δέν θέλουν ἢ δέν μποροῦν νά ἔλθουν ἐδῶ;

Ἄπ: Ὅσοι δέν ἔχουν ἔμφυτον τήν κλίσιν πρὸς τόν μοναχικόν βίον, δηλαδή ὁ πολὺς κόσμος, δέν σημαίνει καθόλου ὅτι δέν θά δοκιμάσουν τήν χαράν τοῦ Χριστοῦ. Ἐκαστος ἀνθρώπος ἔχει τό τάλαντόν του ἀπό τόν Θεόν καί θά κριθῆ σύμφωνα μέ τήν χρῆσιν πού θά τοῦ κἀνη. Καθένας θά κριθῆ μέ τόν νόμον τῆς συνειδήσεώς του. Εἰς τό ζήτημα δέ αὐτό οὐσιώδης παράγων εἶναι ἡ συναίσθησις τῆς ἀμαρτίας ἢ μετάνοια.

Τό 1975 σέ δύο φοιτητάς θά ὁμολογήσῃ: "Ἐγώ ἔχω ὅλη μου τήν ζωή μέ τόν Χριστόν! Δέν θέλει ὁ Χριστός γηροκομεῖα". Ἡ συζήτησις ἦτο γιά τήν ἀφιέρωσι καί τούς ἀφιερωμένους στόν Μοναχισμόν, καί μέ ὅλη τήν ἀπλότητα ὁ γέρον εἶπε τούς μεγάλους αὐτούς λόγους, πού πολύ δύσκολα θά μπορούσε νά ἐπαναλάβῃ ἄλλος Ἀγιορείτης. Λέγοντας αὐτά ἤθελε νά τονίσῃ, ὅτι ὁ μοναχός πρέπει νά ἀφιερῶται σχετικὰ νέος, διότι ὅταν γηράσῃ δέν εἶναι εὐκολονοῦν γιά τόν ἴδιον; οὔτε γιά τήν Μονήν πού θά τόν δεχθῆ, χωρίς βεβαίως νά ἀποκλείωνται αἱ ἐξαιρέσεις.

Ἰούνιον τοῦ 1952 εἰδοποιήθη ἡ Μονή Μ. Λαύρας ὅτι θά τήν ἐπισκεφθοῦν οἱ τελειόφοιτοι τῆς θεολ. Σχολῆς Ἀθηνῶν μέ ἐπικεφαλῆς τόν καθηγητήν Ἰ. Καρμίρη. Ἡ γεροντία διέταξε τόν π. Ἀββακούμ νά ἔχη καθ' ὅλα ἔτοιμη τήν τράπεζαν διὰ τήν ὑποδοχήν, διότι ἀπό τό 1948 σχεδόν εἶχε ἀναλάβει τό

διάκονημα αὐτό, ἀφοῦ σταμάτησε τήν συνεχῆ παραμονή του στήν Βίγλαν.

Ἦταν Τετάρτη καί ὁ γέροντας δούλευε στό κελλί του στόν Ἅγιον Φανούριον, βγάζοντας πέτρες μέ τό λουστάρι του καί ξεχωρίζοντας τό κοκκινόχωμα τό κατάλληλο γιά χτίσιμο. Θά ἦταν περίπου δέκα τό πρωί, ὅταν ἄκουσε καθώς δούλευε μιά φωνή νά τοῦ λέη ἐντός του προστακτικά: "Νά πᾶς στό Μοναστήρι". Σύμφωνα μέ τό πρόγραμμα οἱ φοιτηταί θά ἤρχοντο τό Σάββατον καί ἦταν ἀκόμη Τετάρτη. Ἀπόρησε ὁ γέροντας καί στάθηκε διστακτικός, ἀλλά ἡ φωνή συνέχιζε νά τόν προσκαλῆ: "Νά πᾶς στό Μοναστήρι".

" Ἀμέσως πλύθηκα", λέει ὁ π. Ἀββακούμ "καί μπῆκα στό κελλί μου γιά νά ἐτοιμασθῶ. Τότε βλέπω ὅτι ἡ εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ πού ἦταν στόν τοῖχο ἔλαμπε καί ἀκτινοβολοῦσε. Τί θαῦμα! Χριστέ μου, βοήθησέ με", ψιθύρισαν τά χεῖλη του.

Λίγο πρίν τό μεσημέρι εἶχε φθάσει στό Μοναστήρι, ὅταν δέχθηκε ἀμέσως τόν ἔλεγχο ἐνός ἐκ τῶν προϊσταμένων, διότι πρίν λίγη ὥρα εἶχαν ἔλθει ἐκτάκτως οἱ φοιτηταί, λόγῳ ἀλλαγῆς προγράμματος. Δέν πρόλαβε νά δικαιολογηθῆ ὁ γέροντας, ὅταν ἄλλος προϊστάμενος τῆς Μονῆς τοῦ εἶπε νά πάη νά φορέση "τά καλά του", διότι θά ὠμιλοῦσε στήν τράπε-

ἽΟμιλῶν εἰς φοιτητάς τῆς θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν.

ζα πρὸς τοὺς φοιτητάς.

"Ἔτσι σέ λίγη ὥρα στήν μεγάλη τράπεζα τῆς Λαύρας ἀντί ἀναγνώσεως κατὰ τήν ὥρα τοῦ γεύματος, ἄρχισε ὁ π. Ἀββακούμ τό κήρυγμά του. Μίλησε περίπου 2 ὥρες! Τό θέμα του ἦτο περί παρθενίας κατὰ τήν διδασκαλίαν τῶν Πατέρων, πλαισιωμένο ἀπό ὀλόκληρα κεφάλαια ἐκ τῆς Καινῆς καί Παλαιᾶς Διαθήκης. "Οἱ φοιτηταί εἶχαν σταματήσει τό φαγητό καί ἔγραφαν", λέει χαμογελώντας ὁ γέροντας. "Τότε, μετὰ τό φαί, ὁ Καρμίρης εἶπε. Νά βάλετε ὄλοι μετὰ νοια στόν Γέροντα". Ἀφοῦ τόν ἐχαιρέτησαν κληρικοί καί λαϊκοί σπουδασταί, ὁ Καρμίρης πρόσθεσε: "Θεῖα χάρις! μνήμη ἀπέραντος, οὔτε ἄκουσα, οὔτε θά ξανακούσω".

Ἡμέρες εὐλογημένες, ὅπου τό Ὄρος δέν εἶχε πτυχιούχους καί μορφωμένους μοναχοὺς στά μέλη του, ἀλλά χαριτωμένους Ἀββακούμ, πλήρεις πίστεως καί ἔργων ἀρετῆς. "Ὅλοι οἱ σημερινοί λόγιοι τοῦ Ὄρους νά μαζευθοῦν, ἕνα Ἀββακούμ δέν κάνουν! Τό θλιβερότερον εἶναι ὅτι ἀπουσιάζει καί ἡ συναίσθησις τῆς πτωχείας μας· νομίζουμε ὅτι τό Ὄρος ἀνθεῖ, ἐνῶ στήν οὐσία μαραίνεται καί φθίνει ἀπό ὄλες σχεδόν τίς ἀπόψεις....

Ὁ γνωστός καθηγητής κ.Κ.Καβαρνός εἰς τό ὠραῖον βιβλίον του διά τό Ἅγιον Ὄρος ὑπό τόν τίτλον: Anchored in God (Ἀγκυροβολημένοι στόν Θεόν), μετὰξύ τῶν ἄλλων πού ἀναφέρει διά τήν γνωριμίαν καί συνομιλίαν του μέ τόν μέγαν ἀσκητήν τῆς Βίγλας, γράφει καί τά ἑξῆς ἐνδιαφέροντα:

"Ὁ π. Ἀββακούμ ἔχει τελείαν ἐμπιστοσύνην εἰς τόν Θεόν. Ἐχει τελείως παραδοθῆ εἰς τήν θεῖαν Πρόνοιαν. Ὅ,τιδήποτε ἐπιχειρεῖς νά κάνης, μοῦ εἶπε, πάντοτε ἐπικαλοῦ τόν Θεόν καί λέγε: Ἄς γίνῃ, ἄν εἶναι καλόν.

- Πάτερ Ἀββακούμ ποῖα εἶναι ἡ θέσις σου ἀπέναντι τῆς φιλοσοφίας;

- Ἀληθῆς φιλοσοφία τέκνον μου, ἀπήντησε, εὐρίσκεται εἰς τά Εὐαγγέλια, εἰς τάς ἐπιστολάς τοῦ Ἀπ. Παύλου καί ἀλλαχοῦ τῆς Γραφῆς, ὡς ἐπίσης εἰς τά ἔργα τῶν Πατέρων καί τοὺς βίους τῶν Ἀγίων. Ὅ,τι γενικῶς καλεῖται φιλοσοφία εἶναι, ἐν συγκρίσει πρὸς τά ἀνωτέρω, κάτι τό ἀνάξιον. Ἄκουσε τί λέει ὁ Παῦλος εἰς τήν Α' ἐπιστολήν του πρὸς τόν Τιμόθεον: "ὦ τέκνον Τιμόθεε, τήν παρακαταθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τάς βεβήλους κενοφωνίας καί ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ἦν τι-

νες έπαγγελόμενοι περί τήν πίστιν ήστόχησαν"(6,20-21)

Καίτοι άγράματος ό π. 'Αββακούμ, έχει μί-
αν έκπληκτικήν γνώσιν τών Γραφών. Δύναται νά άπαγ-
γέλη από μνήμης ταχέως και άκριβώς σελίδα κατά
σελίδα τήν Παλαιάν και Καινήν Διαθήκην και νά δι-
νη φωτισμένες έρμηνείες.

- Πώς απέκτησες αυτήν τήν ικανότητα, έρώτησα τόν
π. 'Αββακούμ.

- Είναι αποτέλεσμα καθημερινής σπουδής και
άγνότητος, και πάνω άπ' όλα δώρον του 'Αγίου Πνεύ-
ματος, άπήντησε...

- Πάτερ 'Αββακούμ πές μου είναι δυνατόν για
ένα πού ζή στον κόσμο νά επιτύχη τήν αγιότητα;

- Είναι πολύ δύσκολον, άπεκρίθη, αλλά όχι ά-
δύνατον. 'Ο 'Αγιος Χρυσόστομος λέγει ότι: "δέν εί-
ναι ό τόπος, αλλά ό τρόπος πού κάνει αγίους". 'Εν
τούτοις ό 'Αγιος προέτρεπε τούς ανθρώπους, οί ό-
ποιοι ζούν στον κόσμο νά πηγαίνουν εις τούς πα-
τέρας πού ζούν εις τήν έρημον και νά έξομολογούν-
ται εις αυτούς.

'Η εικόνα του π. 'Αββακούμ, όπως τόν είδα έ-
κεϊνο τό βράδυ, θά παραμένη πάντοτε ζωντανή εις
τήν μνήμη μου: ένας άνυπόδητος μέ λαμπερούς όφ-
θαλμούς, αγαθός γέρων μοναχός καθισμένος χάμω στην
ήσυχη σκοτεινή αύλή, κρατώντας εις τό άριστερό του
χέρι τό μικρό του φανάρι, άπαγγέλλων και έρμηνεύ-
ων περικοπές από τήν 'Αγίαν Γραφήν"⁹.

Λίγες εβδομάδες προτου κοιμηθῆ, τόν έπε-
σκέφθησαν δύο πολύ αγαπητοί του λαϊκοί προσκύνη-
ταί, οί όποιοι του υπέβαλαν ώρισμένα έρωτήματα. 'Ο
Γέροντας όπως πάντα, τούς υπεδέχθη μέ τό χαμόγελο
στά χείλη:

- Σας περίμενα, τούς ειπε. Μου ειπε ό θεός·
αύριο άνθρωποι θά σου έλθουν· έτοιμάσου π. 'Αββα-
κούμ. Νά μή μιλήσω άπερίσκεπτα, αλλά τά καλά και
άγια. Καί έχθές, προτου έλθη ό π. 'Ησαϊας μέ στα-
φύλια, μου ειπε ή φωνή: άνθρωπος θά σου ρθη. Χάρηκα
πού σας είδα. "Αμα περιμένω ανθρώπους του θεου χαί-
ρομαι.

'Αφου τούς κέρασε, άκουσε μέ προσοχή τά έ-
ρωτήματά τους:

- Γέροντα, οί καλοί άνθρωποι πού δέν είναι
βαπτισμένοι, πως θά τούς κρίνη ό θεός; Καί όταν
κάνει κανείς τό καλό, τό βρίσκει;

9. Σελ. 104, 170 έξ. , "Εκδοσις " 'Αστέρος", 'Αθήναι 1959.

- Τό βρίσκει! Ὁ θεός εἶναι δικαιοκρίτης. Δέν χάνει κανέναν, ἀφοῦ κάνει τό καλό καί εἶναι ἀβάπτιστος. Τό ἴδιο μέ ρώτησαν πρίν πέντε χρόνια ὁ Ἄγγλος πρόξενος στήν Ἀθήνα μέ τόν γραμματέα του, πού ἦλθαν νά μέ βροῦν ἐδῶ, στήν Βίγλα, καί ἐζήτησαν νά τούς ἐξηγήσω τούς λόγους τοῦ Ἀπ. Παύλου: "Δόξα δέ καί τιμή καί εἰρήνη παντί τῷ ἐργαζομένῳ τό ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καί Ἑλληνι..." (Ρωμ. 2, 10 ἐξ)

Τούς εἶπα ὅτι ἔχει νά κριθῆ καί ὁ πιό βάρβαρος, διότι ὁ θεός σέ κάθε ἀνθρώπου καρδιά ἔχει τόν νόμον του γραμμένον. Οὔτε ὁ βαπτισμένος χάνει πού κάνει τό καλό, οὔτε ὁ ἀβάπτιστος. Καί τούς ἐξήγησα αὐτά πού λέει καί τό Τριώδιον.

- Γέροντα, λέτε νά ἐπλησίασε ὁ καιρός γιά τούς Τούρκους;

- Αὐτά μή τά θεολογεῖς. Ὅλα ἔρχονται σιγά-σιγά. "Οὐκ εὐθέως τό τέλος", λέει ἡ Γραφή. Διπλά θά πάθουν κακά ἀπ' ὅ, τι μᾶς ἔκαναν. Ὅπου Ὁρθοδοξία, ἐκεῖ ὁ Διάβολος πολεμᾷ. Ὅλοι μασῶνοι μωρέ οἱ δικοί μας...

Καί συνέχισε ἡ συζήτησις μιά ἀκόμη ὥρα καί πλέον, μέ ἀπαγγελίες ὀλοκλήρων κεφαλαίων ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης γιά τά μεγαλεῖα τῆς πίστεώς μας, διὰ τήν ὁποίαν ἐτόνιζε μετὰ δέους καί κατανύξεως: "Δέν ὑπάρχει σάν τήν πίστι μας ἄλλη".

Ἐνα ἀπόγευμα πάλι, ἐνῶ προσηύχετο στό κελλάκι του τῆς Μονῆς, τόν εἶδοποίησαν ὅτι κάποιος ἐπίσκοπος τοῦ Πατριαρχείου θέλει νά τόν δῆ στό Συνοδικόν. Ἀμέσως ἐτοιμάστηκε καί μέ ἀπλότητα παιδιοῦ παρουσιάσθηκε ἐνώπιον τοῦ ὑψηλοῦ ξένου καί τῶν Γερόντων εἰπών: - Εὐλογεῖτε Πατέρες, ποιός μέ ἐζήτησε;

- Ἐγώ π. Ἀββακούμ, εἶπε ὁ ἐπίσκοπος. Θά ἤθελα πολύ νά μοῦ ἐξηγήσης τόν μακαρισμόν: "μακάριοι οἱ πτωχοί τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστίν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν".

- Σεβασμιώτατε ὑπάρχουν πολλές ἐξηγήσεις, ἐγώ τώρα μία κρατῶ, τοῦ Μ. Βασιλείου, ὅπου λέει, ὅτι τέτοιοι εἶναι ὡσάν τόν Ἀπόστολον Παῦλον, ὁ ὁποῖος ἔλεγε: "ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι". Διότι ταπεινώνεται καί ὁ ἁμαρτωλός, ἀλλά καμπτόμενος ὑπό τῆς ἁμαρτίας.

- Βρέ, καί ἐμεῖς τά λέμε ἀνάποδα, ἀνεφώνησε ὁ ἐπίσκοπος καί τόν ἀγκάλιασε.

Συζητώντας κάποτε μέ δύο κληρικούς,έκ τῶν ὁποίων ὁ ἕνας ἦτο πνευματικός,έτόνιζε τήν μεγάλην σημασίαν πού ἔχει ἡ εὐγένεια καί διάκρισις στόν πνευματικόν:

- "Ὅσο μπορεῖς,πνευματικέ,νά οἰκονομῆς τούς νέους μέ ἀγάπη. Καλῶς τό παιδί μου,νά λές.Τί κάνεις,πῶς πάει ὁ ἀγῶνας; Γιά νά φεύγη εὐχαριστημένος καί νά δοξάζεται ὁ Χριστός. Αὐτά στά λέω, διότι πληροφοροῦμαι,ὅτι εἶσαι καλός ἄνθρωπος,πνευματικέ.

- Πῶς θά ἐννοήσωμεν καλῶς τήν Γραφήν,Γέροντα,τόν ἐρώτησε ἐν συνεχείᾳ ὁ διάκονος.

- Μπορεῖτε νά μπῆτε στό πνεῦμα τῆς Γραφῆς, ὅταν παρακαλῆτε ἀπό τήν καρδιά σας.θά σᾶς τά πῆ ὁ Χριστός."Ἐρχεται τό Πνεῦμα τό "Ἅγιον καί κατεβαίνει εἰς τήν καρδίαν καί σέ διδάσκει τό τί καί τί.Διότι οὔτε ἡ πολυμάθεια,οὔτε τά γράμματα, εἶναι ἡ σοφία,ἀλλά ὅπως λέει ἡ θεία Γραφή: " Ἀρχή σοφίας,φόβος Κυρίου. Τό δέ γνῶναι νόμον,διανοίας ἐστί ἀγαθῆς". Νά ἀγαπάτε τήν ἀλήθεια.

"Ὅλες οἱ ψυχές θά ζητηθοῦν ἀπό τούς ἀρχιερεῖς,γιατί δέν μιλοῦν,ἀπό φιλαυτία, ἀπό φιλοδοξία,διὰ τίς παρανομίες πού βλέπουν.

Νά προσέξετε τήν ταπείνωσιν καί τήν σάρκα. Ἐγώ ὅλα τά ἔχω δοκιμάσει. Τίποτα δέν εἶναι σάν τόν πόλεμον τῆς σαρκός.Πόλεμος μέχρι ἀποδημίας. Αὐτό τό βάσανο. Τό μαρτυρικόν βάσανο...

Καί ἡ ἐξαίρεσις! Ὁ π. Ἀββακούμ μέ παντόφλες καί ὀλοκάθαρο ζωστικό καί ποδιά,ἀνάμεσα σέ ἀνωτέρους ἀξιωματικούς καί τόν Διοικητήν τοῦ Ἁγ. Ὄρους,σέ μιᾶ ξενάγησι τό καλοκαίρι τοῦ 1962.

ΙΔ'. Τό μακάριον τέλος του

πό τόν χειμῶνα τοῦ 1975 ὁ ἀκούραστος καί σιδερένιος π. Ἀββακούμ βάρυνε πολύ. Μόνο μέσα στό κελλάκι τῆς Μονῆς του κυκλοφοροῦσε, διότι καί τό φῶς του εἶχε ἀδυνατήσει πάρα πολύ, μετά ἀπό μιά πορεία πού ἔκανε πάνω στά χιόνια ἀνυπόδητος, ὅπως πάντα, μέ ἀποτέλεσμα νά πειραχθῆ τό ὀπτικό του νεῦρο. Τώρα πιά μόνον ἀπό τήν φωνήν ἀνεγνώριζε τούς τυχόν γνωστούς συνομιλητάς του.

Τρία χρόνια πέρασαν σ' αὐτή τήν κατάστασι. Ἐννοεῖται ὅτι οὐδέποτε ἔπαυσε νά δέχεται τούς προσκυνητάς πού ἤθελαν νά τόν δοῦν, μόνο πού τώρα ἦταν λιγομίλητος, ἀποφεύγων τίς πολλές συζητήσεις.

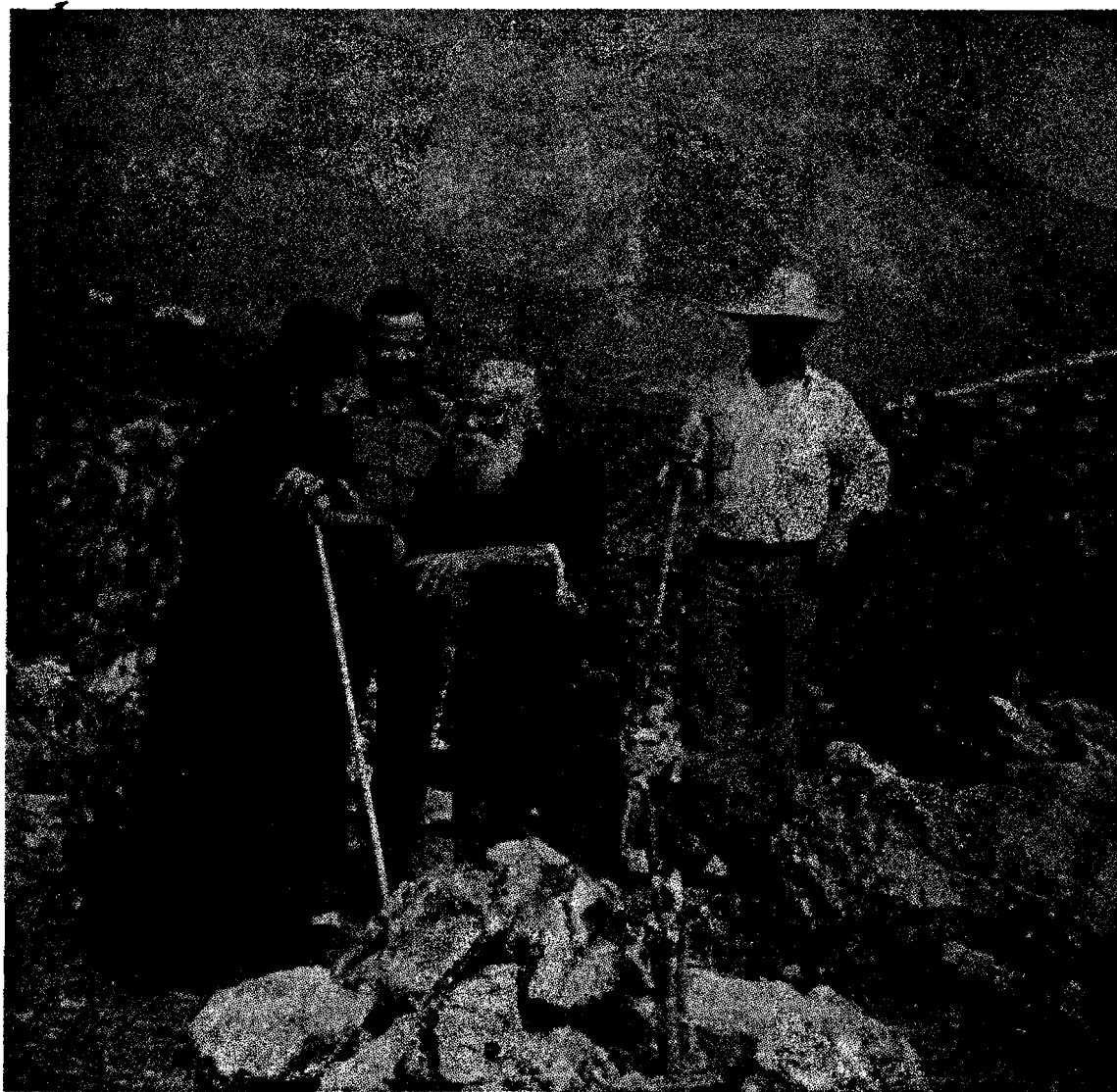
Σ' αὐτή τήν κατάστασι τοῦ ἐγκλεισμοῦ τόν βρῆκε ὁ Ἰούνιος τοῦ 1978. Μέ τίς πρῶτες ζέστες ἀρχισε καί πάλι νά κινῆται ζωηρά καί νά ἐπιθυμῆ τό ἡσυχαστικό του κελλάκι στήν ἔρημο! Τόν Αὐγουστο ἐώρταζε ὁ πεφιλημένος του Ἅγιος καί αὐτό δέν ἦταν κάτι μικρό γιά τόν ἀσκητή τῆς Βίγλας.

Αἱ ἀναμνήσεις τῶν ὡραίων ἡμερῶν πού πέρασε ἐν πλήρει πενία καί τελείᾳ ἀσκήσει στήν ἀκροτάτη αὐτή ἔρημο τοῦ Ὄρους, ὅπου ἠγίασαν μέ τούς ἀσκητικούς τῶν ἀγῶνας ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος καί κτήτωρ τῆς Λαύρας καί ὁ πόλυς Μάξιμος ὁ Καυσοκαλύβης, τοῦ μεγάλωναν ἀκόμη περισσότερο τόν πόθον νά ἐπισκεφθῆ καί πάλιν τό ποθεινότατον Κελλίον του, πού μέ τόσους ἰδρώτες καί στερήσεις εἶχε ἐκ βάρων ἀνεγείρει. Καί τό θαῦμα ἔγινε!

Ἐνῶ τρία χρόνια δέν εἶχε ἐξέλθει τῆς πύλης τῆς Μονῆς, τέλει Ἰουλίου ἀνεχώρησε πεζῆ καί γυμνόπους γιά νά ἐτοιμάσῃ τά τῆς πανηγύρεως τοῦ Ἁγίου Φανουρίου. Ἦταν κάτι τό ἀπίστευτο γιά ὅσους τόν εἶδαν νά τούς χαιρετᾷ κατά τήν ἀναχώρησίν του. Μετά ἀπό τετράωρον πορείαν ἀντίκρυζε καί πάλιν διά τελευταίαν φοράν ὄλο τό πνευματικώτατον καί ἀσκητικώτατον περιβάλλον, ὅπου εὑρίσκετο τό ἀσκητήριόν του. Κατευθυνόμενος πρός αὐτό διήλθε προηγουμένως ἀπό τό Κελλίον τῶν "Εἰσοδίων",

τοῦ ἀγαπητοῦ του μοναχοῦ π. Παύλου, εἰς τό ναῦδριον τοῦ ὁποίου ἐγένετο μεγαλόσχημος, καί τόν παρεκάλεσε νά εἰδοποιήσῃ τούς ζηλωτάς πατέρας διὰ τήν ἀγρυπνίαν τῆς 26ης Αὐγούστου. Ἐν συνεχείᾳ ἔφθασε στό ἡμιτελές Κελλίον του καί ξάπλωσε γιά λίγο στό σκληρότατον κρεβάτι του γιά ν' ἀναλάβῃ ἀπό τόν κόπον τῆς πορείας.

Τό βλέμμα του ἀγκάλιασε τά πάντα μέ ἀνείπωτη στοργή καί ἀγάπη· τοῦ ἦσαν ὅλα τόσο οἰκεῖα, τόσο ἠγαπημένα· ἀπό τό πολύμοχθο πεζούλι τῆς αὐλῆς του μέχρι τήν τελευταία συκιά πού μόνος του στά σκληρά χώματα τῆς Βίγλας, εἶχε φυτέψῃ κατά τήν

Μεταξύ προσκυνητῶν στόν "Αγ. Φανούριον, φυτεύων συκίές καί σπείρων συγχρόνως τόν λόγον τοῦ Θεοῦ." Ω!, τῶν καλῶν σου ιδρώτων, τίμιε πάτερ.

περίοδο 1935-75. Τά κλήματά του εΐχαν πιά ξεραθῆ. Τρία χρόνια χωρίς πότισμα καί περιποίησης ἦσαν ἀρκετά νά τά ὀδηγήσουν στόν μαρασμό...

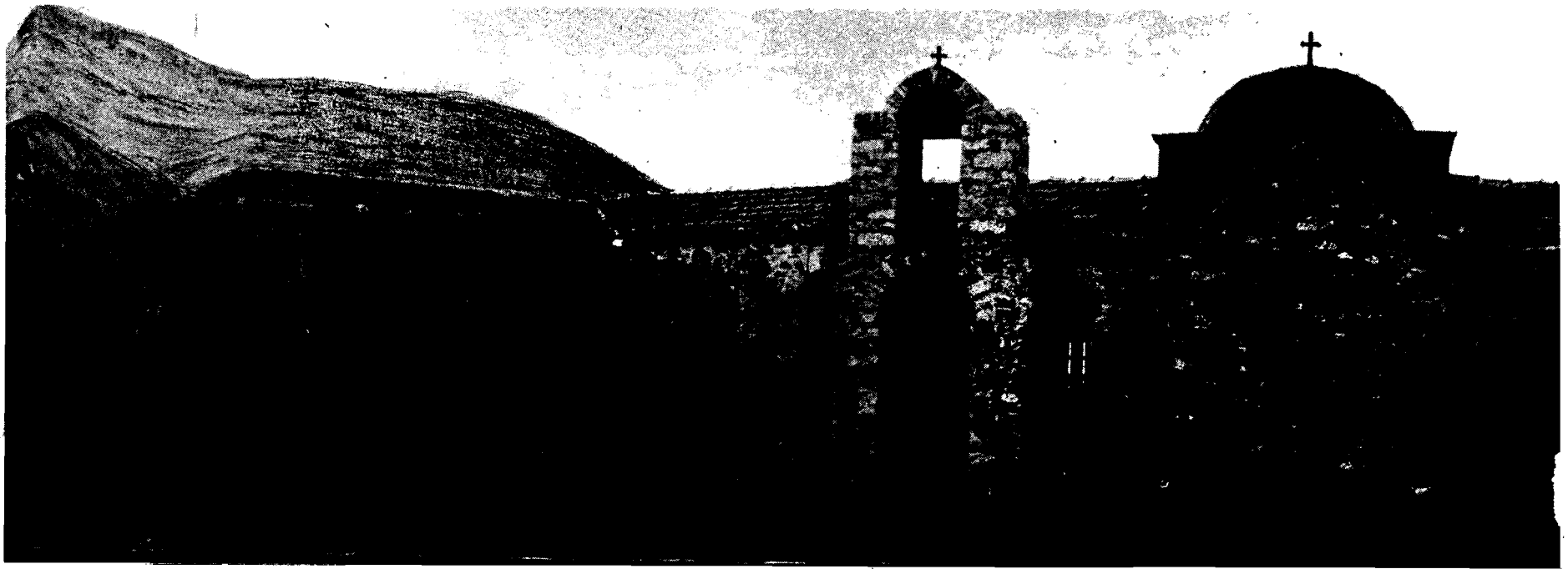
Ἐνας πόνος μόνο τόν κατεΐχε, διότι δέν πρόλαβε νά τελειώσῃ ὅπως ἤθελε τό Κελλί του, τόν μόχθο μιᾶς ὀλόκληρης ζωῆς. Σέ λίγες μέρες θά τόν ἐπισκεφθοῦν δύο προσφιλέστατοι εἰς αὐτόν προσκυνηταί καί θά τούς ἐξομολογηθῆ τόν πόνο του αὐτόν. θά προσθέσῃ ὁμως χαριτολογῶν: "Ἄς εἶναι ἄς ἔχουν νά κάνουν καί κάτι αὐτοί πού θά τό πάρουν ἔγώ ἀρκετά τούς ἐτοίμασα".

Δεκαοκτώ πατέρες ἀπό τά πλέον ἐρημικά σημεῖα τοῦ Ὁρους ἔλαβαν μέρος στήν ἀγρυπνίαν ἐκείνην, μέ ἱερέα τόν παπα-Χρυσόστομον ἀπό τήν Κερασιά. Ἰκανόν μέρος τῆς ἀγρυπνίας ἔγινε ὑπό τόν κατάστερο οὐρανόν τῆς Βίγλας, μέσα στήν ἀπόλυτη ἡσυχία τῆς νύχτας, ἐνῶ οἱ μυροβόλες ριπές τοῦ Ἄθωνα συνώδευαν τήν βυζαντινήν ψαλμωδία πρός τιμῆν τοῦ νεοφανοῦς μάρτυρος. Μοναδικές στιγμές γιά ὅποιον τίς ἔζησε!

Ὁ π. Ἀββακούμ ἀεικίνητος, ὅπως πάντα. Πρώτη του φροντίδα ἡ περιποίησις τῶν προσκυνητῶν ἡ μεταφορά τοῦ ὕδατος γιά τά κεράσματα καί τούς καφέδες ἡ ἐτοιμασία τοῦ φαγητοῦ διά τήν τράπεζαν τῆς πρωίας ἡ συνεχῆς φροντίς μή τυχόν καί λείψῃ κάτι ἀπό τήν Ἐκκλησία... Θεέ μου σ' εὐχαριστοῦμε πού ὁμόρφηδες τό ἱερό περιβόλι τῆς Μητέρας Σου μέ τόν π. Ἀββακούμ, τό εὐῶδες αὐτό ἀγριολούλουδο τῆς Βίγλας, πού τόσα ἐδίδαξε ἐμᾶς τούς νεωτέρους μέ τήν σιωπή καί τόν λόγο του, προπάντων ὁμως μέ τήν πράξι του.

Αὐτή ἦταν ἡ τελευταία του ἀγρυπνία. Ἡ τελευταία του δημοσία δοξολογία τοῦ Θεοῦ καί τοῦ Ἁγίου του. Ἀμέσως μετά τήν ἑορτήν ἀρχισε νά μή θέλῃ φαγητόν ἔτρωγε πολύ ὀλίγον καί ἀνόρεχτα. Τέλος Σεπτεμβρίου σταμάτησε τελείως νά τρώῃ, πλήν τοῦ ἀντιδώρου καί τοῦ ἀγιασμοῦ. Ὁ π. Παῦλος ἀπό τά "Εἰσόδια" παρέμενε πλησίον του μέρα καί νύχτα, ὑπηρετώντας τον σέ ὅτι εἶχε ἀνάγκη.

Τρεῖς ἑβδομάδες ἐπέρασε ἀρκούμενος εἰς τό ἀντίδωρον, τόν ἀγιασμόν καί τήν θ. Μετάληψιν. Ἡ εὐχή ἦτο στά χεῖλη του ἀκαταπαύστως. Τότε εἶπε στούς πατέρες νά σκάψουν καί τόν τάφον του, διότι ἔβλεπε πιά ὅτι ἀναχωρεῖ... Οἱ γείτονες μοναχοί, οἱ ὀποῖοι προσπάθησαν νά τόν ἀνοίξουν δέν τό κατώρθωσαν, διότι εὗρισκαν συνεχῶς βράχο. Τότε τούς ὑπέδειξε σέ ποῖο σημεῖο νά σκάψουν γιά νά βροῦν χῶμα. Πράγματι, κοντά σέ μιά συκιά λίγα μέτρα πῶ πέρα ἀπό

-61-

Γενική ὄψις τοῦ κελλίου τοῦ π. Ἀββακούμ (νοτιοδυτική πλευρά). Μόθος 40 περίπου ἐτῶν! Κάθε πέτρα ἔχει λουσθῆ στὸν ἰδρῶτα καὶ στήν εὐωδίαν τῆς ἀκαταπαύστου εὐχῆς τῶν χειλέων τοῦ ἀειμνήστου Γέροντος. Τὰ ὀσιακά του ὅμως παλαίσματα καὶ τίς μελέτες του τίς ἔκανε σ' ἓνα ἄλλο σαθροκάλυβο, 50 μέτρα ὀπισθεν τοῦ εἰκονιζομένου (βλέπε φωτογραφία σελ. 50).

τήν νοτιανατολική πόρτα τοῦ Κελλιού του, ἀνάμεσα σέ συκίες καί δενδρολίβανα κατάφεραν ν' ἀνοίξουν τό μνήμα πού θά ἐδέχετο τό κουρασμένο ἀπό τήν ἀσκησι σῶμα τοῦ μεγάλου τέκνου τῆς Σύμης.

Δύο ἡμέρες ἐνωρίτερον τόν ἐπεσκέφθησαν Λαυριῶται πατέρες διά νά τόν πάρουν στήν Μονή, νά τόν θάψουν κοντά τους, σάν κάτι τό πολύτιμον, τίμιον καί σεμνῦνον τήν ὄλην ἀδελφότητα τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου. Τούς ἠρνήθη εὐγενῶς. Ὅλα τά εἶχε. Ἄν τόν μετακινούσαν πάνω σέ φορεῖο, ἴσως νά μήν ἔφθανε ζωντανός στήν Μονήν. Μέ χάρι μόνον καί ἀπλότητα ἄρχισε νά ἀπαγγέλη ἐνώπιον των τήν διαθήκην του, "λέγοντας πού ἀφήνει τά ἐλάχιστα καί εὐτελέστατα ἀντικείμενα τοῦ κελλιού του. Τά βιβλία του στήν βιβλιοθήκη τῆς Μονῆς τόν σταυρόν σ' ἓνα μοναχό πού τόν περιποιήθηκε (π. Παῦλον), τόν καφέ, τόν χαλβᾶ, τήν ζάχαρη καί τά φασόλια σέ κάποιον ἄλλον. Στό τέλος εἶπε: "Εἶμαι εἰρηνικός δέν χρωστάω σέ κανένα. Τώρα ἔχω εἰρήνη. Δέν ἀφῆκα ποτέ τίποτα ἀπό τίς μετάνοιες καί τά κομποσχοίνια τοῦ κανόνα μου. Νά μήν ἀμελᾶτε. Δέν ἀμέλησα ἐγώ. Τώρα ἔχω χαρά, εἰρήνη..."

Παρά τήν πλήρη σωματική του κατάπτωσι, ἡ θαυμασία του μνήμη συνέχιζε νά λειτουργῇ ἄριστα. Ὁ ὑπηρετήσας αὐτόν πιστῶς ἄχρι τελευταίας του πνοῆς μοναχός, ἀναφέρει τά ἐξῆς χαρακτηριστικά γιά τό τέλος του: "Χωρίς νά χάσῃ τό λογικό του ἔλεγε τήν εὐχή "Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ἐλέησόν με" καθαρά καί χωρίς νά ἔχη οὐδένα ρόγχον. Τά δέ τελευταῖα του λόγια ἦσαν: "Χριστέ μου, τό μέγα Σου ἔλεος" καί ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ. Ὁ ἑωρακῶς Παῦλος Μοναχός."

Ἦταν τότε μεσημβρία τῆς 19 Ὀκτωβρίου τοῦ 1978 (π. ἡμερ.).

Τήν ἐπομένην, μετά τήν ἀνάγνωσιν τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας, ἐτάφη ἀπλᾶ καί ἀπέριττα ἀνάμεσα στά ἀγαπημένα του δένδρα, τά ὁποῖα ὅταν ἐπότιζε καί περιποιεῖτο τούς μιλοῦσε σάν νᾶταν ζωντανά.

Τό Ἅγιον Ὄρος "ἐπτώχυνε" κυριολεκτικά μέ τήν ἐκδημία του, ἀλλά "ἡ ἐξόδιος χαρά τοῦ Γεροῦ Ἀββακούμ ἀποτελοῦν γι' αὐτό καί τόν κόσμο ὁλόκληρο τήν πλοῦ ἀνεκτίμητη κληρονομιά"¹⁰!

10. "Ὁρθόδοξος Τύπος", Ἀββακούμ Λαυριώτης, φύλλον τῆς 26. 1.1979.

ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ

γαπητέ αδελφέ και πατέρα,¹¹
μέ πολλή εύχारीστη διάθεση πήρα τό όλιγό-
γραμμο, αλλά μέ τήν ιδιάζουσα πνοή τής ά-
γιασμένης άγιορειτικής έρήμου, πρόσφατο
τίμιό σου.

Βασικά είμαι ό τελευταίος για να μιλήσω
για τό καταπληκτικό φαινόμενο του άπλου, αλλά και
μετέωρον δια τό 'Αγιώνυμον, δια τήν μάθηση, τήν ά-
ρετή και τή σοφία γέροντα 'Αββακούμ. 'Αλήθεια ότι
τόν θαύμαζα δια τήν άκάματη άγωνιστικότητα του, τό
καθαρό μυαλό του, τήν παιδική ψυχή του, τό χαριτω-
μένο γέλιο του, ίδ ίως στήν νιότη του -
τόν γνώρισα τό 1933-, τήν πατερική και άγιογραφική
του συγκρότηση, τά πολυχρόνια και πολυώδυνα πα-
λαίσματά του, εκεί ψηλά στον 'Αγιον Φανούριο, στή
βαθειά έρημο, προς τον βύθιο δράκοντα, που δέν τον
άφινε, κύρια στις νύχτες, σε χλωρό κλαρί, δέρνοντάς
τον πολλάκις, πετροβολώντάς τον, μετεωρίζοντάς τον
μέ πτώσεις και κρότους φοβερούς διαφόρων αντικει-
μένων κατά του ίδιου, τής φτωχής στέγης του, τής
σαθρωμένης πόρτας του κελλιού του. 'Ητο, όσα έρχό-
τανε τότε μέ τόση χάρι, άφέλεια και βαθυτάτη τα-
πεινώση να μου έμπιστευθῆ, ανεπιτήδευτα, φυσικά, μέ
τά γλυκά φωτεινά του μάτια, τά έξαύλωμένα από τή
νήστεία, άγρυπνία, άδιάλειπτη εύχή, για να μέ στη-
ρίξη και μένα, είκοσάχρονο παιδόπουλο τότε, και ά-
φου πάντα μούβαζε "μετάνοια", μ' άγκάλιαζε μέ άψο-
γη οικειότητα, μ' αποκαλούσε "πατέρα του". Πράγματι
μέ καθήλωνε!

11. 'Αντί έπιλεγόμενων έκρίναμεν σκόπιμον να δημοσιεύσω-
μεν αυτούσιον τήν παρούσαν συνεργασία του άνωτέρου δι-
καστικού Α.Σ., ή όποία μας άπεστάλη κατόπιν αίτήσεώς μας.
Πιστεύομεν ότι άποτελεῖ πιστοτάτην βιογραφίαν του άει-
μνήστου Γέροντος, ή όποία επί πενήκοντα συνεχῆ έτη προ-
ετοιμάζετο εις τό τυπογραφείον τής μνήμης του άνωτέρω
προσκυνητου, δια να ἴδῃ τελικῶς τό φῶς τής δημοσιότητος σή-
μερον. Τόν εύχαριστοῦμεν ιδιαιτέρως και πάλιν και μαζί
μέ ημάς όλοι οι άναγνώσται του παρόντος.

Ἐφίση τώρα τήν πολυγνώσια του! Τί Κατα-
βασίεις ἀπ' ἔξω ὄλων τῶν ἑορτῶν, τί Κανόνες, τί προ-
φητεῖες, τί πατερικούς λόγους, τί ἀπίστευτα καί πρω-
τόγνωρα καί θαυμαστά!

Γι' αὐτό καί οἱ Λούβαροι καί ὁμοιοι, καθόν-
τουσαν στά πόδια του ἀκροώμενοι μέ νεκρική σιγή
τά μυρωμένα ἔνθεα λόγια του, σάν ἀπό τό Γαμαλιήλ.
Φτώχυνε πατέρα μου ὁ ἱερός τόπος σας μέ τήν ἐκ-
δημία του. Θαῦμα ὑπερκόσμιας ὑφῆς, σαγηνεύοντας
πλήθη ἐπί δεκαετηρίδες, πρὸς τήν ἀνέσπερο αἶγλη
τῶν θείων προσταγμάτων!

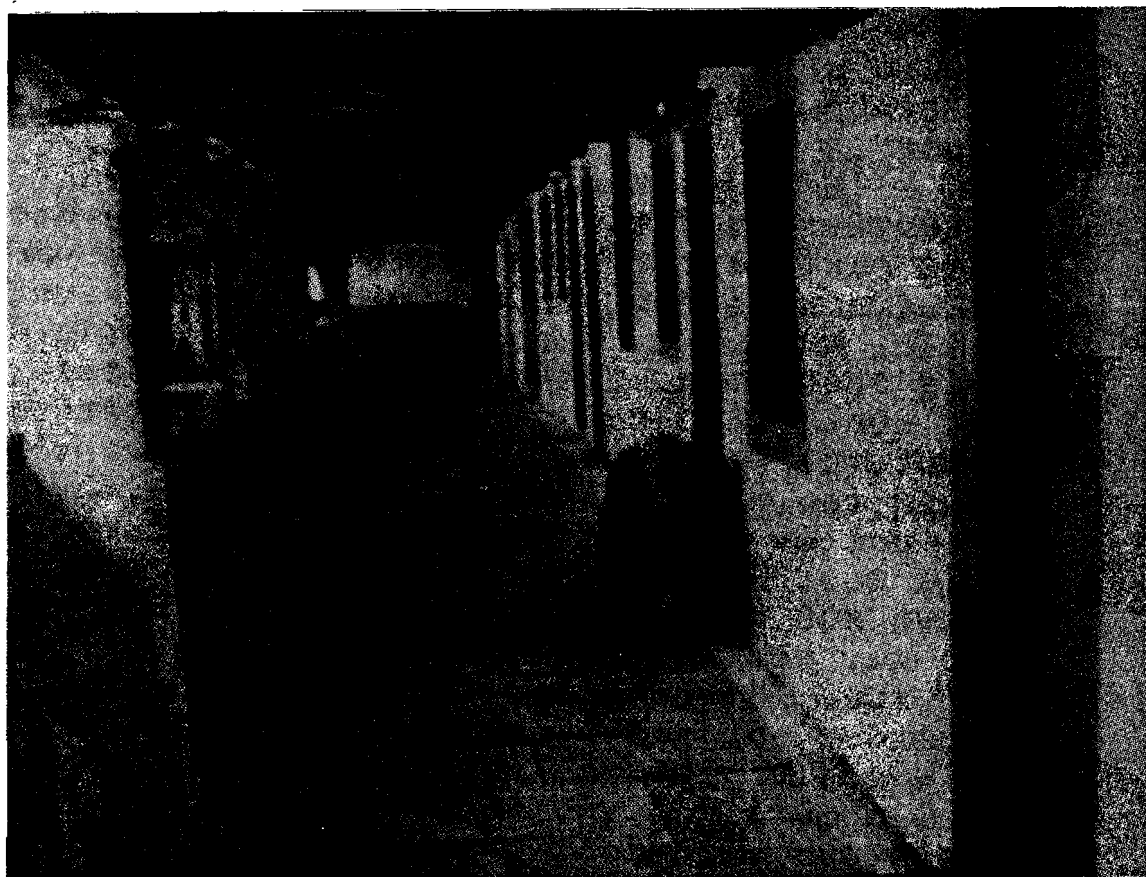
Ἐκθαμβοί τόν βλέπαμε μέ ἀπέριττη ἀπλότη-
τα, ἀγιότητα, ἥρωική αὐταπάρνηση καί πτωχεία, συνε-
χή κακοπάθεια καί ταυτόχρονα ἀβασίλευτη χαρά καί
διαχυτικότητα, σάν ἀπαράμιλλο ὁδηγό καί μέτρο πού
μέ τήν κρυστάλλινη διδαχή του καί τήν ὑπέροχη κέ-
νωση του, μᾶς ἔσπρωχνε στά ὑψηλά, σέ τρόπαια, σέ ἀν-
δραγαθήματα, σέ λύτρωση, σέ θέωση-χωρίς πόνους, δά-
κρυα, αἵματα, σταυρούς πού προσφέρει ἡ κοσμική μα-
ταιοδοξία στό κυνήγημα τῆς ψεύτικης χαρᾶς-στό μυ-
στικό γνόφο, στά ζωογόνα ρεῖθρα τῆς μοναδικῆς πη-
γῆς.

Ἐένος πρὸς νοθεῖες, μαλθακόητες, συμβιβα-
σμούς, ἐκτροπές. Λιτότατος, κατεῖχε τά πάντα· ἐλεύ-
θερος! Πάντα αὐστηρός (χαριτωμένα), μετρημένος, φι-
λάδελφος, συναισθηματικός, μέ τήν εὐχή πάντα καί
παντοῦ.

Πηγαίναμε κάποτε ἀπό Λαύρα στόν Ἅγ. Φα-
νούριο, Σεπτέμβριο-Ὀκτώβριο, ἐγώ σέ ζῶο κι' αὐτός
πεζός, ξυπόλυτος, καί κάθε τόσο βυθιζότανε σέ σιω-
πή γιά 5-10 λεπτά, μέ τήν εὐχή, ἢ χαιρετισμούς, ὕ-
στερα ξανάρχιζε τή μελωδική του νησιώτικη κου-
βέντα. Φθάσαμε. Μέ περιποιήθηκε, τρέχοντας παντοῦ,
ἔβαλε φοῦρνο, ἔψησε ριζάκι μέ ντομάτα καί λαδάκι,
ἀφοῦ θυμιάτιζε συνεχῶς γύρω σ' ὄλη τήν ἀμπελικιά
καί δένδρα πού μίλαγε μαζί τους. Γλυκύτερο φαγί
καί νοστιμότερο δέν ἔφαγα ποτέ ἄλλοτε. Πάλι μού-
κανε μεγάλη ἐντύπωση, φεύγοντας γιά τήν Δάφνη διά
θαλάσσης μ' ἐπίεσε νά πάρω ἕνα ἀκόμη καρβέλι ψω-
μί, ἀπ' τά ὠραῖα τῆς Λαύρας, πού μοίραζε ὁ ἴδιος. Ἐ-
γώ δέν ἤθελα πῆρα τοῦ λέγω. Πᾶρε κι' αὐτό· θά σοῦ
χρειασθεῖ μοῦ λέγει... Ὅταν ἔφτασα μέ
τό μοτόρ στόν ἄρσανά κάτω τῶν Καυσοκαλυβίων βλέ-
πω ἀπό ψηλά νά κατεβαίνη ἕνας κατάλευκος, ὑπέργη-
ρος ἀσκητής, λιπόσαρκος καί σκυφτός παρακαλώντας
μέ χειρονομίες νά μή σαλπάρουμε. Πλησίασε καί τό-
τε γονυπετής στό ἔδαφος ἰκέτευε γιά παξιμάδι, κά-
τισχνος, ὄστεῶδης, ἀειλαμπής, γιά λίγο εὐλογημένο

ψωμάκι! Πῆρε τοῦ π. Ἀββακούμ, ἀφοῦ ἔνδρακρυς ὕψωνε ψηλά εὐχαριστήρια βλέματα. Τόν θυμᾶμαι ἔκτοτε ἔντονα καί βαθειά. Συνειδητοποίησα, ὅτι μόνο ἡ κάθαρση ψυχῆς ἀνοίγει τὰ νοερά μάτια κι' αὐτιά, ἐπισπῶσα φωτιστικές τοῦ Πνεύματος ἀκτῖνες, πού ἀποκτᾶται ὁμως μέ ζωή θρηνώδη, θλιμμένη, βιαστική, σκληρή, τραχεῖα, πένθιμη μέχρι χύσεως αἵματος ἐξ ὀρατῶν, ἀοράτων συμπλοκῶν, προσφέρει ὁμως κάποιον ἀπρόσιτο ἰδεατό κάλλος, πού περιέχυνε ἄπληστα καί ἀκένωτα τόν ὑψηπετῆ καί Καρμήλιο ἀξέχαστο εὐωδισμένο Γέροντα. Ὄταν δέ τήν ἐπομένη χρονιά συναντηθήκαμε στή Λαύρα, τό πρῶτο πού μάς ρώτησε ἦτανε: "Τί ἀπέγινε τό ψωμί, πού δέν θέλαμε νά πάρουμε"! Περίεργο!

"Ακακος, ἀμόλυντος, παιδικός, ἀρνησίκοςμος, ἀκτῆμων μέ συναίσθηση μελλοθανάτου, μέ δίαιτα συνήθως "κουκίλων βρεγμένων καί ἀγρίου μέλιτος" μαγνήτευε κόσμον παρά τό ψυχρό, πενιχρό ξυλοκρέββατό του, μέ σανίδια κι' ἕνα σκαμνί κι' ἕνα φτωχό πάγκο γιά διάβασμα-γράψιμο, γιατί ἦτανε σοφός κι' εἶχε

Ἐμπροστά στήν πόρτα τοῦ Κελλιού του, στήν Μ. Λαύρα. Πόσα δέν ἔχει ἀκούσει ὁ διάδρομος αὐτός, ὅταν ὁ Γέροντας κατηχοῦσε ἐπί ὥρες τούς ἀγαπητούς του ἐπισκέπτας-πρόσκυνητάς.

μάθει, ὅτι καταχώνεται σέ βάραθρο ἢ βόθρο ἢ ψυχῆ πού ποθάει ὑλικά, γήινα, φθαρτά. Ἴδου τό ἀπαστράπτον ἰδανικόν του, ἡ παραδεισιακή του τέρψη, τρυφή, μακαριότητα! Τολμῶ ἀκόμα νά τόν πῶ - πολύ τόν ἀγαπῶ καί συγκινοῦμαι - θεόπνευστο, θεοκίνητο, πού ταπεινός καί ρακοφορῶντας ἐγαλβάνιζε καί ἀτσάλωνε στήν πίστη, ἀρετή καί ἀγνότητα ὄλους ἐμᾶς τούς ντροπιασμένους καί πεινασμένους καί ἀλύτρωτους ραγιαδες τῶν ψευτοθελγήτρων τοῦ κόσμου, πού ἀποστομωνόμαστε ἀπό τό μεγαλεῖο του!

Γιά μένα, πατέρα μου, φάρος καί φωστήρας (καί γιά πάρα πολλούς μικρούς καί τρανοῦς), πού πάλαιψε ἀέννα καί σκληρά κατά τοῦ φιλαύτου καί φιλόζωου εἶναι του, καταξήρανε τή σάρκα του ὦρες, μῆνες, χρόνια γιά ΕΚΕΙΝΟΝ!, ἀφήσας πίσω του σελασφόρα καί πολύφθογγα "ἠράκλεια σκάμματα" καί μοναδικά στούς πονεμένους καιρούς μας. Καί σωστό, συχνά, τοῦλάχιστο νά σκύβουμε ν' ἀφοσυκραζόμαστε τή σωστική, ὀδηγητική μυριόστομη φωνή του, ἐκεῖ πέρα πού ἀναπαύεται - ἄχρι σάλπιγγος - στήν ἡγιασμένη ἔρημο μέ τίς μυροβόλες ριπές τῶν ἀγίων Λειψάνων, δυσεξαριθμητῶν ἀθλησάντων, στίς τρῶγλες καί καλύβια μέ ψωμί λίγο, ξερό, νερό καί τά ἀκρόδρυα τῶν δένδρων τοῦ ἱεροῦ Τόπου σας, "ὧν οὐκ ἄξιός ὁ κόσμος".

Ἡ ἀγωγή του σωστική, ἀφθαστη, μεγαλειώδης, ἀδαμαντίνη, παρά τήν ἔξω γύμνια, τά γουρνοτσάρουχα, τά ρακίδια, τίς κασάλες, τό λιτοδίαιτο καί τήν ματωμένη πάλη πρός τά ἐναέρια. Ὅμως ἐκτίναξη σέ Σινᾶ καί Θαβώρ! Καί διδαχή σωτήρια διά πάντα προσιόντα. Πολλούς μαγνηῆτες διέθετε ψυχικούς κύρια, ἀλλά καί σωματικούς. Ἐνας τέτοιος συναρπαστικός καί συνάμα γοητευτικός ἦτανε τό ἥρεμο βλέμμα του, ἡ λάμψη καί πίστη τῶν νεανικῶν - πάντα - ματιῶν του, ἡ σεμνότητα τῆς φωνῆς του, ἡ καρτερία του. Ἡ δίψα του γιά διάλογο μέ πάντα βουλόμενο, πού δείχνει ὅτι σπαράσσονταν ἀπό κάθε κίνδυνο καί πειρασμό, ὄχι βέβαια ἀπό ἔπαρση καί προβολή του. Ὁ πόθος του νά διαφωτίση κύρια νέους ἀνθρώπους πού πλανήθηκαν μέ τίς ἀμυδρές ψευτοχαρές κάποιων μακρινῶν χαμαίζηλων δώρων. Ἐπιστήμων θαρρῶ σ' αὐτό, πού τήν πίστη του, τήν ἀγάπη του, τό ἐκχείλισμα τῆς καρδιάς του μετέτρεπε σέ ἀναμόρφωση τῶν ἀκροατῶν του.

Θυμᾶμαι ἀκόμα, ὅτι α) τό κομποσχοιννάκι του ἦτανε τριακοσάρι καί μ' αὐτό ἀκατάπαυστα ἔκαιγε τόν ἀντίμαχον. β) Τά δάκρυά του πολύ συχνά, ἀβίαστα, ἄτυφα, εὔγλωττα. Αὐτά συνώ-

δευαν τὰ πύρινα λόγια του, τίς διδαχές του, πού τόσο γοήτευαν καί συνέτριβαν τίς ψυχές μας καί στήριζαν, σάν ασάλευτη βακτηρία τή ζωή μας, σέ χαρμόсуна καί θλιβερά περιστατικά, πού τοῦ ἐκθέταμε ἢ ὑπέπιπταν στήν ἀντίληψή του, ἢ ἀκόμη καί ἐμάντευε πολλάκις, κατά τρόπον ὄντως θαυμαστόν καί ἀνεξήγητον.

Θυμᾶμαι κάποτε, πρὸς μεγάλη μας ἐκπληξη, ὅταν κάποιος προσκυνητής-ἐπισκέπτης, τελείως ἀγνωστός του, ὅπως καί σέ μᾶς τούς παρευρεθέντας ἐκεῖ τότε, ζήτησε νά τόν ἰδῆ, ἄκουσε νά τόν δέχεται μέ τήν προσφώνηση "καλῶς τόν στρατηγόν". Καί ἦταν ἐμάλιστα πρῶην στρατηγός! Περίεργα!

Καί πάλιν τὰ δάκρυα, τὰ νοτισμένα του ὠραῖα καί ἥρεμα μάτια, πού ξεσκέπαζαν καρδιές καί κονιορτοποιοῦσαν σκληρότητες καί ἐπιφυλακτικότητες καί ἀνάγκαζαν τόν συνομιλητή του ἢ ἐξομολογούμενο, νά παραλύη. "Ἐνα τέτοιο, μ' ἔνα σφριγηλό νέο, ἔγινε μιά χρονιά, γύρω στά 1973, πού τ' ἀκούσαμε ἀποσβολωμένοι πολλοί (5-6). "Τό ἄλλο γιατί δέν τό λές, γιατί τό κρύβεις;" Καί τό παλλικάρι βουβάθηκε καί τό εἶπε σ' αὐτί του, ἐνῶ ἐμεῖς παράμερα (1-2 μέτρα). Ἐρμηνεῦτε τα σείς.

Γιά τὰ δάκρυα καί τήν δύναμή τους, μᾶς θύμιζε τόν ἱερό Αὐγουστῖνο, πού, ὅπως, ἔλεγε "εὐκολώτερον στήσαις ρεύματα ποτάμια ἢ Αὐγουστίνου δάκρυα". Μᾶς συνιστοῦσε ζωηρά τήν κατάνυξη "δάκρυα μοι δός ὁ θεός" τονίζοντας, ὅτι καί ὁ Κύριος τὰς δεήσεις του πρὸς τόν Πατέρα προσήνεγκε "μετά κραυγῶν ἰσχυρῶν καί δακρύων". "Ἄν καλά θυμᾶμαι, καί γιά τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ νομίζω, πού ἔμενε ψηλά-ψηλά, μόνος καί ἔρημος, στό βουνό, ἐπάνω ἀπ' τή Λαύρα, ὅτι "λουζότανε ὑπερφυῶς σέ παράδοξα ρεύματα δακρύων καί φαινότανε θαυμαστός, καθό ἐνεφάνιζε πρόσωπον φωτοειδές εἰς τούς ὀρῶντας αὐτόν.

γ) Καί γιά τήν προσευχή, μᾶς ἐπαναλάμβανε, νά γίνεται στό ταμιεῖο μας, μακριά ἀπό θορυβούς καί ὑπεράνω σαρκός, κόσμου καί κοσμοκράτορος, ὅποτε ὁ νοῦς μας συνάπτεται τῇ Τριαδικῇ Μονάδι, μέ ἠνωμένες ἀπό κάθε σκορπισμό, τίς τρεῖς δυνάμεις τῆς ψυχῆς μας. Μᾶς κέντριζε συχνά μέ τό τοῦ Μ. Βασιλείου: "Νοῦς μὴ σκεδαννόμενος ἐπὶ τὰ ἔξω... καί αὐτῆς τῆς εὐτελοῦς φύσεως μας λήθη λαμβάνει" κ.λ.π.

δ) Ἡ πίστις του ἔδειχνε ἀντράνταχτη, κά-
τι τό πολύ φυσικό, ἀπαραίτητο καί ἀσφαλέςτατο, σάν
ἡ νίχοσ τῆς ψυχῆς μας.

ε) Παράλληλα καί ὁ παντοδύναμος Τίμιος
Σταυρός ἦτανε γι' αὐτόν καί γιά ὄλους μας, ὅ-
πως ἔλεγε: "φύλακας, φρουρός, κραταίωμα, διαβολοκτό-
νος". Γι' αὐτό ἀκατάπαυστα σταύρωνε τά πάν-
τα, πρόσωπα καί πράγματα, ἀλλά καί τίς
τροφές, κατά τρόπον σχολαστικόν, ἐπίμονον!

Κάποτε λέγει στό συνοδό μου (μιᾶς χρονι-
ᾶς) εὐλαβῆ γέροντα Πόντιον κ. Λάζαρον (γνωστόν στό
Ὅρος).

- "Λάζαρε πᾶρε τό μύλο καί κόψε μας λίγο
φρέσκο καφέ". Ἀφοῦ ὁ Λάζαρος τόν ἐτοίμασε (τοῦ λέ-
γει). - "Βάλτον στά φρύγανα (πούχε ὁ Γέροντας ἀ-
νάψει) καί φύσηξε". Καί ὁ Λάζαρος: - Γέροντα εὐ-
λόγησον, ἀλλά σηκώνονται στάχτες. Ἀπάντησις: - "Εὐ-
λογημένα ὄλα οὐ σταυρωμένες κι
οἱ στάχτες; ἤσυχάζε". Ὅμως ὄλα, τά πῖο εὐ-
τελῆ καί λιτά του, χαριτωμένα καί γευστικώτατα.

στ) Γιά τό θεριό μας τῆς σάρκας,
ἦτανε ἐπιγραμματικός καί ἀποκαλυπτικός πρὸς κα-
ταστολήν καί καθυπόταξιν αὐτῆς δι' ἀσκήσεως καί ὑ-
ποπιασμοῦ. Μᾶς πρόβαλλε τόν Μέγα Παῦλο, τόν Ἀπό-
στολο, πού τή "δάμαζε" μέ τήν κακοπάθεια καί
τήν ταλαιπώρησή της: "ὑποπιάζω μου τό σῶμα". Ἀλ-
λοιῶς δέν τιθασσεύεται, μᾶς ἔλεγε, καί δέν πειθαρχεῖ,
καί δέν ἀραιώνουν οἱ ἄτοποι λογισμοί. "Λευθε-
ρωθῆτε ἀπ' τίς ραθυμότοκες" κοσμικές μέρι-
μνες, γιά νά ὑψώνεσθε καί ἴσως καμμιά φορά πάρετε
κάποια ἀμυδρά ἰδέα τοῦ "ἀκτίστου φωτός",
ἀφοῦ κουρασθῆτε νά λέγετε διάπυρα, μαζί μέ τήν
μονολόγιστη εὐχή "φώτισέ μας Κύριε τά σκοτάδια μας
καί ἀπό τά κρύφια μας ρῦσαί μας". Ὅντως σ' ὄλα του
πρώταρχος!

Στήριξε πολύ τήν ἀδυναμία μας μέ ἐνθαρ-
ρύνσεις... Μή καταπέσης, μή ἀπογνῶς, ἐκρίζωνε τά
ἄγρια βλαστήματα. Μή κάμπτεσαι πάλι καί πάλι καί
πολλάκις. Κατάσκαψε τήν πονηρά σου φύση
καί οἰκοδομή στήριχθῆτε καί θεμελιωθῆτε
στόν ἀκρογωνιαῖο! Ξανάρχισε ἀπ' ἀρχῆς γιατί κάθε
παράβαση, κάνει τόν Κύριο ν' ἀποστρέφῃ ἀπό
σοῦ - τό πρόσωπό Του, γιατί ἡ ψυχὴ σου
ἀσχήμενε καί ἐμάκρυνε τόν Κύριο
καί θά πεθάνῃς ἀπό λιμό! Τρία ταῦτα θά σέ ζωντα-
νέψουν: Μετάνοια, δάκρυα, ἐξομολόγησις! Ὑψωθῆτε,
φαντασθῆτε "τό ἀμήχανο κάλλος" καί συν-
ειδητοποιῆστε ὅτι ὁ ἐμπαθῆς νοῦς, μέ τήν βρῦ-

ση τῶν ἀκαθάρτων σκέψεών του, ἀδύνατον τῷ θεῷ συναφθῆναι". Κυνηγῆστε τὴν πνευματική ἡδονή, ἔξω ἀπὸ κάθε πρόσυλο φάντασμα (ὅπως μπορῶ τὰ συνδέω) καὶ τότε θὰ γίνετε ἐλεύθεροι καὶ θὰ νοιώθετε ἀηδία πρὸς σωματικὰς καὶ ὑλικὰς τέρψεις. Ἀλλὰ πρῶτα σκληρὰ παλαίψατε καὶ προμηθευθεῖτε χρυσοστόμειους κρεμαστῆρες! Ἀνάστηθι, μετάγνωθι, ἀνανεώσου ἔως ἐμπνέεις, ἦτανε ἡ ἐπώδός του!

Πολέμα ἀδιάκοπα τό κακό γιά νά τό νικήσης, ἀφοῦ δέν μποροῦμε νά τό ἔξαφανίσουμε. Φθόνος διαβολικός τό εἰσήγαγε κατ' οἰκονομίαν θεοῦ! Μή πτοεῖσαι ὅμως ἀντιμάχου τῷ ἐκνευρωθέντι διὰ τοῦ Σταυροῦ πονηρῷ πνεύματι!

Τέτοια μελωδήματα καὶ τερψίθυμα συνθήματα συνέθετε διὰ τοὺς προσερχομένους του, ὁ μακαριστός Γέροντας. (Ποῦ νά τὰ συγκράταγα ὅλα!). Μέ τό ἀποστεωμένο του προσωπάκι, τό τόσο γλυκό καὶ χαρωπό (στά νειάτα του) καὶ τίς ἀσκητικές του ρυτιδοῦλες, λεύτερος ἀπὸ πάθη, μέ συντριμμένα πάντα καρδιά καὶ τὴν ἀδιάλειπτη εὐχή, πού φθάνε πολλάκις σέ ὕψη ἀρετῆς καὶ ἴσως ἀγιότητος, πάντα ὅμως ἀπλός καὶ προσιτός, χωρίς καν νά ὑποπτεῖται τὴν τόση ὕψωσή του! Ἡρωική ἡ γήινη πορεία του, προκαλοῦσε δέος καὶ σεβασμό. Οἱ βράχοι, τό σπήλαιό του, ἡ ἐρημιὰ του, ἡ τόσο "καθαρά τῷ καθαρῷ", μένουν ἀφωνοὶ μάρτυρες τοῦ ἀναϊμάκτου μαρτυρίου τῆς θεόφιλης ψυχούλας του, ἦν πολὺ ἀγαποῦσα!

Ἰδιαίτερη ἐντύπωση ἀκόμα προκαλοῦσε ἡ εὐπρέπειά του, ἡ σεμνότητα τῶν κινήσεών του, ἡ (σιωπηλή) ἐπίγνωση ὅτι πρόκειται γιά φορέα δύναμης καὶ ἐλπίδας. Ἀληθινός πρῶταρχος, αὐτοδίδακτος ὅμως, καὶ πολὺ ἄτυφος. Στά νεανικά του βέβαια ἀσκητικά χρόνια, εἶχε ζωντάνια. χαριτωμένα καὶ σεμνή, ἦτανε λεπτός πολὺ, σπαγέτο, εὐκίνητος, καψάλας, μελαψός ἀπὸ τό ὕπαιθρο ἴσως ἀργότερα, βάρυνε στό σῶμα μέ τὰ χρόνια. Ἡ φωνίτσα του τότε, μέ τό ἰδίωμα τοῦ νησιοῦ του, ἦτανε λεπτή, εὐχάριστη, πανηγυρική, γιορταστική γιά τό τρανό μήνυμα πού σκορποῦσε μέ τόση παιδική ἀφέλεια γύρω του, πού πρῶτος τό ζοῦσε "μόνος μόνω", μέ περισσὴ συνέπεια. Καὶ μαζί μέ τὴν κάποια μελωδία τῆς φωνίτσας του, ἀπ' αὐτό τό ἡλιοψημένο καὶ κακοποιημένο ἀπ' τὴν ἀσκηση καὶ ἀπάρνηση τῶν πάντων, συμπαθητικό καὶ μυρίπνοο κορμάκι, τό μυροβόλο καὶ σύσκηνο αὐλῶν νόων, σέ πλημμύριζε, προσέχοντάς τον, καὶ κάποια ὀσμὴ ξένου ἀρώματος ἀπ' τό χρῶμα καὶ

τήν ποιότητα τῶν φθόγγων του. Καί κόλλα γες κοντά του·σέ προβληματίζε ἔντεχνα μέ τίς δικές του ἀνέρες βυθομετρήσεις του,σέ ἐποχή καί χῶρο τότε πού ἀσήκωτη,καταθλιπτική τυπικότητα λόγων, τρόπων,ἀκολουθιῶν τῶν δοκούντων ἄρχειν καί τῆς ἀκολουθίας των,δέν σέ βοηθοῦσαν νά συγκινηθεῖς...

Ἦτανε χάριτι τεχνίτης,μαέστρος στήν ἐκθεση κάποιων μυριοπόθητων μυστικῶν. Καί παρ' ὄλο τό ζηλωτικόν του ἔνδυμα καί βίωμα,ἦτανε πάντα ἀπρόκλητος,ἀφανάτιστος,σώφρων ὑποληπτόμενος κάθε συζητητή του μέ τίς δοξασίες του, ἀνεχώμενος τίς παγωμένες,ἀνήλιες ἀπό τό πνεῦμα καρδιές πού φώναζαν μυστικά γιά λίγη ζέστα,γιατί πίστευε ὅτι λίγο νά βοηθοῦσε μέ τό σεβασμό του νά ἀνοίξουν πρῶτες αὐτές,θά βιάζονταν νά ἀπλώσουν σ' αὐτόν τό χέρι τους καί νά δεθοῦν μαζί του ἀδιάκοπα.

Τώρα,ἀφομοιώνεται μέ τό κάλλος,τήν ἀρμονία,τή γνώση,ἐκεῖ πέρα στή μαργαρόχρυση Πόλη, ὅπου οὔτε κλαυθμός,οὔτε καῦμα,οὔτε στέρηση,οὔτε παγίδες...

Μή διαταράξουμε τή γαλήνη τοῦ μακαρίως κοιμωμένου ὀσίου καί δικαίου,στό δεῖπνο του μέ τό Χριστό!

Παρηγοριά μας ἡ ζωή του ἡ ἀγωνιστική, ὁ πόθος του νά στέκεται πάντα ὀρθιος καί νά φέγγει σάν τόν αὐγερινό,στούς ζωντανούς,καί τόν ἀποσπερίτη,στούς νεκρούς.

Ἐγκωμία σέ τα ὄλα του,τίς τόσες χρυσάκτινες μαρμαρυγές,πού μ' ἐπιμέλεια ἔκρυβε ἐδῶ κάτω,μέ τήν ἀπερίγραπτη ἀπλότητα καί ἀνθρωπιά του,μέ τήν κρυσταλλίνη καθαρότητά του!

Προστέθηκε στίς φάλαγγες τῶν ἐρημιτῶν-φιλοσόφων,ἡσυχαστῶν,Κολλυβάδων,πού χρόνια σταθεροί ἀρνητές τῶν γεηρῶν "ἤρθησαν εἰς τά ὄρη" νεκρωθέντες εἰς τό παντελές μέ καθημαγμένη-σταυρωμένη,σάρκα καί ζήσανε σάν πουλάκια πλανώμενα σέ σπήλαια-ὀπές τῆς γῆς,κεντούμενα ἀπ'τόν οἶστρο καί ομένης ἱερῆς βάτου καί μή φλεγομένης,μ' ἀσάλευτο τό βλέμμα πρός τά μή ὀρώμενα,πάντερπινα,μέ κατατριμμένα τά μυρίπινα κόκκαλά των,αὐτάρκεις,γαλήνιοι,θεοφόροι!

Εἶθε νά πάρουμε καί μεῖς ἐδῶ κάτι ἀπ' αὐτές τίς μαστιγες τῶν θείων ἐρώτων,δι' εὐχῶν σου πάτερ μου.

Α.Σ 28/9/83.

ΤΕΛΟΣ ΚΑΙ ΤΩ ΘΕΩ
Δ Ο Σ Α

Π Α Ρ Α Κ Λ Η Σ Ι Σ

Παρακαλοῦνται ὅσοι γνωρίζουν κάτι σχετικόν
μέ τόν π. Ἀββακούμ, ἢ ἔχουν φωτογραφία του ἢ κασσέ-
τα μέ λόγους του, νά μᾶς τό στείλουν, ὥστε ἡ Γ' ἔκδο-
ση νά εἶναι πληρεστέρα. Εὐχαριστοῦμεν.

Κεντρική διάθεσις τοῦ παρόντος ἀπό τό βι-
βλιοπωλεῖον " Η ΘΕΟ ΤΟ ΚΟΣ, Ἀθηνᾶς 30, 105 51 ΑΘΗΝΑΙ.

+++++

Ὁ σεμνός καί ἀπέριττος τάφος του στήν
Βίγλα, μπροστά στό κελλίον τοῦ Ἀγ. Φανουρίου.
Ἀπό αὐτόν ἤρχισαν νά περνουν χῶμα οἱ ξένοι
προσκυνηταί τοῦ Ὄρους καί νά τό πηγαίνουν ὡς
εὐλογία στήν πατρίδα τους! Ὄντως οὐδέν ἀρε-
τῆς σεμνότερον, οὐδέν μεῖζον, οὐδέν ποθεινότερον.

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

1. Ο ΑΓΙΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ, ὁ Ἱεράρχης, ὁ λόγιος,
ὁ ἀσκητής. Ἀθῆναι 1970, σσ. 238. Ἔκδ. Β' Ἀθῆναι 1977.
2. ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ.
Ἀθῆναι 1971, σσ. 308.
3. Η ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΕΝ ΑΓΙΩ ΟΡΕΙ.
Ἀθῆναι 1972, σσ. 278.
4. ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑΚΑ - ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΑ.
Ἀθῆναι - Θεσσαλονίκη 1972 - 6, σσ 308.
5. ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΚΑ, Ἀθῆναι - Θεσσαλ. 1973 - 4, σσ. 48.
6. ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΜΙΑΣ ΑΓΙΟΜΑΧΟΥ ΜΟΝΑΧΗΣ,
Ἀθῆναι 1976, σσ. 104.
7. ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΙΡΕΣΙΣ, Ἀθῆναι 1977, σσ. 276.
8. ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΑΙΡΕΣΙΣ, Ἀθῆναι 1982, σσ. 112.
9. Η ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΕΝΟΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ, Ἀθῆναι 1987, σσ.
48.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

1. Νεοφύτου Ἱεροδιακόνου - Καυσοκαλυβίτου, ΠΕΡΙ ΤΗΣ
ΣΥΝΕΧΟΥΣ ΜΕΤΑΛΗΨΕΩΣ, Ἀθῆναι, αχ., σσ. 232.
 2. ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΜΑΡΤΥΡΙΑ, Ἀθῆναι 1985, σσ. 84.
 3. Ἀθανασίου τοῦ Παρίου, ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ Τῷ ΑΓΙῷ ΟΡΕΙ ΤΑ-
ΡΑΧΩΝ ΑΛΗΘΕΙΑΣ, Ἀθῆναι 1988, σσ. 128.
-

«Αὐτός γνωρίζει πράγματα, τὰ ὅποια γνωρίζουν συνήθως μόνο Καθηγηταὶ Πανεπιστημίου. Αὐτός μπορεῖ νά κάνη κάθε σοφὸ νά ντρέπεται. Εἶναι πτωχὸς ἀλλὰ κατέχει περισσότερα ἀπ' ὅ,τι ὅλοι οἱ σοφοὶ καὶ διανοούμενοι τοῦ κόσμου. Αὐτός εἶναι πραγματικά φωτισμένος».

Ν. Λούβαρις, Ἀκαδημαϊκός.

«Θεῖα χάρις! Μνήμη ἀπέραντος· οὔτε ἄκουσα, οὔτε θά ξανακούσω».

Ἰ. Καρμίρης, Ἀκαδημαϊκός.